

Lukas nimero'po iru'pyn oka Uwapo torupamy

Mo'ko Lukas amykon mo'karon ta'sakarykon nekarity'tory auranano ekari'san. Morokon inimero'san Jesus womatopo koko o'kapy'san otykon 'wa tyre o'po'toko (Lukas 2). Pa'poro kari'na 'wano me moro iru'pyn oka wairy enepojan mo'ko Lukas. Mo'ko Jesus 'wa u'ku'non kari'na pynary enepojan. Poto me moro aja'sakary pynary enepojan ero kareta (Lukas 6:27-38, 10:25-37).

Ero kareta wota'saka'san

1:1-4 Uwapo torupamy

1:5 - 2:52 Moro Johanes womary moro Jesus womary maro

3:1 - 4:13 Jesus 'wa tamamin a'mory

4:14 - 9:50 Galilea po Jesus emaminary

9:51 - 19:27 Jerusalem 'wa Jesus wytory

19:28 - 23:56 Morokon irokonymbo ro ero nono tu'po Jesus emando'kon kurita

24:1-53 Moro tyromby'po wyino Jesus awom-ryy

Kareta a'motopo auranano

¹ Pyime terapa kari'na tywe'ku mandon morokon kyra'naine o'kapy'san otykon merory pokon, ² mo'karon koromo 'ne enenamonymbo, mo'karon Tamusi auran pyitorykon me tywaije mandon inaron nekarity'san wara ro.

³ Iwena'san ta awu enapa pa'poro iru'pyn me imerory pok'o we'kui o'wa, tywaiporen jopoto Te-ofilus. Morokon koromonokonymbo wyinombo ro pa'poro iru'pyn me simengai imerory uwaporor. ⁴ Iwara ro tamyikapore morokon aje-mepato'konymbo wairy muku'take.

Johanes womary man ekarityry

⁵ Judea po poto 'su jopoto me mo'ko Herodes a'ta, amy Sakarias tatynen Tamusi pokono kynakon. Amy Abia wyinono me kynakon mo'karon Tamusi pokonokon ta'sakarykon maro. Ipyty ety me Elisabet kynakon. A'aron parymbo mo'ko Elisabet kynakon.

⁶ Okororo tamambore kynatokon Tamusi embata. Pa'poro morokon Tamusi wyka'san wararo kynemanjatokon. Mo'karon a'sakarykon amy paizo yja'wan o'to yka'pa kynatokon ipokoine.

⁷ I'me'ma kynatokon, Elisabet 'wa tywe'mekary upiry ke. Tytam'pota, tyno'pota terapa kynatokon.

⁸ O'wino me mo'karon Abia wyinonokon ta'sakarykon maro mo'ko Sakarias tamamine kynakon Tamusi pokono me moro Tamusi auty ta. Amykon kurita ro emaminarykon kynakon Tamusi pokonokon me. ⁹ Mo'karon Tamusi pokonokon emerymbo me ro tymeramon tapusikiri emapoty'san i'waine, o'win amy tyra'nанокон ekari'to'me amy amaminano ka'nen me. Moro wara mo'ko Sakarias ekarity'po moro Tamusi auty tako o'mytoto man me, amy Tamusi 'wa tymy typoporen oty po'ma. ¹⁰ Moro

Tamusi 'wa tymy typoporen oty po'mary jako ro Sakarias 'wa, pa'poro mo'karon kari'na apyimy Tamusi 'wa kynauranakon kurando.

11 Irombo amy Tamusi apojon wosenepo'po i'wa moro typoporen oty apo'ny apo'tun wyino.

12 Ene'po mero, Sakarias we'naranga'po. Poto me imero iwety'ka'po. **13** Mo'ko apojonano wyka'po te i'wa: "Kytety'kai koro, Sakarias. Tamusi 'wa awoturupotopombo tota man. Mo'ko apyty Elisabet mynoto me kynaitan. Wokyry'membo me kynonematan. Mo'ko ety me ro Johanes ryry o'wa man. **14** Ajewa'pory kynominatan. Pyime kari'na moro iwoma'po ewa'mata'ton.

15 Mo'ko ro irombo poto me kynaitan Tamusi embata. Winu anenyry'pa kynaitan. Je'tun pan tanymy anenyry'pa kynaitan. Iwomarymbo ro Tamusi a'kary kynapyitan. **16** Pyime Israel pajanymbo u'mapotan rapa mo'ko Ijopotorrykon Tamusi 'wa. **17** Inoro uwapo ro kyny'tan mo'ko omuru mo'ko Elia a'karymbo pori'tory ta. Mo'karon uwapoto'san turu'san ewa'porotan rapa mo'karon i'makon pokon. Mo'karon typanaja'naramon ypotan rapa tywonumengapore mo'karon tamamborammon wara. Iwaro amy kari'na apyimy a'nano'tan Tamusi pyitorykon me."

18 Irombo Sakarias wyka'po mo'ko apojonano 'wa: "One wara ko moro wara iwairy man suku'tan? Awu irombo tam'po'ko me terapa wa. Ypyty enapa no'po'ko me terapa man." **19** Irombo mo'ko apojonano 'wa ejuku'po:

"Gabriel awu wa. Tamusi embata ywaitopo man. Tamusi yjemoky i ajerupato'me, ero iru'pyn oka ekarito'me y'wa o'wa. ²⁰ Epanamako. Au-rana'pa maitake. Ajauranary mupitake, yjau-ran anamyika'pa awe'i'po ke. Morokon otykon wo'kapy'matopo kurita ajauranatake rapa. Morokon otykon kyno'ka'tan moro tywo'kapyrykon man kurita tunda'po mero."

²¹ Ijako ro mo'karon kari'na apyimy Sakarias momokyry pokon kynakon kurando. Moro wara akore'pe Tamusi auty ta iwairy kynenu-mengapojatokon. ²² Irombo kurandonaka ty-wepa'ka'po mero, tauranary upijakon terapa i'waine. Irombo i'wa moro Tamusi auty ta amy oty wosenepo'po ukuty'po i'waine. Tainary ke roten terapa kynerupatokon. Tauranary upijakon. ²³ Irombo Tamusi pokono me tamamingepy'ma'po mero ito'po rapa tauty 'wa.

²⁴ Morombo pa'po me mo'ko ipyty Elisabet we'i'po mynoto me. Aiatone nuno asenepo'pa iwe'i'po. ²⁵ Ika'po: "Tamusi ro ero wara yjyryi. Kari'na 'wa ypy'i'toporymbo aike'ka nopyi."

Jesus womary man ekarityry

²⁶ Irombo o'win-to'ima nuno terapa mynoto me Elisabet a'ta, Tamusi 'wa moko apojonano Gabriel emoky'po amy Galilea tano, Nasaret tatynen aitopo 'wa, ²⁷ amy wokyry maro e'ipyn amyija'ko 'wa. Mo'ko amyija'ko taporemyndo terapa kynakon amy Josef tatynen wokyry 'wa. Mo'ko wokyry ro amy David parymbo mo'ko ky-nakon. Mo'ko amyija'ko ety me Maria kynakon.

28 Irombo auto taka tywo'my'po mero, ero wara mo'ko apojonano wyka'po: "Iru'pa ro rypo man, pa'poro kurano apyinenymbō? Tamusi amaro man!"

29 Maria y'naranga'po te moro auranano 'wa. Iwonumenga'po o'to tauro'po me moro auranano wairy pokō. **30** Irombo mo'ko apojonano wyka'po i'wa: "Kytety'kai, Maria. Kurano meporyi Tamusi ekosa. **31** Epanamako. Mynoto me maitake. Irombo amy wokyry'membo me mone-matake. Inoro ety me ro Jesus mytake.

32 Poto me kynaitan Tamusi embata. Mo'ko inorombo ro kawono Tamusi ymuru me kynejatota'ton. Mo'ko Kyjopotorykon Tamusi mo'ko itamurumbo David apo'nymbo tu'po kynandy'motan. **33** Mo'ko Jakob pajanymbō 'wa kynaitan roten poto 'su jopoto me. Inundymary i'maty'pa roten kynaitan."

34 Irombo Maria wyka'po mo'ko apojonano 'wa: "One wara ko moro no'ka'tan? Wokyry maro waty waipo'sa." **35** Irombo mo'ko apojonano wyka'po i'wa: "Tamusi wyinono a'kanano otu'ponaka kyno'tan. Mo'ko inorombo ro kawono pori'tory ajondotan. Iro ke ro enapa mo'ko kurano mo'ko kynomatan inoro ejatota'ton Tamusi ymuru me. **36** Epanamako! Mo'ko ajomory Elisabet enapa mynoto me man. Wokyry'membo me kynonematan, no'po'ko me tywairy se'me. O'win-to'ima nuno terapa mynoto me man mo'ko e'mekapynambo. **37** I'se Tamusi a'ta irombo pa'poro oty tywo'kapyry taro man."

38 Irombo Maria wyka'po: “Ero po wa, Tamusi emyijary me. Oro awyka'po wararo nainen ymaro.” Irombo mo'ko apojonano wyto'po iwyino.

Maria wytory Elisabet etawa

39 Morombo wyino ro Maria awomy'po. Iwonsi'ma'po tytory pok'o moro wypy 'wa, amy Judea tano aitopo 'wa. **40** Iwo'my'po mo'ko Sakarias auty taka. “Iru'pa ro rypo man?” ika'po Elisabet 'wa. **41** Mo'ko Maria aur'an eta'po mero Elisabet 'wa, mo'ko uwembo tano pitani wesakama'po. Irombo Tamusi a'kary 'wa Elisabet apo'i'po. **42** Mo'ja imero Elisabet wyka'po: “Tykuranondo mana pa'poro woryijan ko'po! Tykuranondo man mo'ko ajuwembo tano pitani! **43** Noky ko awu wan mo'ko Yjopotory sano wo'to'me yjetawa? **44** Moro ajauran etary akono mero irombo y'wa, mo'se pitani ewa'pory imero nesakamai yjuwembo ta. **45** Mo'ko woryi morokon ty'wa Tamusi nekari'po'san otykon wo'kapy'mary man amyikanon inoro sara'me 'ne kynaitan.”

46 Irombo Maria wyka'po:
“Yturu'po poto me Tamusi ety awonganon.

47 Yja'kary tawa'pore man mo'ko Yjepano'n'en Tamusi pok'o. **48** Po'po tamyijary wairy kotanory tone i'wa man. Erombo wyino Tamusi newa'porory me yjejatota'ton pa'poro mo'karon eromenokon kari'na, mo'karon airenokon enapa. **49** Mo'ko typori'token 'wa

potonon otykon tyka'se man y'wano me. Kurano me 'ne ety man. ⁵⁰ Mo'karon tynendonamon kotanory enetan mo'karon eromenokon kari'na ra'na, mo'karon airenokon ra'na enapa. ⁵¹ Apory tywepori'toma man. Mo'karon kynaijaton 'ne inaron taripa'po i'wa mandon aseke iwonusumengarykon 'wa. ⁵² Typori'tokamon tamapo i'wa mandon apo'nykon wyino. Po'po aitonon tawonga i'wa mandon. ⁵³ Kumytonon 'wa iru'pyngon otykon tyje i'wa man. Typyratakamon ainary'pa tymoma i'wa mandon. ⁵⁴⁻⁵⁵ Typyitory Israel tapano'se i'wa man. Abraham kotanory tone i'wa man. Aikepy'pa rotent mo'karon ipajanyimbó kotanory enejan, kytangonymbo 'wa tyka'po wararo."

⁵⁶ Oruwa nuno iwairy taro Maria we'i'po Elisabet ekosa. Irombo mero ito'po rapa tauty 'wa.

Johanes womary

⁵⁷ Irombo te Elisabet wonematopo kurita tunda'po. Wokyry'membo me iwonusumengarykon 'wa. ⁵⁸ Irombo one wara Tamusi 'wa poto me imero ikotanory ene'po ekary eta'po mo'karon emamyry a'sakarykon 'wa, mo'karon omorykon 'wa enapa. Tawa'pore imero kynatokon imaro.

⁵⁹ Irombo moro ijoruwa-to'imany kurita iwopy'san mo'ko oma'senan y'kotory ene. Mo'ko ijumy Sakarias ety ta rypo yry 'se kynatokon.

⁶⁰ Mo'ko isano wyka'po te: "Uwa, Johanes te ety me kynaitan." ⁶¹ Irombo ika'san i'wa: "Amy paizo ajomory ety te moro wara e'i'pa man." ⁶² Irombo ijumy 'wa tainarykon ke iwoturupo'san one wara mo'ko tymuru ety yry 'se iwairy pokon. ⁶³ Irombo amy paranga'membo pokon iwoturupo'po. Moro tu'po 'Johanes ety me man' mero'po i'wa. Pa'poro imero enuta'san. ⁶⁴ Irombo te o'win wytory tauranary taro rapa iwe'i'po. Iru'pa rapa inuru we'i'po. Aurana'po rapa. Moro jako ro Tamusi ety awonga'po i'wa.

⁶⁵ Irombo anari wopy'po pa'poro mo'karon emamyrykon a'sakarykon tu'ponaka. Pa'poro morokon wo'kapy'san ekary wotaripapy'po pa'poro morokon Judea ponokon wypy wararo. ⁶⁶ Pa'poro moro oka etanamonymbo 'wa tyturu'san ta apo'i'po. Ika'san: "Oty me ko iro ke mo'se pitani naitan?" Tamusi ainary irombo kynepano'sakon.

⁶⁷ Irombo mo'ko ijumy Sakarias apo'i'po Tamusi a'kary 'wa. Tamusi a'kary 'wa aurano'po'po Tamusi aurano uku'ponen me. Ika'po:

⁶⁸ "Tykuranondo man mo'karon Israel pajanymbo Jopotory Tamusi. Mo'karon typyitorykon apyimy tatawa i'wa man. Yja'wan wyino ikato'kon tyka'se i'wa man. ⁶⁹ Amy pari'pyn kaijomato'kon tyje i'wa man mo'ko typyitory David auty ta, ⁷⁰ mo'karon penatonon kurangon taurano uku'ponamonymbo wyka'san wararo. ⁷¹ Kaijomato'kon tyka'se i'wa

man kyjenono'namon wyino, pa'poro mo'karon kanerykon 'se'non wyino enapa.

⁷² Mo'karon kytangonymbo kotanory tone i'wa man. Moro tykatopombo pok'o ituwarengepy'pa tywairy tanepo i'wa man. ⁷³ Mo'ko kytangon Abraham 'wa irombo toty ejatory ta takari'sembo me Tamusi 'wa man ⁷⁴ moro ky'waine enari'ma toty awongapory man ty'wa, kyjenono'namon ainary wyino kypina'san mero. ⁷⁵ Kyrombyrykon 'wa ro moro ky'waine typynary man, moro tamamboram'on me kywairykon man tyjembo me i'wa man. ⁷⁶ Amoro te, koki, mo'ko inorombo ro kawono aur'an uku'ponen me ajejatota'ton. Jopoto uwapo my'take emary ka'se. ⁷⁷ Mo'karon ipyitorykon memepatake morokon ija'wanykonymbo kary man pok'o Tamusi 'wa, uta'no wyino unendo'ko'me.

⁷⁸ Kotano enejan mo'ko tyturu'poporen kytamusirykon. Iro ke ro kapu wyino aweinano kyno'tan katawaine karukuri wara. ⁷⁹ Mo'karon ewa'rumpy ta romo'no nendonamon aweipatan. Sapatoro moro sara'me amano emary taka kynarota'ton."

⁸⁰ Mo'ko pitani wetuwaro'ma'po te. Tamusi a'kary 'wa ipori'toma'po. Morokon ipono'non wo'i ta kynemanjakon mo'karon Israel pa-janymbo 'wa tywosenepotopo kurita 'wa ro.

2

Jesus womary

¹ Moro jako ro mo'ko Rome pono jopoto Augustus 'wa tauranymbo aripa'po'po pa'poro mo'karon tynundymary tanokon wytoto'me totykon meropo. ² Sirie po jopoto me Kuirinius a'ta, koromo mo'karon kari'na etykon merory moro kynakon. ³ Pa'poro kari'na wyto'san tytangonymbo waito'kon 'wa totykon meropo.

⁴ Josef wonuku'po enapa moro Galilea tano aitopo Nasaret wyino, moro Judea 'wa, moro Betlehem tatynen David womatopombo 'wa. David parymbo me ro irombo Josef kynakon.

⁵ Mo'ko typyty man Maria maro ito'po toty meropo. Maria mynoto me kynakon. ⁶ Irombo moro Betlehem po a'taine ro, Maria nunorymbo y'maty'po. ⁷ Wokyry'membo me iwonema'po. Koromo iwe'mekatopo mo'ko kynakon. Kamisa ke inopondo'po i'wa. Irombo amy tonomy wendametopo taká enaryka'po i'wa. Iwo'ny'to'kon man waty kynakon kawo moro iwaito'kon auto ta.

Mo'karon kapara enenamon

⁸ Moro aitopo wyino tyse waty amykon kapara enenamon kynatokon. Wo'i ta mo'karon tokykon erandory emangatokon.

⁹ Irombo amy Tamusi apojon wopy'po i'waine. Tamusi kuranory 'wa aweipa'san imero. Poto me imero iwety'ka'san. ¹⁰ Irombo mo'ko apojo-nano wyka'po i'waine: "Kytetyl'katon! Epanamatoko! Amy iru'pyn oka ekari'se wopyi o'waine,

pa'poro mo'karon aja'sakarykon ewa'poroto'man me. ¹¹ Ero kurita irombo moro David waitopombo po mo'ko Ajepano'namon man tywoma man. Mo'ko ro, Mesias me aitoto Jopoto mo'ko man. ¹² Ero pokoromo muku'ta'ton inoro me iwairy: Amy pitani'membo mepota'ton tapapo amy tonomy wendametopo ta, tynopondo'ma kamisa ke." ¹³ Irombo typo roten mo'ko apojonano ekosa amy kapu tanokon apojonano apyimy woseneppo. Ero wara Tamusi ety awongatokon: ¹⁴ "Kurano nainen Tamusi 'wa kapukon ta. Nono tu'po Tamusi nipyenarykon 'wa sara'man amano nainen."

¹⁵ Irombo kaputaka rapa mo'karon apojonano wyto'san mero, ase'wa mo'karon kapara enenamon wyka'san: "Ka'makon iro ke Betlehem 'wa, moro o'kapy'po otyene, moro Tamusi nekaropo'po otyene." ¹⁶ Tonsine imero ito'san. Irombo Maria, Josef epory'san i'waine. Mo'ko pitani'membo tapapo kynakon amy tonomy wendametopo ta. ¹⁷ Ene'po mero ty'waine, mo'ko pitani pokotyneta'san auranano ekaro'po i'waine. ¹⁸ Pa'poro mo'karon kapara enenamon nekarory etanamon enuta'san imero.

¹⁹ Maria 'wa te pa'poro morokon otykon kura'ma'san tyturu'po ta. Ipoko tywonumengary ko'mangapo'sakon. ²⁰ Irombo mo'karon kapara enenamon werama'san rapa. Tamusi ety awonga'po i'waine pa'poro morokon tyneta'san, tynene'san otykon epory'san ke ty'waine moro tyneta'sanyombo oka wararo.

Jesus y'kotory

21 Irombo, oruwa-to'ima kurita mo'ko pitani we'i'po mero, i'koto'po i'waine. Moro jako ro ety me Jesus yry'po enapa i'waine, mo'ko apojonano wykatopombo wararo mynoto me mo'ko isano wairy uwapor. **22** Moro Moses karetary tano omenano mero'po wararo tywekorokamama'san mero, Jesus aro'po i'waine Jerusalem 'wa Tamusi po'ponaka aro. **23** Ero wara irombo moro amy Tamusi nimeropo'po omenano tymero man:
Pa'poro mo'ko koromo 'ne tysano uwembo wyino
omatoto wokyry'membo kynaitan Tamusi
'wano me.

24 Moro jako enapa amy tywo me Tamusi 'wa tymy aro kyny'satokon moro Tamusi nimeropo'po omenano wykary wararo:
Oko tukuruwe, oko akukuwa'makon pai.

25 Irombo te amy wokyry kynakon Jerusalem po, amy Simeon tatynen. Mo'ko wokyry tamambore kynakon. Tamusi pokon ituwarengepy'pa roten kynemanjakon. Tamusi 'wa Israel kotanory enery man momo'sakon. Tamusi a'kary itu'po kynakon. **26** Tamusi a'kary 'wa ro tuku'po kynakon i'wa iromby'pa iwairy man, mo'ko Tamusi nyry'po Mesias enery uwapor.

27 Mo'ko wokyry aro'po ro mo'ko Tamusi a'kary 'wa moro Tamusi auty tako. Irombo Jesus a'myka'po mero isano 'wa ijumy maro, moro omenano mero'po wararo tywaito'ko'me imaro,

²⁸ anumy'po enapa mo'ko Simeon 'wa tapoponaka. Irombo Tamusi ety awonga'po i'wa imero.

²⁹ Ika'po:

"Erome te sara'me apyitory maropoja moro awyka'pombo wararo. ³⁰ Yjenuru mo'ko o'wa uta'no wyino kari'na unendopo pitani enei, ³¹ mo'ko anyry'po pa'poro kari'na nenery man me. ³² Mo'karon ajukuty'non kari'na 'wano me kynawetatan, tynukuty'torykon otykon eneto'me i'waine. Mo'karon Israel pajanyombo ety awongatan."

³³ Moro wara Jesus poko Simeon wyka'po 'wa ijumy, isano enutano'po'san.

³⁴ Irombo Simeon 'wa ikuranondo'san. Mo'ko isano Maria 'wa te ika'po: "Epanamako! Mo'se pitani poko ro pyimano Israel pajanyombo emapota'ton Tamusi. Pyime enapa amykon awongapota'ton i'wa. Kapu tanokon otykon enepotan mo'se pitani. Pyime kari'na ato'ke te kynaitan. ³⁵ Amoro, aturu'po ta supara je'tun kyny'tan. Pyimano kari'na wonumengary wepa'kary te man ituru'san wyino."

³⁶ Moro jako 'ne amy Tamusi auran uku'ponen Ana tatynen woryi kynakon moro po. Mo'ko Aser parymbo Fanuel emyiry mo'ko kynakon. No'po'ko me terapa imero kynakon. Amyija'ko me noro ta'ta oko-to'ima siriko tyinone tywaijembo me kynakon. ³⁷ Moro pa'po me te ino'ma iwaitopombo kynakon okupa'en-kari'na

itu'ponaka okupa'en siriko iwairy taro terapa. Omima'pa iwaitopombo kynakon moro Tamusi auty wyino. Koko, kurita wararo Tamusi ety awongatopombo i'wa kynakon. Iwonematomombo kynakon. Tamusi 'wa auramatopombo kynakon. ³⁸ Mo'ko wopy'po ro aporitonakaine. Irombo Tamusi ety awonga'po i'wa. Irombo mo'ko oma'senan poko pa'poro mo'karon yja'wan wyino Jerusalem ymbokary momo'namon erupakon.

³⁹ Irombo pa'poro moro Tamusi nimeropo'po omenano wararo tywe'i'ma'san mero, iwerama'san rapa Galilea 'wa, moro tywaito'kon Nasaret 'wa. ⁴⁰ Mo'ko pitani te kynetuwaro'makon. Aseme noro tywonumengapore kynaijakon. Tamusi kuranory imaro kynakon.

Jesus wairy rapa moro Tamusi auty ta

⁴¹ Siriko wararo mo'ko Jesus sano wytotopombo kynakon ijumy maro Jerusalem 'wa, mo'ko eratonomapotopombo onory ewa'ma.

⁴² Irombo ainapatoro itu'ponaka oko siriko Jesus we'i'po mero, tamerykonymbo mero Jerusalem 'wa iwonuku'san rapa mo'ko eratonomapotopombo onory ewa'ma. ⁴³ Ewa'ma'ma'po mero, tyweramarykon a'mo'po i'waine rapa. Mo'ko myre'ko'ko Jesus wainopo'po te Jerusalem po mo'ko tyjumy, tysano nukuty'tory me.

⁴⁴ Mo'karon tytorykon a'sakarykon maro te kynekano'satokon ijumy, isano. Iro ke ro

o'win kurita tyto'san mero, upi ito'san mo'karon tomorykon ra'naka, mo'karon tynukutyrykon ra'naka enapa. ⁴⁵ Anepory'pa tywe'i'san mero te, upi iwerama'san rapa Jerusalem 'wa.

⁴⁶ Oruwa kurita iwe'i'san upiry pok. Irombo epory'po i'waine moro Tamusi auty ta. Mo'karon amepanamon ra'na tandy'po kynakon. I'waine kynepanamakon. Kynoturupojakon enapa i'waine otykon pok. ⁴⁷ Pa'poro mo'karon i'wa epanamatonon enumengapojakon imero moro tupu'pone iwairy, moro i'wa ejukurukon enapa. ⁴⁸ Ene'po mero, poto me imero mo'ko ijumy, isano enuta'san. Irombo mo'ko isano wyka'po I'wa: "Koki, o'tono'me ko ero wara na'na pok me'i? Tanariry ta na'na ajupiry aropotyi, awu ajumy maro!" ⁴⁹ Irombo ika'po i'waine: "O'tono'me ko kupiton? Papa auty ta ywairy man anukuty'pa ka'tu maiton?" ⁵⁰ O'to paipo te ikary anukuty'pa kynatokon ty'waine.

⁵¹ Irombo iwo'pema'po imaroine Nasaret 'wa. Pa'poro o'to ikato'kon 'wa kynepanamakon. Mo'ko isano te pa'poro morokon otykon apyijakon tyturu'po ta. ⁵² Mo'ko Jesus te kyentuwaro'makon. Aseme noro tywonumengapore, typyne kynaijakon Tamusi embata, mo'karon kari'na embata enapa.

3

Johanes 'wa tamamin a'mory

¹ Atone'pu siriko terapa Rome pono jopoto me Tiberius a'ta, Judea pono jopoto me Pontius

Pilatus a'ta, Galilea pono jopoto me Herodes a'ta, Iturea pono jopoto me, Trakonitis pono jopoto me enapa mo'ko ipiry Filipus a'ta, Abilene pono jopoto me Lysanias a'ta, ² mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon me Anas a'ta mo'ko Kajafas maro, Tamusi 'wa mo'ko Sakarias ymuru Johanes auramba'po moro iponomyn wo'i ta. ³ Irombo Johanes wytotopy'po pa'poro moro Jordan pato, ero ekarory ta: "Ajemamyrykon u'matoko! Asetykapotoko! Irombo Tamusi oja'wanykonymbo katan." ⁴ Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymblo Jesaja wykato'konymbo mero'san wara iwe'i'po:

Moro iponomyn wo'i ta amy ko'tatoto auran kynotanon: "Mo'ko Jopoto emary ika'toko. Sapatoro morokon emary ytoko. ⁵ Pa'poro morokon nono ansikyry a'no'kata'ton. Pa'poro wypy, pa'poro nono unsikyry kata'ton. Morokon oma wotu'mapotryy sapatoro kynaitan. Morokon oma taratarary kaperota'ton. ⁶ Irombo pa'poro kari'na moro Tamusi 'wa uta'no wyino tunendo'kon eneta'ton."

⁷ Mo'karon kari'na apyimykon kyno'satokon i'wa asetykapo. Mo'karon 'wa ro ikatopombo kynakon: "Yja'wangonymbo 'ne roten, noky ko moro o'toto Tamusi erekuru wyino awetuwarikarykon man ekano'poi o'waine? ⁸ Ajemamyrykon u'ma'po enepotoko. Aturu'san ta te kykaton: 'Abraham na'na tamurumbo me

man.' Wykaje irombo o'waine: Tamusi erokon topu kapyry taro man Abraham pajanymbo me.
9 Moro wywy tyje terapa man moro wewe undy po. Pa'poro epepo'non wewe akotory kynaitan. Wa'to taka ipapyry kynaitan."

10 Irombo mo'karon kari'na apyimykon woturupo'san Johanes 'wa: "O'to ko iro ke na'na naitan?" **11** Irombo ero wara Johanes 'wa ejuku'san: "Mo'ko oko tywo'mynen o'win amy tywo'my ynen mo'ko iwo'mymyn 'wa. Mo'ko pyime tarepanen arepa amy ynen mo'ko erepamyn 'wa."

12 Mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon wopy'san enapa asetykapo i'wa. Mo'karon wyka'san ro i'wa: "Amepanen, o'to ko na'na naitan?" **13** Irombo Johanes wyka'po i'waine: "Moro anamo'ikyrykon man pyrata ko'po kysamo'i'ton."

14 Warinu pokonokon woturupo'san ro rypo i'wa: "Na'na rapa iro ke, o'to ko na'na naitan?" Irombo ika'po i'waine: "Pyrata poko kari'na ky-sainakerengaton. Typo roten kari'na kysemdoton, ipyratary apyito'me o'waine. Tawa'pore aitoko moro ajemamingon epety poko."

15 Mo'karon kari'na te mo'ko Mesias momo'satokon. Tyturu'san ta kynonumentgatokon inoro me pai mo'ko Johanes wairy poko. **16** Irombo Johanes wyka'po pa'poro i'waine: "Awu tuna ke katykaton. Mo'ko yko'po pana'pe man inoro te kyno'san. Isapatory etandy

ymbokary pairo supija. Mo'ko ro Tamusi a'kary ke ajetykata'ton, wa'to ke enapa.

¹⁷ Moro aresi pombokatopo aina terapa man. Irombo moro aresi werikatopo a'metan. Irombo moro aresi kura'matan moro ikura'matopo auto ta. Morokon iwerirymbo koro'katan te e'wutypyn roten wa'to ke."

¹⁸ Pyime noro e'mapotryrykon ta moro iru'pyn oka ekari'sakon mo'karon kari'na 'wa. ¹⁹ Irombo te mo'ko poto 'su jopoto Herodes e'mapoty'po i'wa, mo'ko imo'wusary Herodias pokon. Pa'poro morokon inikapy'san yja'wangon otykon pokon enapa Herodes e'mapoty'po i'wa. ²⁰ Itaka ro mo'ko Johanes aru'kapo'po i'wa moro yja'wangon kari'na aru'katopo taka.

Jesus wosetykapory

²¹ Johanes 'wa paporo mo'karon kari'na etykary jako noro te, Jesus etyka'po enapa. Irombo Tamusi 'wa auranary jako moro kapu wendaka'po. ²² Mo'ko Tamusi a'kary wony'to'po itu'ponaka amy akukuwa eneke. Irombo kapu wyino amy auranano wota'po: "Nipynen ymuru amoro mana. Yturu'po ewa'pory me ro mana."

Jesus tangon etykon

²³ Jesus 'wa tamamin a'mory jako, o'win-kari'na itu'ponaka ainapatoro siriko iwairy taro kynakon. Mo'karon kari'na kynyjatokon mo'ko Josef ymuru me.

3:19 Mateus 14:3-4, Markus 6:17-18 **3:21** Mateus 3:13-17, Markus 1:9-11 **3:22** Genesis 22:2, Ware 2:7, Jesaja 42:1, Mateus 3:17, Markus 1:11, Lukas 9:35

Josef Eli ymuru me tywaije man,
²⁴ Eli Matat ymuru me tywaije man,
 Matat Levi ymuru me tywaije man,
 Levi Melki ymuru me tywaije man,
 Melki Janai ymuru me tywaije man,
 Janai Josef ymuru me tywaije man,
²⁵ Josef Matatias ymuru me tywaije man,
 Matatias Amos ymuru me tywaije man,
 Amos Na'um, Na'um Hesli ymuru me tywaije
 man,
 Hesli Nagai ymuru me tywaije man,
²⁶ Nagai Ma'at ymuru me tywaije man,
 Ma'at Matatias ymuru me tywaije man,
 Matatias Seme'in ymuru me tywaije man,
 Seme'in Josek ymuru me tywaije man,
 Josek Joda ymuru me tywaije man,
²⁷ Joda Joanan ymuru me tywaije man,
 Joanan Resa ymuru me tywaije man,
 Resa Serubabel ymuru me tywaije man,
 Serubabel Sealtiel ymuru me tywaije man,
 Sealtiel Neri ymuru me tywaije man,
²⁸ Neri Melki ymuru me tywaije man,
 Melki Adi ymuru me tywaije man,
 Adi Kosam ymuru me tywaije man,
 Kosam Elmadan ymuru me tywaije man,
 Elmadan Er ymuru me tywaije man,
²⁹ Er Josua ymuru me tywaije man,
 Josua Elieser ymuru me tywaije man,
 Elieser Jorim ymuru me tywaije man,
 Jorim Matat ymuru me tywaije man,
 Matat Levi ymuru me tywaije man,
³⁰ Levi Simeon ymuru me tywaije man,

Simeon Juda ymuru me tywaije man,
Juda Josef ymuru me tywaije man,
Josef Jonan ymuru me tywaije man,
Jonan Eljakim ymuru me tywaije man,
³¹ Eljakim Melea ymuru me tywaije man,
Melea Mena ymuru me tywaije man,
Mena Matata ymuru me tywaije man,
Matata Natan ymuru me tywaije man,
Natan David ymuru me tywaije man,
David Isai ymuru me tywaije man,
³² Isai Obed ymuru me tywaije man,
Obed Boas ymuru me tywaije man,
Boas Salmon ymuru me tywaije man,
Salmon Nakson ymuru me tywaije man,
³³ Nakson Aminadab ymuru me tywaije man,
Aminadab Admin ymuru me tywaije man,
Admin Arni ymuru me tywaije man,
Arni Hesron ymuru me tywaije man,
Hesron Peres ymuru me tywaije man,
Peres Juda ymuru me tywaije man,
³⁴ Juda Jakob ymuru me tywaije man,
Jakob Isak ymuru me tywaije man,
Isak Abraham ymuru me tywaije man,
Abraham Tera ymuru me tywaije man,
Tera Nahor ymuru me tywaije man,
³⁵ Nahor Serug ymuru me tywaije man,
Serug Re'u ymuru me tywaije man,
Re'u Peleg ymuru me tywaije man,
Peleg Eber ymuru me tywaije man,
Eber Sela ymuru me tywaije man,
³⁶ Sela Kenan ymuru me tywaije man,
Kenan Arpaksad ymuru me tywaije man,
Arpaksad Sem ymuru me tywaije man,

Sem Noe ymuru me tywaije man,
 Noe Lamek ymuru me tywaije man,
³⁷ Lamek Metusale ymuru me tywaije man,
 Metusale Henok ymuru me tywaije man,
 Henok Jered ymuru me tywaije man,
 Jered Mahalalel ymuru me tywaije man,
 Mahalalel Kenan ymuru me tywaije man,
³⁸ Kenan Enos ymuru me tywaije man,
 Enos Set ymuru me tywaije man,
 Set Adam ymuru me tywaije man,
 Adam Tamusi ymuru me tywaije man.

4

Jesus u'kuru moro iponomyn wo'i ta

¹ Tamusi a'kary 'wa tapyije Jesus werama'po moro Jordan wyino. Moro jako ro Tamusi a'kary pori'tory ta itopoty'po moro iponomyn wo'i ta.
² Oko-kari'na kurita moro po iwe'i'po, mo'ko ewa'rumy tamuru 'wa tu'kuru ta. Morokon ku-rita endame'pa pairo iwe'i'po. Moro pa'po me te ikumyry'po. ³ Irombo mo'ko ewa'rumy tamuru wyka'po I'wa: "Tamusi ymuru me ro aja'ta iro ke, ero topu 'wa ajauranako iwonorimato'me perere me." ⁴ Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Tymero man: Perere pok'o roten kari'na emamy'pa kynaitan."

⁵ Irombo Jesus aro'po i'wa kawonaka. Ko'i roten imero pa'poro ero nono tu'ponokon potonon jopotokon nundymary enepo'san i'wa Jesus 'wa. ⁶ Irombo mo'ko ewa'rumy tamuru

wyka'po I'wa: "Pa'poro erokon potonon aito'kon morokon ikuranorykon maro ro ajainaka sytake. Erokon irombo yjainaka tyje man. Ynisanormybo 'wa ro yry yjaina man. ⁷ Iro ke ko'wu tokuna'po yjety awonga'poto o'wa, pa'poro ajotyry me kynaitan." ⁸ Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Ero wara tymero man: Ajopotory Tamusi po'ponaka roten mokunamatake. Mo'ko ety roten mawongatake."

⁹ Irombo Jerusalem 'wa Jesus aro'po i'wa. Moro Tamusi auty retyry esipiry tu'ponaka yry'po i'wa. Irombo ika'po I'wa: "Tamusi ymuru me ro aja'ta, ata'porongo ero wyino po'ponaka. ¹⁰ Tymero irombo man:

Tamusi tapojongan emo'tan ajaijomato'me i'waine. ¹¹ Awomarymbi apyita'ton, apupuru aniwo'pa awaito'me topu pon'a."

¹² Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Moro Tamusi karetry kynganon:
Mo'ko Ajopotory Tamusi anu'ku'pa maitake."

¹³ Irombo Jesus u'ku'ma'po mero ty'wa, inonda'po 'non mo'ko ewa'rumpy tamuru 'wa.

Nasaret po Jesus urumenary

¹⁴ Irombo Tamusi a'kary pori'tory ta Jesus werama'po rapa Galilea 'wa. Moro po ro pa'poro wararo ekary wota'po. ¹⁵ Emepato'konymbo i'wa kynakon morokon iwota'nano'to'kon autokon ta.

Pa'poro mo'karon auran etanamon 'wa ety awongatopombo kynakon. ¹⁶ Irombo moro Nasaret, moro tywetuwaro'matopombo 'wa itunda'po. Irombo tamerymbo me ro moro otare'matopo kurita ito'po moro Simosu wota'nano'to'kon auto taka. Irombo awomy'po moro Tamusi karetary erupato'me. ¹⁷ Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymbo Jesaja auranymbo mero'po kareta yry'po i'waine ainaka. Irombo moro kareta karanga'po i'wa. Ero mero'po epory'po i'wa:

¹⁸ Tamusi a'kary ytu'po man. Irokero Tamusi 'wa tapyije wa mo'karon oty'non 'wa amy iru'pyn oka ekari'nen me. Tamusi 'wa tapojoma wa mo'karon imy'san 'wa imbokarykon man ekari'to'me, mo'karon enu'non 'wa enutarykon man ekari'to'me, sara'man amano taka mo'karon ikota'ma'san yto'me, ¹⁹ moro Tamusi 'wa tykuranory enepotopo siriko ekaroto'me enapa.

²⁰ Ero erupa'ma'po mero ty'wa, moro kareta amemy'po rapa i'wa. Yry'po rapa i'wa mo'ko pyitonano 'wa. Irombo iwotandy'mo'po.

²¹ Pa'poro moro Simosu wota'nano'to'kon auto tano onunano kyno'po'sakon i'wa. Irombo ko'wu Jesus wyka'po i'waine: "Erome ro moro aneta'san ynerupa'po kyno'ka'san." ²² Irombo pa'poro mo'karon epanamatonon 'wa iporo moro auran wairy ekarity'po. Moro auran

kuranory 'wa imero poto me enutano'po'san. Irombo ika'san: "Mo'ko Josef ymuru kapyn mo'se nan?"

²³ Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Ero kari'na wykatopo pa'me ro awykarykon man suku'sa y'wa: 'Apino'nen, aseke opino'ko! Pa'poro morokon na'na neta'san Kafaraum po anikapy'san otykon ero awomatopombo po enapa ika'ko.'

" ²⁴ Ika'po te: "Ita'ro pore, amy pairo Tamusi auran uku'ponen isano'pambo man moro tywetuwaro'matopombo aitopo po. ²⁵ Yjauran irombo amyikatoko. Elia jako pyime inongepy'san tywaije mandon mo'ko Israel pajanymbo ra'na. Moro jako ro oruwa siriko itu'ponaka o'win-to'ima nuno moro kapu tatapuje tywaije man. Pa'poro ero nono tu'po poto 'su kumyno tywaije man. ²⁶ Ise'me te Elia anemoky'pa Tamusi tywaije man amy pairo 'wa. Amy Sarefat pono inongepy'po 'wa roten Tamusi 'wa tomo'se tywaije man, moro aitopo Sidon wyinonaka. ²⁷ Mo'ko Tamusi auran uku'ponenymbo Elisa jako ko'wu pyime areky pangon tywaije mandon mo'ko Israel pajanymbo ra'na. Amy pairo te ikura'ma'pa tywaije man. Mo'ko Sirie pono Na'aman roten iru'pa rapa tyje tywaije man."

²⁸ Moro wara ikary eta'po mero ty'waine, pa'poro moro Simosu wota'nano'tokon auto tanokon wore'ko'san imero. ²⁹ Awomy'san. Irombo imoma'po i'waine moro tywaito'kon wyino. Moro tywaito'kon apo'ny wypy eme'tairy

'wa ro aro'po i'waine, po'ponaka emato'me.
 30 Ira'naine ro te Jesus wyto'po moro wyino.

Jesus 'wa ewa'rumpy momary

31 Irombo moro Galilea tano aitopo Kafaraum 'wa iwo'pema'po. Moro po ro emepa'san i'wa morokon otare'mato'kon kurita. 32 Morokon i'wa emepato'kon 'wa imero poto me enutano'po'san, amy poto 'su jopoto wara imero auranary ke.

33 Moro Simosu wota'nano'to'kon auto ta ro amy yja'wan akywano pan wokyry kynakon. Mo'ko ko'ta'po ro mo'ja imero: 34 "O'tono'me 'ne ko na'na pokon man, se, Nasaret pono? Na'na uta'ka ka'tu mopyi? Suku'sa noky me awairy. Amoro 'ne ro mo'ko Tamusi wyinono me mana!" 35 Irombo apo'tun pe Jesus 'wa e'ma'po: "Ity'me aiko! Epa'kako mo'ko wyino!" Irombo owarira'naka imero mo'ko yja'wan 'wa mo'ko wokyry ema'po. Irombo iwepa'ka'po iwyino. Amy o'to pairo anyry'pa iwe'i'po.

36 Pa'poro kari'na we'naranga'san. Ase'wa ika'san: "Otypan auranano ko moro nan? Jopoto wara kore imero mo'karon yja'wangon akywano pokon napo'tunapo'sa, ran! Irombo kore nepa'katon, ran!" 37 Irombo moro inikapy'po ekary wotaripapy'po pa'poro morokon moro ponokon aito'kon wararo.

Jesus 'wa je'tun pangon kura'mary

38 Irombo Jesus awomy'po moro Simosu wota'nano'to'kon wyino. Simon auty 'wa ito'po. Mo'ko Simon y'menoty je'tun pan kominyinano

pe kynakon. Iwoturupo'san i'wa epano'to'me.
39 Irombo eponaka Jesus wonsuma'po. Moro komyninanombo e'ma'po i'wa. Irombo moro komyninanombo wyto'po iwyino. O'win wytory mo'ko woryi awomy'po. Upa'san terapa i'wa.

40 Irombo weju wo'myry mero pa'poro kari'na 'wa mo'karon ukuty'pa 'ne roten anyky pangon ta'sakarykon enepy'san I'wa. Iwe'i'san mero tainary yry'po I'wa itu'ponakaine. Ikura'ma'san rapa I'wa. **41** Pyime kari'na wyino tyko'keine imero yja'wangon akywano wepa'ka'san enapa. Kyngatokon: "Tamusi ymuru amoro mana!"

Jesus 'wa te apo'tun pe e'ma'san. Anauranano'po'paine pairo iwe'i'po, mo'ko Mesias me tywairy ukutyry ke i'waine.

Moro iru'pyn oka ekarory Galilea po

42 Emamy'po mero iwepa'ka'po. Amy ipono-myn 'wa ito'po. Moro jako ro mo'karon kari'na apyimykon kynupijatokon. Irombo itunda'san I'wa. Itory pona tywyinoine kyna'kotojatokon.
43 Ika'po te i'waine: "Morokon amykon terapa aito'kon po enapa moro Tamusi nundymary ekapory ekarityry y'wa man. Moro waton me ro irombo tomo'se wa."

44 Irombo morokon Judea ponokon Simosu wota'nano'to'kon autokon ta moro iru'pyn oka ekarory aropoty'po i'wa.

5

Jesus mo'karon woto pokonokon maro

¹ Irombo moro Genesaret wyinono tuna juwembory esi'wo mo'karon kari'na apyimy moro Tamusi auranyombo etakon. Iwotunsi'korykon mero tytu'ponaka, ² Jesus 'wa oko kurijara wo'kima'san ene'san. Mo'karon woto pokonokon tywo'ka kynatokon morokon kurijara wyino. Tysipirykon ku'mi'satokon. ³ Irombo Jesus wotaru'ka'po moro o'win amy kurijara taka. Simon kurijarary moro kynakon. Irombo Jesus woturupo'po Simon 'wa a'si 'ko moro tykurijarary emo'to'me i'wa ira'naka. Ita tandy'po ro mo'karon kari'na apyimy emepakon.

⁴ Tauranary pokon taisepy'po mero, ika'po Simon 'wa: "Epa'kako ira'naka. Irombo woto pokon asipirykon ipa'toko." ⁵ Irombo Simon 'wa ejuku'po. Ika'po: "Ameapanen, pa'poro ero koko na'na wo'mika'po se'me, amy nokymbro ro anapo'i'pa na'na ne'i. Ajauran pokon te erokon sipi sipa'take."

⁶ Moro wara tywe'i'san mero, moky imero woto apo'i'san i'waine. Morokon isipirykon imero kyno'sekakon rypo. ⁷ Irombo mo'karon moro kurijara akono tanokon tamamingon a'sakarykon apomapoty'san i'waine tapano'seine iwo'toko'me. Irombo iwopy'san. Okororo morokon kurijarakon a'n'o'ka'san i'waine. Kynotu'mu'satokon rypo.

⁸ Moro ene'po mero te ty'wa, tokuna'po Simon Petrus woma'po Jesus po'ponaka. Ika'po: "Jopoto, i'tango ywyino. Tyja'wange irombo

wa." ⁹ Mo'karon woto apyimy apo'i'po 'wa enutano'po'po pa'poro mo'karon ta'sakarykon maro. ¹⁰ Sebedeus ymurukon Jakobus, Johanes enuta'san enapa poto me imero. Mo'karon ro mo'ko Simon emaminary a'sakarykon me kynatokon. Irombo Jesus wyka'po Simon 'wa: "Kytety'kai! Erombo wyino kari'na apyiry poko maitake." ¹¹ Morokon kuri-jara awo'nuku'san mero ty'waine maponaka, pa'poro totyrykonymbo nonda'san i'waine. Jesus wena'po ta terapa ito'san.

Jesus 'wa amy areky pan kura'mary

¹² Irombo amy moro pono aitopo ta Jesus a'ta, amy areky na'no'ka'po wokyry moro po kynakon. Jesus ene'po mero ty'wa, tombata'po iwoma'po. Jesus 'wa iwe'pima'po: "Jopoto, i'se aja'ta, ykura'mary taro mana." ¹³ Irombo Jesus 'wa tainary tynga'po. Apo'i'po i'wa. Ika'po: "Ekura'mako rapa iro ke." Irombo o'win wytory moro erekryrymbo utapy'po.

¹⁴ Irombo ika'po i'wa, amy pairo 'wa anekarity'pa iwaito'me. Ikapo: "Asenepotango te mo'ko Tamusi pokono 'wa. Moro awekura'ma'po poko mo'ko Moses wykatopombo yko Tamusi 'wa, Tamusi emamina'po amyikato'me i'waine."

¹⁵ Ise'me te wararo 'ne ka'tu rapa Jesus ekary wotaripapy'po. Irombo pyime kari'na apyimykon wota'nanopy'san ekosa auran etato'me, tanykyrykonymbo kato'me enapa i'wa. ¹⁶ Jesus

wytotopombo te kynakon ipono'non 'wa. Moro po ro Tamusi 'wa auranatopombo kynakon.

Amy iwajakuta'po kura'mary

¹⁷ Amy kurita Jesus mo'karon ata'nanopy'san emepatokon. Amykon Farise amykon omenano mero'po poko amepanamon maro moro po tandy'po kynatokon. Pa'poro morokon Galilea tanokon aito'kon wyino, morokon Judea tanokon aito'kon wyino, Jerusalem wyino enapa moro 'wa tywota'nano'se kynatokon. Tamusi pori'tory Jesus maro kynakon mo'karon je'tun pangon kura'mato'me.

¹⁸ Irombo te amykon wokyryjan 'wa amy iwajakuta'po wokyry enepy'po ipaty tu'po ro. A'mykary u'ku'po rypo i'waine, Jesus po'ponaka yto'me ty'waine. ¹⁹ Tansi'ke mo'karon kari'na apyimy wairy ke, a'mykary upi'po i'waine. Irombo moro auto re'taka iwonuku'san. A'si 'ko moro auto aputymbo ka'po mero ty'waine, ipaty tu'po ro mo'ko iwajakuta'po eny'topo'po i'waine owarira'naka Jesus po'ponaka. ²⁰ Moro i'waine poto me Tamusi amyikary enery ke ty'wa, Jesus wyka'po: "Ty'wo, morokon oja'wanykonymbo tyka man."

²¹ Irombo mo'karon Tamusi karetary uku'namon wyka'san mo'karon Farise maro: "Noky 'ne ko mo'se nan, mo'se Tamusi ety jamikanen? Noky aina ko yja'wan me e'i'san kary nan? Tamusi aina roten kapyn?"

²² Moro wara te iwonusengarykon ukuty'po mero ty'wa, ejuku'san Jesus 'wa: "O'to ko

mykaton aturu'san ta? ²³ Otypan ko ija roten nan? Awykary mo'se iwajakuta'po 'wa 'Oja'wanyakonymbo tyka man.'? Awykary te ka'tu 'Ajawongo. Itango.? ²⁴ O'po'toko, muku'to'se me mo'ko kari'na ymuru aina moro yja'wan me e'i'po kary wairy ero nono tu'po."

Irombo ika'po mo'ko iwajakuta'po 'wa: "Ajawongo amoro. Apaty anungo. I'tango ajauty 'wa."

²⁵ Irombo inenerykon me ro o'win wytory awomy'po. Moro typatymba anumy'po i'wa. Irombo tauty 'wa ito'po, Tamusi ety awongary ta. ²⁶ Pa'poro imero iwe'naranga'san. Tamusi ety awonga'po imero i'waine. Poto me tywety'karykon ta ika'san: "Atukuty'non otykon erome kyseneton."

Jesus 'wa Levi ko'mary

²⁷ Morombo wyino kurandonaka tyto'po mero, mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'nen Levi tatynen ene'po Jesus 'wa. Levi tandy'po kynakon moro pyrata amo'i'topo auto po. Irombo Jesus wyka'po i'wa: "O'ko ywena'po ta." ²⁸ Irombo Levi awomy'po. Pa'poro otymba nonda'po i'wa. Jesus wena'po ta terapa ito'po.

²⁹ Irombo Levi 'wa amy poto 'su endameno ka'po'po tauty ta Jesus ewa'mato'me. Pyime imero mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon tywo'se kynatokon. Pyime enapa amykon roten kari'na imaroine ky-nendamejatokon. ³⁰ Irombo mo'karon Farise 'wa, mo'karon Tamusi karetary uku'namon

'wa enapa toruwarykon enepy'po mo'karon Jesus nemeparykon 'wa. Ika'san: "O'tono'me ko mendamejaton mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon maro, mo'karon tyja'wangamon maro enapa?"

³¹ Irombo Jesus 'wa ejuku'san: "Anyky'non amy tapino'namon anupi'pa mandon. Je'tun pangon te amy tapino'namon upijaton.

³² Tamamborammon ko'ma opy'pa we'i. Mo'karon tyja'wangamon ko'ma te wopyi, tamamyrykon u'mato'me i'waine."

Onemano

³³ Irombo Jesus 'wa ika'san: "Mo'karon Johanes nemeparykon, mo'karon Farise nemeparykon enapa o'kapyn roten kynonematon, Tamusi 'wa otykon pokok tywoturuporykon ta. Mo'karon anemeparykon te ko'wu kynendamejaton roten."

³⁴ Jesus wyka'po i'waine: "Mo'karon oko amykon aimytonon ewa'manamon enemapory taro 'kare mandon, mo'ko pytatoto a'ta ekosaine?

³⁵ Amy jako te mo'ko pytatoto pinata'ton iwyinoine. Irombo mero kynonemata'ton."

³⁶ Amy enapa onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: "Amy paipo kari'na amy asery wo'mynano aniseka'pa man, amy ipunu'po ato'to'me amy penato'po wo'mynanombo pokonaka. Ijako moro asery wo'mynano any'matan. Moro penato'po 'wa waty ro rypo moro asery wo'mynano punu'po kynaitan.

³⁷ Amy paipo kari'na enapa asery winu anije'nyndo'pa man penato'san tonomy pi'sanyombo kapy'san ke. Ijako moro asery winu morokon tyje'nykonymbo sekatan. Irombo kynotakamatan moro winu. Morokon ije'nykonymbo kynotany'mata'ton. ³⁸ Asery winu yry te man asery ije'ny taka.

³⁹ Amy paipo kari'na enapa asery winu 'se'pa man, penato enyry'poto ty'wa. Kynganon irombo: 'Moro penato winu iru'pa 'ne ka'tu rapa man.' "

6

Jesus moro otare'matopo kurita maro

¹ Amy otare'matopo kurita Jesus kyny'sakon morokon awasi paty ta. Moro jako ro mo'karon inemeparykon morokon awasi ejakatokon. Morokon epery ena'to'me ty'waine, tainarykon ke kynakatokon.

² Irombo te amykon Farise wyka'san: "O'tono'me ko moro otare'matopo kurita tykapymy waty oty mika'saton?"

³ Irombo Jesus 'wa ejuku'san: "O'to mo'ko David we'i'po anerupa'pa mandon, moro kumyno ta ta'ta mo'karon ta'sakarykon maro?

⁴ Moro Tamusi auty taka tywo'my man. Morokon Tamusi embata yry'san perere typina i'wa man. Tana'se i'wa man. Mo'karon ta'sakarykon enapa tupa i'wa mandon ike. Morokon perere enapyry waty man amy typono roten kari'na

'wa. Mo'karon Tamusi pokonokon 'wa roten te enapyry man."

⁵ Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Mo'ko kari'na ymuru moro otare'matopo kurita jopotory me man."

⁶ Irombo amy terapa otare'matopo kurita Jesus wo'my'po moro Simosu wota'nano'to'kon auto taka. Irombo kynemepatokon. Moro jako ro amy apo'tun wyino ainamiriri'ta'po wokyry moro po kynakon.

⁷ Mo'karon Tamusi karetary uku'namon, mo'karon Farise enapa tuwaro kynatokon. Moro otare'matopo kurita ikura'mary enery 'se kynatokon i'wa, emendoto'me ty'waine.

⁸ Jesus te iwonusumengarykon uku'sakon. Irombo ika'po mo'ko ainamiriri'ta'po 'wa: "Ajawongo. O'ko 'ne owarira'naka." Irombo awomy'po. Owarira'naka ito'po. ⁹ Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Amy oty poko waturupoja o'waine. Iru'pa nan moro otare'matopo kurita aja'sakary poko iru'pa awairy, yja'wan me ipoko awairy te ka'tu? Iru'pa nan moro otare'matopo kurita amy aja'sakary rombyrymbo awongary o'wa, iromo'kapory te ka'tu o'wa?" ¹⁰ Pa'poro i'waine Jesus wo'poty'po. Irombo ika'po mo'ko wokyry 'wa: "Ajainary ityngako!" Moro tainary tynga'po i'wa. Iru'pa rapa moro ainary we'i'po.

¹¹ Mo'karon Tamusi karetary uku'namon, mo'karon Farise enapa wore'ko'san te imero. Ase'wa iworupa'san o'to Jesus yry man poko.

Jesus mo'karon tynemeparykon maro

¹² Moro jako noro Jesus wonuku'po moro wypy tu'ponaka tauranato'me Tamusi 'wa. Tauranary emanga'po i'wa Tamusi 'wa. ¹³ Emamy'po mero, mo'karon tynemeparykon ko'ma'san i'wa ty'wa. Iwyinoine ro ainapatoro itu'ponaka oko amykon yry'san i'wa typo. Mo'karon ejatjakon enapa apojonanokon me. ¹⁴ Mo'karon etykon ro kynatokon: Simon (Petrus me enapa Jesus kynejatojakon), ipiry Andreas, Jakobus, Johanes, Filipus, Bartolomeus, ¹⁵ Mateus, Tomas, mo'ko Alfeo ymuru Jakobus, Simon (mo'ko o'wo'matonon a'sakarymbo me enapa kynejatjatokon), ¹⁶ mo'ko Jakobus ymuru Judas, Judas Iskariot (mo'ko 'wa ro Jesus takarama man).

Pyime kari'na kura'mary

¹⁷ Irombo Jesus wo'pema'po imaroine moro wypy wyino. Amy ipipakyry po iporopy'po. Moky imero inemeparykon moro po imaro kynatokon. Amy kari'na apyimy tam'pokory enapa tywo'se kynakon pa'poro morokon Judea tanokon aito'kon wyino, Jerusalem wyino, morokon parana wyinonokon aito'kon Tyrus, Sidon wyino enapa. ¹⁸ I'wa tywo'se kynatokon epanama, tanykyrykonymbo wyino ekura'mapo enapa. Mo'karon yja'wanton akywano naki'marykon wekura'ma'san rapa. ¹⁹ Pa'poro imero mo'karon kari'na apyimy i'tu'kary 'se kynakon pa'poro ikura'marykon ke i'wa moro tywyino epa'katoto pori'tonano ke.

Oko undy kari'na wairy

20 Irombo iwo'poty'po mo'karon tyne-meparykon 'wa. Ika'po:

"Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron oty'pambo aitonon! O'wanokon me ro irombo moro Tamusi nundymary man.

21 Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron erome kumytonon! Maimeta'ton irombo.

Sara'me 'ne janon maita'ton, amyjaron erome atamotonon! Ajauwata'ton irombo."

22 "Sara'me 'ne janon maita'ton, mo'ko kari'na ymuru upu'po me mo'karon kari'na 'wa ajenonopyrykon jako, amomarykon jako, ajejurukon jako, ajetykon emapory jako yja'wan atywano wara. **23** Irokon wo'kapyry jako, tawa'pore aitoko me. Ajewa'porykon nuwan. Moro ajepetykon irombo poto me man kapu ta. Iwara enapa irombo mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo tykota'ma tywaije mandon mo'karon eromenokon tangonymbo 'wa.

24 "Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, typyratakamon! Aturu'san andy'moto'kon irombo mapo'i'ma'ton terapa. **25** Je'tun pe pore kynaitan o'waine, erome asiwo'tatonon! Akumyrykon irombo awota'ton. Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, erome auwapo'tonon! Kata'mato 'ne irombo maita'ton. **26** Je'tun pe pore kynaitan o'waine, pa'poro kari'na 'wa iru'pa ajekarityrykon jako. Iwara enapa irombo mo'karon Tamusi auran uku'ponen waikamon

iru'pa takari'se mandon mo'karon itangonymbo 'wa."

Ajenono'nen pynary

²⁷ "O'waine te, epanamatonon me, wykaje: Ajenono'namon ipynatoko. Mo'karon tyturu'san ta ajapyinamon poko iru'pa aitoko. ²⁸ Mo'karon ajany'manamon ikuranondotoko. Mo'karon mene ajejunamon poko Tamusi 'wa ajauranatoko.

²⁹ "Mo'ko apasapaikanen wyinonaka moro apasary akono enapa u'mako. Mo'ko itu'pono awo'my pinanen 'wa moro upi'nono awo'my pinary enapa kysa'kotoi. ³⁰ Pa'poro mo'karon o'wa e'pimatonon 'wa inisanorykon yko. Ajo-tyrykonymbo pinanen 'wa kytoturupoi morokon otykon poko. ³¹ Mo'karon kari'na 'wa ajenarykon 'se awairykon wara enapa mo'karon kari'na enatoko.

³² "Mo'karon apynanamon pynary jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa irombo mo'karon typynanamon pynaton. ³³ Iru'pa mo'karon iru'pa ajenanamon enary jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na irombo moro wara enapa kynaijaton. ³⁴ Mo'karon oty y'petakamanamon me anekanopyrykon 'wa oty a'kupory jako o'waine, otypan iru'pyn oty ko moro nan? Mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa totyrykon a'kupojaton tyja'wangamon kari'na 'wa, i'petakan apyito'me rapa ty'waine.

35 “Mo'karon ajenono'namon te ipynatoko! Iru'pa enatoko! Ajotyrykon a'kupotoko i'waine. Yry rapa kysimomo'ton. Moro moro wara awe'i'san epety ro poto me kynaitan. Mo'ko inorombo ro kawono y'makon me maita'ton. Mo'ko enapa irombo mo'karon tynapo'i'san iru'pyn oty pokon tawa'porykon anenepo'non enanon iru'pa. Mo'karon yja'wangon kari'na enanon ro rypo iru'pa.

36 “Kotano enetoko, mo'ko kapu tano ajumy 'wa kotano enery wara. **37** Aja'sakarykon kysemendoton. Irombo emendo'paine maita'ton. Aja'sakarykon u'tano me amy oty kysekari'ton. Irombo aju'tano me amy oty ekarity'pa kynaitan. Yja'wan me aja'sakarykon we'i'san ika-toko. Irombo yja'wan me awe'i'san kyno'katan. **38** Otykon ytoko. Irombo otykon mapyita'ton. Otykon mapyita'ton u'kutopo ta taky'ka me, tysekesekema me, tu'pese'ke imero. Moro ana'kurukon oty u'kutopo ke enapa otykon u'kuta'ton o'waine.”

39 Amy onumengatopo auranano ekarity'po enapa i'wa i'waine:

“Amy enupyn amy enupyn arory taro nan? Okororo oma'pa naita'ton amy nono atory taka?

40 “Amy omeapatoto mo'ko tamepanen ko'po e'i'pa man. Pa'poro kari'na te tywomepa'ma'po mero mo'ko tamepanen wara kynaitan.

41 “O'tono'me ko mo'ko aja'sakary enuru aki'manen wewe pisara'po pokon mo'po'san? Moro aseke ajenuru aki'manen wakapu anene'pa

te mana. ⁴² One wara ko mo'ko aja'sakary 'wa mykatan 'Ito'my, o'ko 'ne, moro wewe pisara'po sika'se me ajenuru wyino,' moro aseke ajenuru tano wakapu anene'pa aja'ta? Tonapiren 'ne roten! Moro wakapu na'nen ikako aseke ajenuru wyino! Irombo mero iru'pa mo'po'take moro aja'sakary enuru tano wewe pisara'po kato'me o'wa."

Kurano yja'wan maro

⁴³ "Amy iru'pyn wewe irombo yja'wangonymbo me epeta'pa man. Iwara enapa amy yja'wanymbo wewe kurangon me epeta'pa man. ⁴⁴ Pa'poro wewe uku'san kari'na epery poko. Kari'na irombo moro oroi epery anipoty'pa man takyramon itupu wyino. Moro winu me tykapymy wonatopo anipoty'pa enapa man paremuru wyino.

⁴⁵ "Mo'ko iru'pyn kari'na moro kurano je'ny tyturu'po wyino kurano pa'kanon. Mo'ko yja'wan kari'na ko'wu moro tyja'wany je'ny wyino yja'wan oty pa'kanon. Moro kari'na turu'po tano wotakamary irombo indary wyino kyno'san."

Aneta'po kapyry

⁴⁶ "O'tono'me ko Jopoto me kajatopo'saton, moro o'to ywykary wara waty aja'taine? ⁴⁷ Noky wara pa'poro mo'karon y'wa o'tonon, mo'karon yjauran 'wa epanamatonon, irombo moro tyneta'san ka'namon wairy senepoja o'waine. ⁴⁸ Amy auto amynen wara mandon. Koro'naka

moro sakau amikanon. Topu tu'po moro apo'ny ka'san. Ikuma'po mero, moro tuna apeiny kyno'wojan moro auto pona. Anisakama'pa paipo te man, iru'pyn me tamy iwairy ke.

⁴⁹ Mo'ko y'wa epanamatoto, irombo morokon tyneta'san wara e'i'pa aitoto, amy sakau tu'po apo'ny'ma tauty amynen wara man. Moro tuna apeiny kyno'wojan moro auto pona. Irombo o'win wytory moro autombo kynomanon. Pa'poro imero kyno'tororokanon."

7

Mo'ko warinu pokonokon jopotory

¹ Taurana'ma'po mero mo'karon kari'na 'wa, Kafaraum taka iwo'my'po. ² Irombo te amy Rome pono warinu pokonokon jopotory nipyinary ipyitory mene je'tun pe kynakon. Kyniromo'sakon terapa. ³ Jesus ekary etary ke ty'wa, amykon uwapoto'san Simosu emoky'san i'wa Jesus 'wa, iwturupoto'ko'me, mo'ko tpyitory epano'se iwo'to'me irombyry pona.

⁴ Tytunda'san mero Jesus 'wa, iwe'pima'san imero. Ika'san: "Epanopyry o'wa iru'pa man. Kypynaton irombo. Simosu pynanon, wykaje irombo. ⁵ Moro kywota'nano'to'kon auto ro rypo kakatakaine tamypo i'wa man."

⁶ Irombo Jesus wyto'po imaroine. Tyse waty iwe'i'po mero te moro auto wyino, mo'ko jopoto 'wa amykon ta'sakarykon emoky'san I'wa, tauranymbo ekari'se: "Jopoto, kyto'mikai! Uwam'po watapoja yjauty taka awo'myto'me. ⁷ Iro ke

ro aseke ywopyry 'se'pa we'i o'wa. Ajauranako roten te mo'ko ypyitory waito'me iru'pa rapa.
 8 Awu ro rypo jopoto nundymary me wa. Ynundymarykon me rapa warinu pokonokon mandon. Amy 'wa ywyka'poto: 'T'tango!' kyny'san. Amy 'wa rapa ywyka'poto: 'O'ko 'ne!' kyno'san. Ypyitory 'wa ywyka'poto: 'Ero ika'ko!' kynika'san."

9 Moro eta'po mero, Jesus enuta'po imero. Tywotu'ma'po mero, mo'karon tywekenanamon kari'na apyimy 'wa ika'po: "Wykaje o'waine, mo'karon Israel pajanymbo ra'na mo'sepan Tamusi amyikanen anepory'pa pairo we'i."

10 Irombo auto 'wa tytunda'san mero rapa, iru'pa terapa mo'ko pyitonano epory'po mo'karon apojonanokonymbo 'wa.

Mo'ko Nain pono pyito

11 Akore'pe 'ne waty morombo wyino amy Nain tatynen aitopo 'wa Jesus wyto'po mo'karon tynemeparykon maro. Amy kari'na apyimy wyto'po enapa imaro. 12 Itundayo jako 'ne moro aitopo penary 'wa, mo'karon kari'na amy akepy pa'katokon. O'win'konombo tysano y'me mo'ko kynakon. Isano tyinonge'se terapa ky-nakon. Moky imero moro aitopo tanokon imaro kyny'satokon.

13 Mo'ko isano ene'po mero ty'wa, poto me imero mo'ko Jopoto 'wa ikotanory ene'po. Ika'po i'wa: "Kytotamoi koro." 14 Irombo moro akepy arotopo 'wa ito'po. Apo'i'po i'wa. Mo'karon akepy aronamon poropy'san. Irombo ika'po: "Koki, wykaje o'wa, ajawongo rapa!" 15 Irombo

mo'ko iromby'po awomy'po. Tandy'po iwe'i'po. Tauranary a'mo'po i'wa rapa. Irombo Jesus 'wa yry'po rapa isano 'wa. ¹⁶ Pa'poro imero iwe'naranga'san. Poto me imero Tamusi ety awonga'po i'waine. Ika'san: "Amy poto 'su Tamusi auran uku'ponen kyra'nakaine nopyi! Tamusi typyitorykon etawai." ¹⁷ Moro ekary wotaripapy'po ro pa'poro morokon Judea wyinonokon aito'kon wararo.

Mo'ko kari'na etykanen Johanes napojoma'san

¹⁸ Mo'ko Johanes 'wa pa'poro morokon otykon eta'san mo'karon tynemeparykon wyino.*

¹⁹ Irombo oko amykon ko'ma'san i'wa ty'wa. Mo'karon emoky'san ro i'wa mo'ko Jopoto 'wa aturupo: "Mo'ko o'toto manombo amoro man? Amy terapa momo'tan te ka'tu na'na?"

²⁰ Tytunda'san mero Jesus 'wa, mo'karon wokyryjan wyka'san: "Mo'ko kari'na etykanen Johanes na'na emokyi o'wa, aturupo: 'Mo'ko o'toto manombo amoro man? Amy terapa momo'tan te ka'tu na'na?'"

²¹ Moro jako 'ne ro Jesus pyime je'tun pangon kura'makon anykyrykon wyino, aki'manamon otykon wyino, akyrykonymbo wyino. Pyime enapa enu'non enutano'pojakon rapa. ²² Irombo Jesus 'wa ejuku'san: "Morokon anene'san, aneta'san enapa ekari'tandoko Johanes 'wa. Enu'nonymbo kyno'po'saton rapa. Iwajakuta'sanymbo

* **7:18** Moro jako ro mo'ko Johanes moro yja'wangon kari'na aru'katopo ta kynakon (eneko Lukas 3:20). A'si 'ko aire 'kopore Herodes 'wa tu'kapo tywaije man (eneko Lukas 9:9). **7:18** Mateus 11:2-19

kyny'saton. Areky pangonymbo kynekura'maton rapa. Ipana'nonymbo kynipanataton. Iromby'sanymbo kynawonjaton. Mo'karon omi tanokon amy iru'pyn oka etaton. ²³ Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko ypoko ataki'mapyn."

²⁴ Mo'karon Johanes apojongon wyto'san mero rapa, mo'ko Johanes poko mo'karon kari'na apy-imykon erupary a'mo'po Jesus 'wa: "Oty ene ko mytoton moro iponomyn wo'i taka? Amy pepeito ne'wujukuru itupu ene ka'tu? ²⁵ Oty ene ko iro ke mytoton? Amy iru'pyn tymi'mi'ken wo'mynano tano wokyry ene ka'tu? Mo'karon tapenamon wo'mynano tanokon waino pangon kari'na te 'kuru morokon potonon auto ta mandon. ²⁶ Oty ene 'ne ka'tu ko iro ke mytoton? Amy Tamusi aurā uku'ponen ene ka'tu? A'a, wykaje o'waine, amy Tamusi aurā uku'ponen ko'pono ene 'ne ka'tu rapa! ²⁷ Mo'ko poko ro tymero man: "Eneko, yjapojon semo'sa ajuwapo. Mo'ko ro moro ajemary ka'tan awytory mero."

²⁸ "Wykaje o'waine, mo'karon woryijan uwembo wyino oma'san ra'na amy pairo e'i'pa man Johanes ko'po. Ise'me te mo'ko ko'waronombo moro Tamusi nundymary tano poto me man iko'po.

²⁹ "Moro Johanes aurā eta'po mero, pa'poro mo'karon kari'na, mo'karon Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon enapa tywosetykapo i'wa mandon. Iwara ro moro Tamusi wonumengary tawa'ma

i'waine man. ³⁰ Mo'karon Farise te mo'karon omenano mero'po uku'namon maro Johanes 'wa asetykapo'pa tywaije mandon. Iwara ro moro ty'wanokon Tamusi nisanory ematon.

³¹ "Otypan oty wara ko iro ke mo'karon eromenokon kari'na syta'ton? One wara ko nan-don? ³² Otykon ekaramatopo po tandy'ponokon, ero wara ta'sakarykon ko'manamon pitanikon wara mandon: 'Na'na o'waine sina etoi. Irombo uwa'pa maiton. Na'na atamotopo ware kapyi o'waine. Irombo atamo'pa maiton.' ³³ Mo'ko kari'na etykanen Johanes irombo nopyi. Arepa anenapy'pa man. Winu anenyry'pa enapa man. Irombo mykaton: 'Amy yja'wan noky itu'po man.' ³⁴ Mo'ko kari'na ymuru nopyi. Arepa ena'san. Winu enyjan enapa. Irombo mykaton: 'Eneko! Amy kumi'man pore kari'na, ran! Amy tanymy 'san pore kari'na, ran! Mo'ko Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon a'sakary, amy tyja'wangamon kari'na a'sakary enapa mo'ko man!'

³⁵ "Tywonumengapore Tamusi wairy ekari'saton pa'poro mo'karon tywonumengaporamon."

Amy woryi 'wa poto me Jesus pynary enepory

³⁶ O'win amy Farise woturupo'po Jesus 'wa tokosa iwendumetome. Irombo iwo'my'po mo'ko Farise auty taka. Iwotunga'po moro iwendumetome'kon po. ³⁷ Mo'ko Farise auty ta ro iwairy ukuty'po amy moro pono tyja'wangen

woryi 'wa. Amy tapenen topu kapy'po patere'membo ta amy tapenen typoporen karapa enepy'po i'wa. ³⁸ Irombo Jesus ynga'na'po taka ito'po. Kynotamojakon morokon ipupuru po. Tanakuru ke morokon ipupuru ke'purory amo'po i'wa. Irombo moro tunsety ke i'koka'po i'wa. Morokon ipupuru posimapoty'po i'wa. Irombo ikyrykyryma'po i'wa moro typoporen karapa ke.

³⁹ Moro ene'po mero ty'wa, mo'ko Jesus ko'manenymbō Farise wyka'po tyturu'po ta: "Tamusি auran uku'ponen me ta'ta, noky me mo'ko ty'tu'kanen woryi wairy ukutry mo'se. Tyja'wange iwairy ukutry."

⁴⁰ Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Simon, amy o'to ywykary 'se wa o'wa." Irombo Simon wyka'po: "Ajauranako, yjemepanen." ⁴¹ Jesus wyka'po: "Oko wokyryjan o'wino me amy pyrata y'mekaponen ependomatokon. Mo'ko o'win amy u'tano me kynakon ainatonemboto ainatone-kari'na amu'nymbo pyrata. Mo'ko akono u'tano me kynakon oko-kari'na itu'ponaka ainapatoro amu'nymbo pyrata. ⁴² Epemary upiry ke i'waine, mo'ko pyrata y'mekaponen wyka'po okororo i'waine: 'Moro po nainen!' Nokypanyimbō ko poto me 'ne nipyntan?"

⁴³ Simon 'wa ejuku'po: "Mo'ko poto me 'ne ependomanenymbō pai." Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Iporo ro mykaje."

⁴⁴ Irombo mo'ko woryi 'wa tywotu'ma'po mero, Jesus wyka'po Simon 'wa: "Mo'se woryi mene-

jan? Ajauty taka ywo'my'po mero, tuna amy anyry'pa me'i y'wa, ypupuru ku'mi'to'me. Mo'se woryi te tanakuru ke ypupuru ke'puroi. Irombo tunsety ke ni'kokai. ⁴⁵ Amoro, yposima'pa me'i. Mo'se woryi te ywo'my'po poro ypupuru posimary pok'o roten ne'i. ⁴⁶ Karapa ke pairo yjupu'po anapo'pa me'i. Mo'se woryi te tapenen karapa ke ypupuru kyrykyrymai.

⁴⁷ "Iro ke ro wykaje o'wa: morokon pyimanokon ija'wanykonymbo tyka man. Moro enepojan ro moro pynato imero iwairy. A'si 'ko 'ko roten te oja'wanymbo ka'poto, a'si 'ko 'ko roten pynato maitake." ⁴⁸ Irombo Jesus wyka'po mo'ko woryi 'wa: "Oja'wanykonymbo tyka man."

⁴⁹ Irombo mo'karon iwendumery a'sakarykon 'wa tyworuparykon a'mo'po: "Noky ko mo'se nan? Yja'wan me e'i'po kaje pairo kore, ran!"

⁵⁰ Irombo Jesus wyka'po mo'ko woryi 'wa: "Moro o'wa Tamusi amyikary uta'no wyino ajunemyi. Iru'pa i'tango."

8

Jesus wena'po ta ytotonon woryijan

¹ Akore'pe 'ne waty morombo pa'po me Jesus 'wa potonon aito'kon wararo, siku'inon aito'kon wararo moro Tamusi nundymary ekapory aropoty'po. Mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon imaro kynatokon, ² amykon woryijan maro. Mo'karon woryijan wyino ro Jesus 'wa yja'wangon akywano tymoma kynatokon. Anykykon wyino enapa tykura'ma i'wa kynatokon. Etykon me kynatokon: mo'ko

Magdala pono ikato'kon Maria (mo'ko wyino ro oko-to'ima yja'wanton akywano tymoma kynatokon), ³ mo'ko Herodes upi'nono jopoto Kusas pyty Johana, mo'ko Susana, pyime enapa amykon terapa woryijan. Inaron ro aseke typyratarykon yjatokon i'wano me.

Mo'ko maina pokono

⁴ Irombo amy kari'na apyimy wota'nanopy'po Jesus ekosa. Pa'poro aitopo wyino tywo'se kynatokon mo'karon kari'na. Irombo Jesus 'wa ero onumengatopo auranano ekarity'po: ⁵ "Amy maina pokono tyto man o'ponje. Moro iwo'pomyry jako ro, a'si 'ko amykon inipomyry epy tywo'pa'se man oma esi'wo. Moro po ro tuta'mipo'se tywaije man. Irombo mo'karon tonoro 'wa tana'se man. ⁶ Amykon enapa tywo'pa'se man topu pan nono tu'ponaka. Irombo atytarymbo ro tajuta man, tarure 'ne moro nono wairy ke. ⁷ Amykon enapa tywo'pa'se man takyramon itupu paty ta. Irombo morokon takyramon itupu atytary 'wa moro wonatopo tywo man. ⁸ Amykon enapa tywo'pa'se man iru'pyn nono tu'ponaka. Tatyta'po mero tapeta tywaije man ainatone-kari'na me." Ero ekarity'ma'po mero pari'pe ika'po: "Mo'ko typanaken nepanaman."

⁹ Irombo mo'karon inemeparykon woturupo'san i'wa, o'to tauro'po me moro onumengatopo auranano wairy pokon. ¹⁰ Irombo

8:2 Mateus 27:55-56, Markus 15:40-41, Lukas 23:49 **8:4**
 Mateus 13:1-9, Markus 4:1-9 **8:9** Mateus 13:10-23, Markus 4:10-20

ika'po: "Amyjaron moro Tamusi nundymary pok'o tamorepa mandon. Mo'karon amykon terapa womepary te man onumengato'kon auranano wyino. Kyno'po'ta'ton ro rypo. Otymbo ro anene'pa te kynaita'ton. Kynepanamata'ton ro rypo. Otymbo ro aneta'pa te kynaita'ton.

¹¹ "Moro onumengatopo auranano tauro'po man ero wara: Morokon wonatopo epy, Tamusi auranyombo morokon man. ¹² Morokon oma esi'wo o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon: Moro Tamusi auranyombo etaton. Irombo te mo'ko ewa'rummy tamuru kyno'san. Moro ineta'san auranano pinanon ituru'san wyino, Tamusi anamyika'pa iwaito'ko'me. Iwara epanopy'pa mandon. ¹³ Morokon topu pan nono tu'ponaka o'papy'san wara mandon mo'karon Tamusi auran ewa'manamon, eta'po mero ty'waine. Ituru'san ta te atandy'mo'pa man. Ko'i roten Tamusi amyikaton. Otykon 'wa tu'kurukon jako, kynomaton. ¹⁴ Morokon takyramon itupu paty ta o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon: Moro Tamusi auranyombo etaton. Irombo te aseme noro esykano 'wa, pyrata 'wa, tysanorammon otykon 'wa kynotamiromo'kapojaton. E'i'pa mandon.

¹⁵ "Morokon iru'pyn nono tu'ponaka o'papy'san wara mo'karon ero wara aitonon mandon: Moro Tamusi auranyombo eta'poto ty'waine, kynikura'maton kurangon tyturu'san ta. Tyweja'nakarykon ta kynepetaton."

Unemy'san otykon wotuku'pory

¹⁶ “Amy pairo kari'na tykororetry po'ma'po wyino anunemy'pa man amy waresa upi'no, typaty upi'no pai. Apo'ny tu'ponaka te kynyjan, mo'karon o'mytonon 'wa eneto'me! ¹⁷ Unemy'po oty kynepa'katan. Onebyn oty kynotuku'tan. Kynonepotan. ¹⁸ Tuwaro aitoko one wara awepanamarykon poco. Mo'ko totyken 'wa otykon yta'ton. Mo'ko otypyn wyino totyry me inekanopyrymbo pinata'ton enapa.”

Jesus omorykon

¹⁹ Irombo isano wopy'po I'wa mo'karon ipiryjan maro. I'wa te tytundarykon upi'po i'waine, twotunsiko mo'karon kari'na apyimy wairy ke. ²⁰ Irombo ika'san i'wa: “Asano, apiryjan kurando mandon. Ajenery 'se mandon.” ²¹ Ejuku'san te i'wa: “Mojan te, mo'karon Tamusi auranyimbeto aton, irombo iwara enapa kynaijaton inaron ysano me mandon, ypiryjan me enapa mandon.”

Orometa

²² Amy kurita kurijara tako iwotaru'ka'po mo'karon tynemeparykon maro. Irombo ika'po i'waine: “Moro tuna juwembory kysipatosen.” Irombo iwaimoky'san. ²³ Iwepatorykon jako ro Jesus wo'nyky'po terapa. Irombo orometa woma'po moro tuna juwembory tako. Tuna terapa imero kynotaru'kakon itakaine. Yja'wan oty terapa imero kynepojatokon. ²⁴ Irombo

8:16 Markus 4:21-25 **8:16** Mateus 5:15, Lukas 11:33 **8:17**
Mateus 10:26, Lukas 12:2 **8:18** Mateus 25:29, Lukas 19:26
8:19 Mateus 12:46-50, Markus 3:31-35 **8:22** Mateus 8:23-27,
Markus 4:35-41

ito'san i'wa. Embaka'po i'waine. Ika'san i'wa: "Jopoto! Jopoto! Kuta'saton terapa!" Irombo te awomy'po. Moro pepeito, morokon mapapuru e'ma'san i'wa. Irombo ity'na'san. Ity'me imero iwe'i'po.

²⁵ Jesus wyka'po ko'wu i'waine: "Oje 'ne ko moro o'waine Tamusi amyikary nan?" Mo'karon wety'ka'san te imero. Poto me imero enuta'san. Ase'wa kyngatokon: "Noky 'ne ko mo'se nan, se? Morokon pepeito 'wa, moro tuna 'wa aurana'poto kore nepanamaton i'wa, ran!"

Gerasa po amy takyren epanopyry

²⁶ Irombo iwo'kima'san moro Gerasa ponokon waitopo po. Moro ro moro Galilea kopose me man. ²⁷ Maponaka Jesus wonuku'po mero, moro aitopo wyino amy takyren wokyry wopy'po epoje. Penaro terapa wo'mynano anemyndo'pa kynakon. Amy auto ta emamy'pa kynakon. Atunendopo ta te kynemanjakon. ²⁸ Jesus ene'po mero ty'wa, tyko'ke imero tokuna'po iwoma'po Jesus po'ponaka. Pari'pe imero ika'po: "Oty 'se ko ymaro man, se, Jesus, inorombo ro kawono Tamusi ymuru? We'pimaje o'wa: Ka'karykapoi koro."

²⁹ Jesus irombo mo'ko yja'wan akywano 'wa tyka terapa kynakon iwepa'kato'me. Pyimemboto terapa mo'ko akyry 'wa mo'ko wokyry tykota'ma kynakon. Pyimemboto ro rypo siparari ke ainary, ipupuru enapa tymy i'waine kynakon. Morokon tymyo'konymbo

apo'topombo te i'wa kynakon. Irombo mo'ko yja'wan 'wa ipono'non 'wa arotombo kynakon.

³⁰ Jesus woturupo'po te i'wa: "One wara ko ajety nan?" Irombo ika'po: "Pyimano." Pyime imero irombo mo'karon ewa'rummy we'i'san mo'ko wokyry ta. ³¹ Irombo iwe'pima'san i'wa moro ije'pomyn topona taka tomoky'paine iwaito'me.

³² Moro jako 'ne amy pyiruku apyimy moro wypy tu'po tywendamery aropo'sakon. Irombo mo'karon ewa'rummy we'pima'san Jesus 'wa mo'karon pyiruku taka ta'mykapoto'ko'me. Irombo Jesus 'wa iru'pa epory'po. ³³ Mo'karon ewa'rummy wepa'ka'san ko'wu mo'ko wokyry wyino. Mo'karon pyiruku taka ito'san. Irombo mo'ko pyimano pyiruku apyimy eka'numy'po moro eme'tary wyino moro tuna juwembory taka. Tuna ta i'maty'po. ³⁴ Moro oty wo'kapy'po ene'po mero ty'waine, mo'karon pyiruku enenamon eka'numy'san. Irombo moro oty ekaro'po i'waine moro aitopo ta, moro aitopo wyino kurando enapa.

³⁵ Mo'karon kari'na wopy'san otypan oty wo'kapy'po ene. Jesus 'wa iwopy'san. Irombo mo'ko pyimano ewa'rummy ninonda'po wokyry epory'po i'waine Jesus ekonda tandy'po. Tywewo'myndo kynakon, tupu'po ta terapa. Iwety'ka'san imero. ³⁶ One wara mo'ko takyrenymbo epanopy'po ekarity'po mo'karon enenamonymbo 'wa. ³⁷ Irombo pa'poro mo'karon Gerasa wyinonokon ata'nanopy'san woturupo'san Jesus 'wa itoto'me tywyinoine, poto me imero tywety'karykon ke. Irombo Jesus

wotaru'ka'po kurijara taka, tyweramato'me rapa. ³⁸ Mo'ko ewa'rumpy ninonda'po wokyry we'pima'po Jesus 'wa, ekosa tywaito'me. Jesus 'wa te emoky'po rapa. Ika'po i'wa: ³⁹ "Eramako rapa ajauty 'wa. Pa'poro o'to Tamusi 'wa ajyry'po ekari'ko me." Irombo ito'po. Pa'poro one wara Jesus 'wa tyry'po ekarityry aropoty'po i'wa pa'poro moro poto 'su aitopo ta.

Jairus emyiry'membo

⁴⁰ Jesus werama'po mero rapa, itundary ewa'ma'po mo'karon kari'na apyimy 'wa. Imomokyry pokon irombo pa'poro tywaije kynatokon. ⁴¹ Moro jako 'ne amy Jairus tatynen wokyry wopy'po. Amy Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory mo'ko kynakon. Jesus po'ponaka tokuna'po iwoma'po. Iwe'pima'po i'wa iwo'to'me tauty 'wa, ⁴² mo'ko o'win'konombo tamyiry'membo rombyry ke terapa. Ainapatoro itu'ponaka oko siriko iwairy taro kynakon mo'ko emyiry'membo.

Mo'ko Jairus auty 'wa itory jako ro, mo'karon kari'na apyimykon imero kynotunsi'kojatokon itu'ponaka. ⁴³ Ira'naine ro amy je'tun pan woryi kynakon. Ainapatoro itu'ponaka oko siriko terapa no'mo roten kynakon. Tapino'namon 'wa pa'poro typyratary yry'po se'me, amy pairo ikura'mary upijakon. ⁴⁴ Mo'ko wyto'po ro Jesus 'wa, inga'na'po ta. Moro iwo'my sese'wuru y'tu'ka'po i'wa. O'win wytory imero moro imynurumbo wo'kepy'po.

45 Irombo Jesus wyka'po: "Noky ko y'tu'kai?" Pa'poro kari'na 'wa ani'tu'ka'pa tywairy ekarity'po. Irombo Petrus wyka'po: "Na'na emepanen, mo'karon kari'na apyimykon kore natunsi'kojaton otu'ponaka. Ajaky'katon enapa." **46** Jesus wyka'po te: "Amy kari'na tuwano me y'tukai. Amy ypori'torymbo wepa'kary sapoi ywyino."

47 Atunemy'pa tywairy man ukuty'po mero ko'wu ty'wa, mo'ko woryi enariry wopy'po i'wa tytytyne. Tokuna'po iwoma'po ipo'ponaka. Irombo pa'poro kari'na netary me o'tono'me ty'wa Jesus y'tu'ka'po, one wara o'win wytory tywekura'ma'po enapa ekarity'po i'wa. **48** Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Yjemyiry, moro o'wa Tamusi amyikary akura'mai. Iru'pa i'tango."

49 Moro aurany jako noro, amy kari'na wopy'po mo'ko Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory auty wyino. Ika'po: "Ajemyiry nirombyi terapa. Mo'ko amepanen pokonoro kyte'i."

50 Moro eta'po mero ty'wa, Jesus wyka'po mo'ko Simosu wota'nano'to'kon auto jopotory 'wa: "Kytety'kai. Tamusi roten te amyikako. Iru'pa rapa kynaitan."

51 Moro auto 'wa tytunda'po mero, amy wo'myry 'se'pa iwe'i'po tymaro. Mojan roten wo'my'san imaro: Petrus, Johanes, Jakobus, mo'ko amyija'ko jumy, isano enapa.

52 Pa'poro kari'na mo'ko amyija'ko amojatokon ty'popurukon po'po'mary ta. Jesus wyka'po te: "Kytotamoton. Iromby'pa man. Kyno'ny'san te." **53** Irombo auno'poty'po i'waine. Iromby'po

uku'satokon. ⁵⁴ Jesus 'wa te mo'ko amyija'ko ainairy apo'i'po. Irombo ika'po: "Iso'ne, ajawongo!" ⁵⁵ Irombo a'kary werama'po rapa. O'win wytory imero awomy'po. Irombo Jesus 'wa upapo'po. ⁵⁶ Ijumy, isano enapa we'naranga'san imero. Jesus wyka'po te i'waine, amy kari'na 'wa pairo moro o'kapy'po oty anekarity'pa iwaito'ko'me.

9

Mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon emokyry

¹ Irombo mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon a'nano'po'san i'wa. Irombo ipori'toma'san i'wa. Pa'poro yja'wangon akywano momary, je'tun pangon kura'mary enapa yry'po i'wa ainakaine. ² Irombo moro Tamusi nundymary ekaro emoky'san i'wa, mo'karon je'tun pangon kura'ma enapa.

³ Ika'po i'waine: "Amy pairo oty kysaroton amaroine oma tano me. Aposeny'ma, otyje'ny'ma, erepa'ma, ipyrata'pa i'tandoko. Awo'mykon y'petakan kysaroton. ⁴ Amy auto taka awo'my'sando, moro po ro aitoko. Moro wyino ro rapa aimo'toko. ⁵ O'se'paine te amy aitopo tanokon a'ta, i'tandoko moro aitopo wyino. Awaimokyrykon mero moro apupurukon i'kokatoko, tu'taine oty wairy uku'to'me i'waine."

⁶ Irombo mero ko'wu iwaimoky'san. Morokon aito'kon wararo ito'san. Wararo moro iru'pyn

oka ekaro'po i'waine. Wararo enapa je'tun pangon kura'ma'san i'waine.

Herodes wonumengary

7 Irombo mo'ko jopoto Herodes 'wa pa'poro otypan oty wo'kapy'po ekary eta'po. One wara morokon tyneta'san poko tywonumengary upijakon. Amykonymbo Johanes awomy'po rapa ekari'satokon mo'karon iromby'san wyino. **8** Amykonymbo rapa Elia wosenepo'po ekari'satokon. Amykonymbo rapa o'win amy mo'karon uwaponokonymbo Tamusi aurauku'ponamonymbo a'sakarymbo awomy'po ekari'satokon. **9** Herodes wyka'po: "Aseke ro kore Johanes su'kapoi, ran! Noky poko 'ne ko iro ke eropangon oka setanon?" Mo'ko kari'na enery 'se imero kynakon.

Jesus 'wa ainatone dusun ata'nanopy'san upary

10 Tywerama'san mero, mo'karon Jesus napojoma'san 'wa pa'poro o'to tywe'i'san ekarity'po i'wa. Irombo Jesus kynarojatokon amy Bet-saida tatynen aitopo 'wa, a'saka'pa tywaito'ko'me moro po. **11** Mo'karon kari'na apyimykon 'wa te moro itorykon ukuty'po moro 'wa. Irombo iwekena'san i'waine. Jesus 'wa iwopy'san ewa'ma'po. Moro Tamusi nundymary poko erupa'san i'wa. Mo'karon tywekura'marykon 'sangon kura'ma'san i'wa.

9:7 Mateus 14:1-12, Markus 6:14-29 **9:7** Mateus 16:14,
Markus 8:28, Lukas 9:19 **9:10** Mateus 14:13-21, Markus 6:30-44,
Johanes 6:1-14

¹² Koine 'ne iwe'i'po mero, mo'karon ainapatoro itu'ponaka okonokon Jesus nemeparykon wopy'san i'wa. Ika'san I'wa: "Mo'karon kari'na apyimy emo'ko rapa, morokon sengenokon aito'kon taka nytoto'se me tywo'ny'to'kon man upi, tareparykon man upi enapa. Ero po irombo amy iponomyn aitopo po kytaton." ¹³ Jesus wyka'po te i'waine: "Amyjaron te upatoko." Irombo ika'san: "Ainatone roten perere na'na ekosa man, oko woto maro. Na'na wytory ka'tu nan pa'poro mo'karon kari'na apyimy erepar y man epeka'se?" ¹⁴ Ainatone dusun iwairy taro irombo mo'karon wokyryjan kynatokon moro po. Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: "Mo'karon kari'na andy'mopotoko oruwa-kari'na pai iwairy taro." ¹⁵ Iwaro ro iwe'i'san. Pa'poro andy'mopo'san i'waine.

¹⁶ Irombo Jesus 'wa morokon ainatone perere apo'i'san mo'karon oko woto maro. Kapu 'wa iwo'poty'po. Tamusi ety awonga'po i'wa ipokoine. Irombo mero i'sakapoty'san i'wa. Irombo mo'karon tynemeparykon 'wa yry'san i'wa, mo'karon kari'na apyimy upato'me i'waine. ¹⁷ Pa'poro iwendame'san. Pa'poro iwaime'san. Irombo ainapatoro itu'ponaka oko kurukuru morokon arepa akosinykonymbo amo'iky'san i'waine.

Noky me Jesus wairy

¹⁸ O'wino me o'win 'ne tyjumy 'wa tauranary pokon Jesus kynakon. Mo'karon inemeparykon roten imaro kynatokon. Irombo iwoturupo'po i'waine: "Noky me ko yjekari'saton mo'karon

kari'na apyimykon?" **19** Irombo ejuku'po i'waine: "Mo'ko kari'na etykanenymbo Johanes me. Amykonymbo te ajekari'saton Elia me. Amykonymbo rapa amy uwaponombo Tamusi aurang uku'ponenymbo awomy'po ekari'saton."

20 Irombo iwoturupo'po i'waine: "Amyjaron rapa, noky me ko kakari'saton?" Irombo Petrus 'wa ejuku'po: "Mo'ko Tamusi nyry'po Mesias me." **21** E'mapoty'san te Jesus 'wa. Ika'po i'waine, amy 'wa pairo anekarity'pa iwaito'ko'me. **22** Ika'po: "Poto me mo'ko kari'na ymuru wota'karykary man. Mo'karon uwapoto'san, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi karetary uku'namon enapa i'se'pa kynaita'ton. Irombo kyniwota'ton. Moro ijoruwanory kurita te kynawondan rapa."

23 Irombo pa'poro i'waine aurana'po: "Tywopyry 'se amy a'ta ywena'po ta, aseke ty'wano me kapyn noro iwairy man. Kurita wararo moro tywakapuru anumyry i'wa man. Irombo iwopyry man ywena'po ta. **24** Mo'ko tamamyry aijomary 'san irombo moro tamamyry uta'katan. Mo'ko yjupu'po me tamamyry uta'kanen man te moro tamamyry aijomatan. **25** Otypan iru'pyn oty epojan ko amy kari'na pa'poro ero nono tu'pono oty apo'i'poto ty'wa totyry me, irombo aseke moro tamamyry uta'ka'poto, any'ma'poto pai?

26 "Ypoko, yjauranymbo pokonokon enapa amy

9:18 Mateus 16:13-28, Markus 8:27-38 **9:19** Mateus 14:1-2,
Markus 6:14-15, Lukas 9:7-8 **9:20** Johanes 6:68-69 **9:23**
Mateus 10:38, Lukas 14:27 **9:24** Mateus 10:39, Lukas 17:33,
Johanes 12:25

wepy'i'to'poto, mo'ko kari'na ymuru enapa kynepy'i'totan ipoko, tywopyry jako moro tykuranory ta, mo'ko tyjumy kuranory ta, mo'karon Tamusi apojongon kuranory ta enapa.

27 "Ita'ro pore: amykon ero po o'po'tonon tyrombyrykon uwaporor moro Tamusi nundymary eneta'ton."

Jesus wonurimary wypy tu'po

28 Irombo oruwa-to'ima kurita iwairy taro moro wara tyka'po wyino, Jesus 'wa Petrus, Johanes, Jakobus aro'san tymaro moro wypy tu'ponaka, Tamusi 'wa tauranato'me. **29** Tamusi 'wa auranary jako ro embatary wonurima'po. Tamu'ne imero moro iwo'my we'i'po, typotyre imero. **30** Irombo oko wokyryjan kynorupatokon imaro. Moses mo'ko kynakon Elia maro.

31 Kurangon me imero kynosenepojatokon. Kynerupatokon moro Jerusalem po i'wa moro tamamyry aike'kary man poko.

32 Petrus, mo'karon a'sakarykon enapa wojakon imero uwetykon. Tyja'mungon apo'i'san mero ty'waine, kurano me imero Jesus ene'po i'waine. Mo'karon oko wokyryjan ene'san enapa i'waine aporito. **33** Irombo itorykon mero rapa iwyino, Petrus wyka'po Jesus 'wa: "Jopoto, ka'ety ero po na'na man. Oro na'na oruwa pataja'makon amyn, o'wa o'win, Moses 'wa o'win, Elia 'wa o'win enapa." O'to tykary anukuty'pa kynakon.

34 Moro wara ikary jako noro amy kapurutu wopy'po eponakaine. Mo'karon Jesus

nemeparykon wety'ka'san moro kapurutu taka Moses, Elia wonkeypyrykon mero. ³⁵ Moro kapurutu wyino ro amy auranano wota'po: "Ymuru mo'se man. Typo syri. Epanamatoko i'wa."

³⁶ Moro auranano wotakepy'po mero, o'win 'ne rapa Jesus kynakon. Irombo mo'karon inemeparykon yity'na'san. Moro jako ro amy paio 'wa moro tynene'san oty anekaro'pa na'sen iwe'i'san.

Amy takyren myre'ko'ko kura'mary

³⁷ Irombo koro'po moro wypy wyino iwony'to'san mero, amy kari'na apyimy 'wa Jesus epory'po. ³⁸ Irombo 'kuru mo'karon kari'na apyimy wyino amy wokyry ko'ta'po: "Amepanen, we'pimaje o'wa ymuru eneto'me. O'win 'ko 'ko mo'ko ymuru man. ³⁹ Amy yja'wan akywano itu'ponaka kyno'san. Typo roten kyniko'tanon. Wa'jo'pan 'wa kynapyipojan. Indary a'kosatano'pojan. Ikota'ma'po mero roten rypo kyninondanon. ⁴⁰ Mo'karon anemeparykon 'wa rypo we'pimai mo'ko yja'wan akywano momato'me i'waine. Imomary upiton te."

⁴¹ Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Oty anamyika'non 'ne roten! Yja'wangonymbo! O'toro kurita noro ko ero ajemerykon senetan? Mo'ko omuru ene'ko ijaro 'wa."

⁴² Irombo iwopyry jako noro mo'ko yja'wan 'wa uwa'mo'po nono tu'ponaka. Wa'jo'pan 'wa apyipo'po i'wa. Jesus 'wa te mo'ko yja'wan akywano aike'kapo'po. Mo'ko myre'ko'ko

9:35 Jesaja 42:1, Mateus 3:17, 12:18, Markus 1:11, Lukas 3:22

9:37 Mateus 17:14-18, Markus 9:14-27

kura'ma'po i'wa. Irombo ijumy 'wa rapa yry'po i'wa.

⁴³ Pa'poro imero kari'na enuta'san, moro Tamusi pori'tory ene'po mero.

Jesus 'wa tywota'karykary man ekarityry

Pa'poro kari'na enumengapory jako ro pa'poro morokon tynikapyrykon 'wa, Jesus wyka'po mo'karon tynemeparykon 'wa: ⁴⁴ "Ero koro apanarykon ta apyitoko. Mo'ko kari'na ymuru yta'ton kari'na ainaka terapa." ⁴⁵ O'to tauro'po me te ero auranano wairy anukuty'pa kynatokon. Tunenje kynakon iwyinoine, anukuty'pa iwaito'ko'me. I'wa ipoko tywoturuporykon pokote tanarike kynatokon.

Noky wairy poto me 'ne

⁴⁶ Irombo mo'karon Jesus nemeparykon ase'wa kynorupatokon nokypan wairy poto poto me 'ne tyra'naine. ⁴⁷ Jesus te morokon ituru'san wonumengary uku'sakon. Amy pitani'membo apo'i'po i'wa. Taporito yry'po i'wa. ⁴⁸ Irombo ika'po i'waine: "Mo'ko yjety ta mo'se pitani ewa'manen yjewa'manon. Mo'ko yjewa'manen ro mo'ko yjemo'nenyimbo ewa'manon. Mo'ko uwam'po 'ne ara'naine man inoro poto me 'ne man."

⁴⁹ Irombo Johanes 'wa ejuku'po: "Jopoto, na'na amy kari'na 'wa ajety ta yja'wangon akywano momary enei. Alkotory pokorypo na'na ne'kui, kywena'san ta ito'pa iwairy ke." ⁵⁰ Jesus wyka'po

9:43 Mateus 17:22-23, Markus 9:30-32 **9:46** Mateus 18:1-5,
Markus 9:33-40 **9:46** Lukas 22:24 **9:48** Mateus 10:40, Lukas
10:16, Johanes 13:20

te i'wa: "Kysa'kototon. Mo'ko ajenonopy'paine aitoto awyinonokon me man."

Samaria ponokon wairy Jesus apyiry 'se'pa

⁵¹ Morokon kapu taka tytoto'man kurita tundrykon mero, Jerusalem 'wa imero Jesus 'wa tomary yry'po.

⁵² Apojonanokon emoky'san I'wa tuwapo. Irombo amy Samaria ponokon waitopo taka iwo'my'san amy tywaito'ko'man upi. ⁵³ Mo'karon moro ponokon te Jesus apyiry 'se'pa kynatokon, Jerusalem 'wa tomary yry'po ke i'wa. ⁵⁴ Moro eta'po mero ty'waine, mo'karon inemeparykon Jakobus, Johanes wyka'san: "Jopoto, na'na aurrary 'se man wa'to wo'to'me kapu wyino, ikoro'kato'ko'me?" ⁵⁵ Jesus wotu'ma'po te i'waine. E'ma'san i'wa. ⁵⁶ Irombo amy terapa aitopo 'wa ito'san.

Jesus wena'po ta kari'na witory

⁵⁷ Irombo oma ta itorykon jako amy kari'na wyka'po Jesus 'wa: "Oja awytotopo 'wa ro wy'take awena'po ta." ⁵⁸ Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Mo'karon joroko tautake mandon. Mo'karon tonoro tapo'nyne mandon. Mo'ko kari'na ymuru upu'po te erematopo'ma man."

⁵⁹ Irombo amy terapa 'wa ika'po: "O'ko ywena'po ta." Mo'ko 'wa te ejuku'po: "Jopoto, oro yjumy na'nen sunendamyi." ⁶⁰ Jesus wyka'po te i'wa: "Oro mo'karon iromby'san mo'karon takepyrykon unensen. Amoro te moro Tamusi nundymary ekarotango."

61 Amy rapa wyka'po: "Awena'po ta wy'take, Jopoto. Oro mo'karon yjauty tanokon 'wa na'nен te ywytyory sekarityi." **62** Jesus wyka'po i'wa: "Mo'ko tywena'po taka o'po'toto maina uringanen uwam'po man Tamusi nundymary 'wano me."

10

Jesus 'wa amykon noro tynemeparykon emokyry

1 Morombo wyino Jesus 'wa oruwa-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka oko amykon terapa omepatonon apojoma'san. Oko oko pai emoky'san i'wa tuwapo pa'poro aseke tytoto'man potonon aito'kon 'wa, siky'inon aito'kon 'wa enapa.*

2 "Ika'po i'waine: "Moro typotymy pyime ro rypo man. Mo'karon ipo'namon te pyime waty mandon. Iro ke ro mo'ko wonatopo potyry Jopotory 'wa aturupotoko mo'karon ipo'namon man emo'to'me i'wa ipo'se. **3** I'tandoko. Komo'saton 'kuru kapara'makon emokyry wara tokonamon pero ra'naka. **4** Pyrata je'ny, oty je'ny, as-apatorykon y'petakan kysaroton. Amy pairo kari'na kyserupaton oma ta. **5** Amy auto taka awo'my'san po ro mo'karon itanokon 'wa 'ne ka'tu kaitoko: 'Sara'me aitoko, yja'sakarykon.' **6** Moro po ro amy sara'me tywairy 'san a'ta, moro awykato'kon sara'me aino kynaitan ekosa.

* **9:61** 1 Koningen 19:20 **10:1** Amykon moro 'itu'ponaka oko' animero'pa tywaije mandon. **10:2** Mateus 9:37-38 **10:3** Mateus 10:16 **10:4** Mateus 10:7-14, Markus 6:8-11, Lukas 9:3-5

Moro wara e'i'pa a'ta, moro awykato'kon sara'me aino kyneramatan rapa o'waine. ⁷ Mo'ko sara'me tywairy 'san auty ta ro aitoko me. Ajupato'kon ena'toko me, enytoko me enapa. Amy amaminatoto 'wa irombo emamina'po epety yry man. Kytomimapo'ton me auto wararo.

⁸ "Amy aitopo taka awo'my'sando, irombo mo'karon moro ponokon 'wa ajewa'ma'sando, ajupato'kon ena'toko me. ⁹ Mo'karon moro ponokon je'tun pangon ikura'matoko me. Kaitoko me i'waine: 'Moro Tamusi nundymary tyse waty man awyinoine.' ¹⁰ Amy aitopo taka awo'my'sando te, irombo ajewa'ma'paine iwe'i'sando, epa'katoko me potonon oma taka. Irombo kaitoko me i'waine: ¹¹ 'Ero awaito'kon e'kyinymbō, moro na'na pupuru pokō tywotapyije man iro y'kokanon rapa na'na o'waine. Ero te uku'toko: moro Tamusi nundymary tyse waty man.'

¹² "Wykaje o'waine: moro iwosenepotopo kuita moro aitopo kynota'karykatan moro Sodom ko'po 'ne ka'tu rapa.

¹³ Je'tun pe pore kynaitan o'wa, Korasin. Je'tun pe pore kynaitan o'wa, Betsaida. Moro Tyrus po, moro Sidon po enapa morokon otaine onepo'san Tamusi pori'torykon wo'kapy'sanymboto, penaro terapa natu'matoryine. Penato'san wo'mynano ke terapa newo'myndotoryine. Weru'no'po ke terapa natakoroirotoryine. ¹⁴ Moro a'wembono

10:7 1 Korinte 9:14, 1 Timoteus 5:18 **10:10** Apojoma'san 13:51

10:12 Genesis 19:24-28, Mateus 11:24, Mateus 10:15 **10:13** Mateus 11:20-24 **10:13** Jesaja 23:1-18, Ezechiël 26:1-28:26, Joel 3:4-8, Amos 1:9-10, Zacharia 9:2-4

auranano yry jako, moro Tyrus ko'po 'ne ka'tu
rapa, moro Sidon ko'po enapa mata'karykata'ton.
15 Amoro rapa Kafaraum, ajawongary man
mekano'san kapu taka? Iromby'san waitopo taka
te mony'totake.

16 Mo'ko o'waine epanamatoto, y'wa kynepana-
manon. Mo'ko o'se'non y'se'pa man. Mo'ko
y'sepyn mo'ko yjemo'nenymb'o 'se'pa man."

Mo'karon Jesus nemeparykon weramary rapa

17 Mo'karon oruwa-kari'na itu'ponaka
ainapatoro itu'ponaka oko Jesus nemoky'san
werama'san rapa tawa'pore imero. Ika'san:
"Jopoto, mo'karon akywano ro rypo na'na
'wa kynepanamaton ajety ejatory mero na'na
'wa." **18** Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Mo'ko
Satan womary janon senejakon kapu wyino
kapekape wara. **19** Kypori'tomaton okoju, sipiriri
uta'mito'me o'waine, pa'poro mo'ko tyjenonoken
pori'tory ko'po pana'pe awaito'ko'me enapa.
Amy pairo yja'wan oty ajepory'paine kynaitan.
20 O'waine te mo'karon akywano wepanamary
poko tawa'pore kytaiton. Kapu ta ajetykon
mero'san pokon te tawa'pore aitoko."

21 Moro jako 'ne Jesus ewa'poro'po imero
mo'ko Tamusi a'kary 'wa. Ika'po: "Papa,
kapu, nono Jopotory, poto me ajety sawon-
gaje morokon ynekarity'san otykon unemy'san
poko o'wa mo'karon oty uku'namon omepa'san
wyino, uku'po'san pokon te o'wa mo'karon oty
anukuty'non 'wa. A'a, papa, moro wara iru'pa

oty topoje o'wa man. ²² Pa'poro oty yryi yjumy yjainaka. Amy pairo kari'na noky me mo'ko ymunano wairy anukuty'pa man. Mo'ko jumynano roten kynuku'san. Amy pairo enapa noky me mo'ko jumynano wairy anukuty'pa man. Mo'ko ymunano roten kynuku'san. Mo'ko i'wa mo'ko ymunano tyjumy enepory 'se tywaije man inoro enapa kynuku'san."

²³ Irombo iwotu'ma'po mo'karon tyne-meparykon 'wa. I'waine roten ika'po: "Sara'me 'ne janon morokon anenerykon enenamon onunano kynaita'ton. ²⁴ Wykaje o'waine: Pyime Tamusi auran uku'ponamonymbo, potonon jopotokon enapa morokon anenerykon otykon enery 'se rypo tywaije mandon. Anene'pa te tywaije mandon. Morokon anetarykon etary 'se enapa rypo tywaije mandon. Aneta'pa te tywaije mandon."

Noky wairy a'sakanano me

²⁵ Irombo te amy Tamusi kareta ry uku'nen we'i'po u'kuru 'se. Ika'po: "Amepanen, o'to ko ywairy nan moro i'matypyn roten amano epoto'me y'wa?" ²⁶ Jesus wyka'po i'wa: "Oty ko tymero nan moro omenano kareta ry ta? One wara ko moro merupanon?" ²⁷ Irombo Jesus ejuku'po i'wa: "Mo'ko Atamusiry Jopoto ipynako pa'poro aturu'po maro, pa'poro aja'kary maro, pa'poro apori'tory maro, pa'poro awon-umengary maro enapa. Aja'sakary ipynako,

aseke awaipynary wara enapa." ²⁸ Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Iporo ro mykaje. Moro wara ro aiko. Irombo moro i'matypyn rotен amano mepotake." ²⁹ Mo'ko te Jesus 'wa ty'mondory 'se'pa kynakon. Iro ke ro iwoturupo'po i'wa: "Noky ko iro ke yja'sakary me nan?" ³⁰ Moro poko Jesus wyka'po: "Amy wokyry Jerusalem wyino kyno'pemanon Jeriko 'wa. Irombo amykon tymonakamon oma ta ito-rymbo apyijaton. Kyniwo'mynga'maton. Mene imero kyniwojaton. Eke'manga'po mero, tyno i'waine man. ³¹ Ijako 'ne terapa moro oma ta amy Tamusi pokono kyno'pemanon. Mo'ko kari'na ene'po mero ty'wa, kynuremejan. ³² Iwara enapa amy Tamusi pokonokon pyitory tywaije man. Ene'po mero ty'wa, tureme enapa i'wa man. ³³ Amy moro oma ta ytototo Samaria pono enapa ipato kyny'san. Ene'po mero ty'wa, ikotanory enejan. ³⁴ Kyny'san i'wa. Morokon iwo'san epino'san oleif katy ke, winu ke enapa. Irombo kynipererekanon. Typaritory tu'ponaka ryry'po mero, amy ytopo'tonon wo'ny'topo auto 'wa ky-narojan. Moro po ro iru'pa kynenejan. ³⁵ Irombo koro'po oko amu'nymbō pyrata pinanon moro typyratary je'ny wyino. Mo'ko auto aporemy 'wa kynyjan. Kynganon: 'Iru'pa eneko. Ero ko'po pyrata papy'poto o'wa, awu kapematake, yweramary mero.'

³⁶ "One wara ko monumenganon? One ko mo'ko tymonakamon neke'manga'san a'sakary

me tywaije nan mo'karon oruwanokon ra'na?"
 37 Irombo mo'ko Tamusi karetary uku'nен
 'wa ejuku'po: "Mo'ko ikotanory enenenymbo."
 Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Itango. Amoro
 enapa moro wara aiko."

Oty wairy poto me 'ne Jesus enuru ta

38 Irombo Jerusalem 'wa tytorykon jako noro,
 Jesus wo'my'po amy aitopo taka. Irombo amy
 Marta tatynen woryi 'wa apo'i'po tauty ta.
 39 Mo'ko ro typityne kynakon. Mo'ko ipity
 ety me Maria kynakon. Inoro wotandy'mo'po
 ro Jesus po'ponaka, o'to ikary 'wa tywepanam-
 ato'me. 40 Marta te mo'karon opy'san upary pok
 roten kyno'mikakon. Irombo Jesus 'wa ito'po.
 Ika'po i'wa: "Jopoto, iru'pa mepojan yosity 'wa
 o'win upu'po yno'po ajupanamon me? Kaiko
 i'wa yjepatoma iwo'to'me!" 41 Irombo mo'ko
 Jopoto 'wa ejuku'po: "Marta 'ko! Mesykaje
 'ne, mo'mikaje 'ne pyime oty pok. 42 O'win
 roten oty pok awairy man. Maria irombo
 moro iru'pynambo oty apo'i. Moro ro ipina'pa
 kynaitan iwyino."

11

One wara Tamusi 'wa kari'na auranary man

1 O'wino me amy oje Tamusi 'wa Jesus au-
 rana'po. Aurana'ma'po mero, o'win amy in-
 emepary wyka'po I'wa: "Jopoto, na'na emepako
 Tamusi 'wa na'na auranary pok, mo'ko Johanes
 'wa tynemeparykon emepa'san wara enapa."

² Irombo ika'po i'waine: "Tamusi 'wa ajaura-narykon jako, ero wara kaitoko:

"Papa, oro ajety tykuranondo nainen. Oro moro anundymary no'nen. ³ Moro eromeno na'na erepar yko na'na 'wa. ⁴ Moro yja'wan me na'na we'i'po ikako. Na'na enapa irombo pa'poro yja'wan me typoko ta'sakary we'i'po kanon. Na'na kysu'kupoi mo'ko yja'wan 'wa."

⁵ Irombo ika'po i'waine: "Amy ara'nanokon pai takonone man. Irawone 'ne pai kyny'tan takono 'wa tykato'me: 'Yjakono, oruwa perere amy ene'ko y'wa. Si'petakamatake rapa. ⁶ Amy terapa yjakono te kore ytopo'sembo nopyi y'wa, ran. Upatopo waty te man yjekosa.' ⁷ Mo'ko ajakono 'kare tauty wyino nykatan o'wa: 'Kaki'maje! Ypenary sira'kere'toi terapa. Watungai terapa y'makon maro. Yjawomyry noro supija moro oty yto'me o'wa.' ⁸ Wykaje te o'waine: Moro perere yje ro rypo tawomyry 'se'pa ta'ta takono me iwairy ke, kynawondan toty any'mary pona. Pa'poro inisanory ytan i'wa.

⁹ "Iro ke ro wykaje o'waine: Otykon pokon aturupotoko. Irombo otykon mapyi'ton. Otykon upitoko. Irombo otykon mepota'ton. Pena imorykatoko. Irombo moro pena kynotapuru-makatan o'waine. ¹⁰ Mo'ko otykon pokon aturupoto otykon apyitan. Mo'ko otykon upinen otykon epotan. Mo'ko pena morykanen 'wa moro pena kynotapurumakatan.

¹¹ "Amy ara'nanokon jumynano 'kare okoju ytan tymuru 'wa, woto pokon iwoturupo'poto.

12 Sipiriri ytan 'kare i'wa, amy korotoko y'mo pok'o iwoturupo'poto. **13** Yja'wan me awairykon se'me iro ke amyjaron kurangon otykon myjaton o'makon 'wa. Ako'poine 'ne ka'tu rapa mo'ko kapu tano jumynano ta'kary ytan mo'karon aturupotonon 'wa."

One wara Jesus 'wa akywano momary

14 Irombo Jesus 'wa amy erupopyn wyino akyrymbo moma'po. Mo'ko takyrymbo womima'po mero, mo'ko erupoponymbo aurana'po rapa. Mo'karon kari'na apyimykon enuta'san imero. **15** Amykonymbo wyka'san te: "Mo'ko Be'elsebul pori'tory ta, mo'ko ewa'rumpy tamuru pori'tory ta mo'karon ewa'rumpy momanon." **16** Amykonymbo woturupo'san te Jesus 'wa amy kapu wyinono oty enepoto'me i'wa. Iwara u'kuru 'se kynatokon. **17** Jesus 'wa te iwonusumengarykon ukuty'po. Irombo ikapo i'waine: "O'win e'i'pa amy nono undymanamon a'ta, moro nono undymary kynotany'matan. Autokon asetu'ponaka kyno'tororokata'ton. **18** O'win e'i'pa mo'karon Satan nundymary tanokon a'ta, one wara noro ko nundymata'ton? Be'elsebul pori'tory ta irombo ewa'rumpy momary mekari'saton y'wa. **19** Y'wa te mo'karon ewa'rumpy momary jako Be'elsebul pori'tory ta, noky pori'tory ta ko mo'karon apyitorykon nimomaton? Iro ke ro mo'karon apyitorykon a'wembono auranano yta'ton apokoine. **20** Tamusi ainary siky'iry pori'tory

11:14 Mateus 12:22-30, Markus 3:20-27 **11:15** Mateus 9:34, 10:25 **11:16** Mateus 12:38, 16:1, Markus 8:11

ta mo'karon ewa'rumsy moma'sando y'wa, moro Tamusi nundymary tywo'se terapa man o'waine. ²¹ Amy pana'pyn tyrapanen wokyry 'wa typyrorory erandory jako, morokon otyry o'to e'i'pa kynaitan. ²² Amy iko'pono pana'pyn wopy'poto te iweto, kyni'mondotan. Pa'poro moro inamyikary iwo'wo'matopombo pinatan. Irombo pa'poro tynipina'san otyrymbo aripa'tan. ²³ Mo'ko ymaro e'i'pa aitoto yjenono'nen me man. Mo'ko ymaro a'nano'to'pa aitoto aripa'to man."

Tywaitopombo 'wa akywano weramary

²⁴ "Amy yja'wan akywano wyto'poto mo'ko tynaki'marymba wyino, tywotare'matopo upi kyny'san aruta'san aito'kon taka. Amy anepory'pa tywe'i'poto te kynganon: 'Weramatake rapa moro ynino'po yjauty 'wa'. ²⁵ Irombo tytunda'po mero, moro tywaitopombo epojan terapa ta'me, sara'me. ²⁶ Irombo kyny'san rapa oko-to'ima noro amykon tyko'ponokon yja'wangon akywano aije. Irombo kyno'myjaton moro po tywaito'ko'me. Iwara mo'ko wokyry yja'wan me 'ne ka'tu rapa kynaijan moro koromo tywe'i'po ko'po."

Moro sara'me 'ne aino

²⁷ Irombo morokon otykon ekarityry jako ro I'wa, mo'karon kari'na apyimy wyino amy woryi wyka'po mo'ja I'wa: "Sara'me 'ne janon kynaitan moro ajaropo'nenyimbouwembonano, moro aju-panenymbo manaty." ²⁸ Jesus wyka'po te: "Moro

ko'po 'ne ka'tu rapa janon sara'me kynaita'ton mo'karon Tamusi auran etanamon, mo'karon ikura'manamon enapa."

Mo'karon eromenokon kari'na yja'wany

²⁹ Aseme noro moky kari'na kynetururukatokon Jesus 'wa. Irombo ika'po: "Mo'karon eromenokon kari'na yja'wan me mandon. Amy kapu wycinono oty enery 'se mandon. Amy anene'pa te kynaita'ton. Jona po roten te no'po'sen. ³⁰ Mo'karon Ninive ponokon 'wa amy kapu neneemory oty me mo'ko Jona wairy wara enapa mo'ko kari'na ymuru kynaitan mo'karon eromenokon kari'na 'wa.

³¹ "Moro a'wembono auranano yry jako, mo'ko ijary pono woryi jopoto kynawondan mo'karon eromenokon kari'na maro. Mo'ko woryi ro kynemendota'ton imero. Mo'ko woryi waty tywo'se nan ero nono y'maty'po wyino, Salomo wonumengapory eta. Ero po te kore Salomo ko'po 'ne ka'tu rapa oty na.

³² Moro a'wembono auranano yry jako, mo'karon Ninive ponokon enapa kynawonda'ton mo'karon eromenokon kari'na maro. Mo'karon Ninive ponokon ro kynemendota'ton imero. Mo'karon Ninive ponokon waty Tamusi 'wa tywotu'ma tywaije nandon moro Jona auran pokon. Ero po te kore Jona ko'po 'ne ka'tu rapa oty na."

Ja'munano aweiry

11:29 Mateus 12:38-42

11:29 Mateus 16:4, Markus 8:12

11:30 Jona 3:4

11:31 1 Koningen 10:1-10, 2 Kronieken 9:1-12

11:32 Jona 3:5

³³ “Amy pairo kari'na amy tykororetary po'ma'po wyino anunemy'pa man amy oty unendopo taka, tosipi upi'nonaka pai. Amy apo'ny tu'po te kynyjan, mo'karon o'mytonon 'wa eneto'me. ³⁴ Moro aja'mun aweiry me moro ajenuru man. Iru'pa moro ajenuru a'ta, moro aja'mun ro rypo pa'poro taweije man. Yja'wan me a'ta te, moro aja'mun ro rypo tawa'rume man. ³⁵ Tuwaro iro ke aiko, moro otano ajaweiry ewa'rumamyry pona. ³⁶ Taweije, ewa'rumpy'ma pairo pa'poro moro aja'mun a'ta, moro ajemamyry pa'poro taweije kynaitan, moro aweinano 'wa ajaweipary wara imero.”

Jesus 'wa mo'karon Farise e'mapotyry

³⁷ Aurana'ma'po mero, amy Farise 'wa Jesus ejuku'po endame iwo'to'me ty'wa. Irombo ito'po imaro auty 'wa. Iwotunga'po moro arepa apo'ny po.

³⁸ Tywendamery uwaporor asainaty'pa Jesus wairy ene'po mero, mo'ko Farise enuta'po imero. ³⁹ Jesus wyka'po te i'wa: “Amy-jaron Farise me moro asaperarykon, awendameto'kon ikorokatokon kurando wyino. Aseke otaine te moro akumington tam'po'kory, moro oja'wanykon tam'po'kory enapa man. ⁴⁰ Oty anukuty'non! Mo'ko kurandono ka'nenyimbó moro itano anikapy'pa enapa nan? ⁴¹ Moro asaperarykon tano te ytoko mo'karon oty'non

'wa. Iwara ro pa'poro oty i'ko'ma kynaitan o'waine.

⁴² "Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Farise. Morokon tuma poporoto'kon itupu jainapatoronorymbo amy pairo, pa'poro tanapymy sa'rombo jainapatoronorymbo amy enapa myjaton Tamusi 'wa. Moro tamambore aino pokon te, moro Tamusi pynary pokon enapa atuwarenge'saton. Irokon pokon tuwaro awairykon manombo man, morokon koromonokon pokon atuwarengepyrykon pyndo.

⁴³ "Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Farise. Ajapokupeine man moro uwapo awotandy'morykon morokon awota'nano'to'kon auto ta, moro ajewa'marykon enapa morokon otykon ekaramato'kon po. ⁴⁴ Je'tun pe pore te kynaitan o'waine. Morokon atukuty'non tu'munano wara mandon. Otypan oty tu'po tytorykon anukuty'pa mandon mo'karon itu'po ytotonon."

⁴⁵ Irombo o'win amy Tamusi karetary uku'nен 'wa ejuku'po: "Amepanen, moro wara awykary ke na'na ety enapa terapa memapoja." ⁴⁶ Jesus wyka'po te i'wa: "Je'tun pe pore te kynaitan o'waine enapa, Tamusi karetary uku'namon. Awosin pangon otykon morokon arory tupi me man irokon maropojoton aja'sakarykon 'wa. Aseke te o'win amy ajainary siky'iry ke pairo morokon otykon y'tu'kary 'se'pa mandon.

⁴⁷ "Je'tun pe pore te kynaitan o'waine. Mo'karon Tamusi aurang uku'ponamonymbo tu'mungon mika'saton. Atangon 'wa te tywo

mandon. ⁴⁸ Moro wara ro menepojaton iru'pa morokon o'to atangon we'i'san epory o'waine. O'win mandon imaroine. I'waine ro waty mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo tywo nandon. Amyjaron te ko'wu morokon itu'mungon mika'pojaton iru'pyn me.

⁴⁹ "Iro ke te mo'ko oty uku'nen Tamusi tyka man: Yjauran uku'ponamon, yjapojongon enapa semo'ta'ton i'waine. Amykonymbo wota'ton. Amykonymbo kota'mata'ton. ⁵⁰ Iwara ro pa'poro moro ero nono wo'kapy'po poro e'kamy'po Tamusi auran uku'ponamonymbo mynurumbo epemapotan Tamusi mo'karon eromenokon kari'na 'wa. ⁵¹ Mo'ko Abel wyinombo ro mynu epemary arota'ton mo'ko Sakarias 'wa ro. Mo'ko Sakarias mo'ko Tamusi auty po mo'ko Tamusi 'wa tymy apo'ny pato tywo man inoro, wykaje irombo. A'a, mo'karon eromenokon kari'na 'wa kynepemapotan Tamusi.

⁵² "Je'tun pe pore te kynaitan o'waine, Tamusi karetary uku'namon. Moro tukutymy 'wa ytototo oma mapu'toton. Aseke ro rypo ito'pa maiton ita. Mo'karon ita tytory 'sangon pairo ta'koto o'waine mandon."

⁵³ Moro wyino Jesus wyto'po mero, mo'karon Tamusi karetary uku'namon 'wa mo'karon Farise maro ijenonopy'po 'ne ka'tu rapa. Tameronokon otykon pokon auranano'pory a'mo'po i'waine. ⁵⁴ Iwara apyiry 'se kynatokon auran pokon.

12

Jesus auranary tynemeparykon 'wa

¹ Moro jako ro moky imero kari'na wota'nanopy'san. Asetu'po imero iwe'i'san. Irombo Jesus 'wa tauranary a'mo'po mo'karon tynemeparykon 'wano me, mo'karon kari'na wepanamato'me ro rypo: "Tuwaro koro aitoko mo'karon Farise 'wa perere uwapurotopo pona. Moro tonapire aino pona, wykaje irombo.

² "Pa'poro onepyn oty kynonepotan. Unemy'po oty kynotuku'tan. ³ Pa'poro o'to ewa'rummy ta awykato'kon kynotatan aweiry ta. Moro ajau-tykon apu'to'po ta aja'sakarykon panary taka anekarity'san kynokarotan autokon re'ta.

⁴ "O'waine te wykaje, yja'sakarykon, tanarike kytaiton mo'karon aja'mungon wonamon poko. Awo'san mero, o'to noro ajyrykon upijaton. ⁵ Sekari'sa o'waine, nokypan 'nero poko tanarike awairykon man. Tanarike aitoko mo'ko awo'san mero moro e'wutypyn wa'to taka ajemarykon aina man inoro poko. Wykaje kore o'waine, mo'ko poko tanarike aitoko.

⁶ "Ainatone wansiri epety me oko kusiri pana'po anyry'pa nandon? O'win amy mo'kopan wansiri poko pairo te Tamusi ituwarengepy'pa man. ⁷ Amyjaron te, ajunsetykon pairo pa'poro tu'ku man. Tanarike kytaiton. Pyimano wansiri ko'po tapene mandon amyjaron.

⁸ "Wykaje o'waine: pa'poro mo'karon kari'na embata ywyinonokon me okari'tonon wyino enapa kynokari'tan mo'ko kari'na ymuru

mo'karon Tamusi apojongon embata. ⁹ Mo'ko kari'na embata yjukuty'pa tywairy ekari'nen te anukuty'pa mo'ko kari'na ymuru kynokari'tan mo'karon Tamusi apojongon embata.

¹⁰ “Pa'poro mo'ko kari'na ymuru ejunen yja'wanymbo tywo'kary taro man. Mo'ko Tamusi a'kary ejunen yja'wanymbo te o'ka'pa kynaitan.

¹¹ “Morokon Simosu wota'nano'to'kon auto taka mo'karon jopotokon po'ponaka ajarorykon jako i'waine ajemendoto'ko'me, kytesykaton o'to awykarykon man pok'o awosaijomato'ko'me. ¹² Mo'ko Tamusi a'kary irombo moro jako 'ne moro o'to awykarykon man ekari'tan o'waine.”

Typyrratake aino

¹³ Irombo o'win amy mo'karon ata'nanopy'san ra'nano wyka'po I'wa: “Na'na emepanen, mo'ko ryri 'wa kaiko moro na'na jumy 'mi nino'po a'sakato'me i'wa ymaro.” ¹⁴ Jesus wyka'po te i'wa: “Noky ko yjyryi ajekatakaine a'wembono auranano ynen jopoto me, se, otykon a'sakanen me pai?”

¹⁵ Irombo ika'po mo'karon ata'nanopy'san 'wa: “Tuwaro koro aitoko enumene awaipotyrykon pona. Tansi'ke ro rypo ajaina oty a'ta, moro ajemamayry ajaina e'i'pa man.”

¹⁶ Irombo amy onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: “Amy typyrrataken mainary tanokon wonato'kon tapeke imero tywaije man.

17 Irombo mo'ko tymainaken tyturu'po ta tywonumenga man: 'O'to ko waitan? Pa'poro moro wonatopo epery ytopo waty man.' **18** Irombo tyka man: 'Ero wara waitake. Morokon yjotyrykon kura'mato'kon sakatake. Potonon me 'kopore samytake. Morokon ta ro pa'poro wonatopo epery sikura'matake, pa'poro amykon terapa yjotyrykon enapa. **19** Irombo yturu'po ta wykatake: 'Pyime imero totyke mana. Siriko pokon aypyitan. Otare'mako! Endameko! Tawa'pore aiko!' **20** Tamusi te tyka man i'wa: 'Oty anukutypyn! Ero koko aromo'take. Irombo noky otyry me ko naitan moro ana'nanopy'po?' **21** Moro wara kynaitan mo'ko ty'wa roten otykon a'nano'san, Tamusi ekosa te oty'pa man inoro."

Esykano

22 Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: "Iro ke ro wykaje o'waine: kytesykaton oty enapyry man pokon ajemando'ko'me, one wara aja'mungon wo'myndory man pokon enapa. **23** Poto me irombo moro amano man moro arepa ko'po. Poto me moro ja'munano man moro wo'mynano ko'po.

24 "O'po'toko tyre mo'karon tonoro 'wa. O'pomy'pa mandon. Wonatopo anipoty'pa mandon. Otykon kura'matopo waty man ekosaine. Tamusi te kynupaton. Mo'karon tonoro ko'po te tyse poto me mandon amyjaron. **25** Noky ko a'si 'ko pairo tywesykary 'wa tamamyry mosindopory taro nan? **26** Moropan ko'warono oty kapyry upi'poto o'waine,

o'tono'me ko mesykaton morokon amykonymbo otykon poko? ²⁷ Morokon itupu epyryry atytary 'wa tyre o'po'toko. Emamina'pa mandon. Mauru ane'py'i'pa mandon. Wykaje te o'waine: o'win amy itupu epyryry wara pairo mo'ko Salomo ewo'myndo'pa tywaije man iru'pyn me. ²⁸ Tamusi 'wa moro itupu, moro erome mondo man iro, moro koro'po wa'to taka kynematon iro wo'myndo'poto moro wara, iko'poine 'ne ka'tu rapa awo'myndota'ton, amyjaron Tamusi anamyikaporon! ²⁹ Amyjaron enapa kytesykaton oty enapyry man poko, oty enyry man poko o'waine. ³⁰ Pa'poro morokon otykon upijaton mo'karon nono tu'ponokon kari'na. Mo'ko ajumykon te morokon anamonopyrykon otykon uku'san. ³¹ Inundymary te upitoko. Irombo morokon otykon ytan enapa o'waine. ³² Kytety'katon, amyjaron pyime waty aitonon. Otykon undymanamon me irombo ajyrykon man tyje man mo'ko ajumykon 'wa.

³³ “Ajotyrykonymbo ekaramatoko. Moro epetymbo ytoko mo'karon ipyrata'nnon 'wa. Ija'puta'nnon pyrata je'ny ika'toko. I'maty'nnon otykon a'nano'toko kapu ta. Moro 'wa ro manaman tytory upijan. Moro po ro pisu ija'pukary upijan. ³⁴ Ajotyrykon waitopo po ro irombo aturu'san enapa man.”

Eporomu'ka'pa aino

35 “Tywoku'my terapa awairykon man ajopotorykon 'wanokon me. Tyka'mure morokon akororetarykon wairy man.

36 “Aimyno ewa'majembo tyjopotorykon wera-mary momo'namon wara aitoko. Iwopy'poto, o'win wytory moro pena metapurumakata'ton i'wa, imoryka'poto i'wa. **37** Sara'me 'ne janon kynaita'ton mo'karon pyitonano, mo'karon ijopotorykon twopy'poto nuro kynepota'ton inaron. Ita'ro pore, kynoku'mytan, kynungapota'ton, irombo uparykon arotan. **38** Sara'me 'ne janon kynaita'ton mo'karon moro wara inepory'san, irawone 'ne pairo twopy'poto, koromo korotoko ko'tary jako pai. **39** Ero te uku'toko: mo'ko tauty-nen 'wa one wara a'ta mo'ko manaman wopyrry ukuty'pomboto, tauty taka ana'mykapo'pa nairy imonatato'me. **40** Amyjaron enapa taike'se terapa awaimomokyrykon man. Mo'ko kari'na ymuru irombo typo roten kyno'tan.”

41 Irombo Petrus wyka'po: “Jopoto, na'na 'wa roten moro onumengatopo auranano mekari'san? Pa'poro amykonymbo 'wa enapa te ka'tu mekari'san?” **42** Irombo mo'ko Jopoto wyka'po: “Nokypan oty enenen ko iro ke tupu'pone, tamyikapore enapa nan, mo'ko ijopotory 'wa yto'me mo'karon a'sakarykon epo, upato'ko'me i'wa arepa enapyry tunda'po mero? **43** Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko moro wara ijopotory nepory'po twopy'poto. **44** Iporo ro wykaje o'waine: Mo'ko ijopotory pa'poro

moro totyry ytan ainaka. ⁴⁵ Mo'ko ipyitory wyka'poto te tyturu'po ta 'Yjopotory opy'pa na'nen man', irombo mo'karon tupi'nonokon wokyryjan, woryijan ypoxy'mary, tywendamery, tywetymyry a'mo'poto i'wa, ⁴⁶ mo'ko ijopotory amy kurita typo roten kyno'tan. Mo'ko tropyitory poromu'katan. Irombo kynemimatan. Amyikapo'pa aitonon yry wara enapa kynytan. ⁴⁷ Mo'ko tyjopotory nisanory uku'nen pyitonano, mo'ko inisanory kapyry 'se'pa tywaije man inoro ypoxy'mata'ton mene. ⁴⁸ Mo'ko inisanory anukutypyn 'wa te epoky'mapoto'man oty kapy'poto, a'si 'ko roten epoky'mano apyitan. Pa'poro mo'ko pyime oty apyinenymbō wyino pyime oty upita'ton. Mo'ko ainaka pyime oty tyje man inoro wyino poto me 'ne ka'tu rapa oty 'se kynaita'ton."

Ata'sakano

⁴⁹ "Wa'to ema wopyi ero nono tu'ponaka. Ika'mutary 'se terapa rypo we'i. ⁵⁰ Ywota'karykary te man. Iwo'kapyry uwaporō sara'me ywairy supija.

⁵¹ "Sara'me aino ene'se ywopy'po mekano'saton ero nono tu'ponaka? Uwa, wykaje o'waine. Ata'sakano ene'se te wopyi. ⁵² Erombo poro aiatone amykon o'win auto tanokon kynota'sakata'ton. Oruwa oko amykon jenono'ta'ton. Oko oruwa amykon jenono'ta'ton. ⁵³ Jumynano tymuru jenono'tan. Sanonano tamyiry jenono'tan. Amyinano

tysano jenono'tan. Y'menotynano typarysano jenono'tan. Iparysano ty'menoty jenono'tan."

⁵⁴ Mo'karon kari'na apyimykon 'wa Jesus wyka'po: "Amy kapurutu wopyry enery jako o'waine aretyry wyino, o'win wytory mykaton 'konopo kyno'san'. Irombo kyno'san ro. ⁵⁵ Ijary wyino pepeito woturory apory jako o'waine, mykaton 'asin pe kynaitan'. Asin pe ro kynaijan. ⁵⁶ Tonapiramon 'ne roten! Nono, kapu embatary emery muku'saton. One wara ko iro ke moro aireno aino emery anukuty'pa mandon?

⁵⁷ "O'tono'me ko aseke one wara moro tamambore aino wairy anyry'pa mandon? ⁵⁸ Mo'ko ajemendonen maro awytory jako mo'ko jopoto po'ponaka, o'mikako oma ta noro awonumengarykon epopory pokorapa. Ijako irombo mo'ko a'wembono aurano ynen jopoto po'ponaka ajarotan. Mo'ko ro mo'ko yja'wangon kari'na aru'katopo jopotory ainaka ajytan. Mo'ko ro ajaru'katan moro yja'wangon kari'na aru'katopo taka. ⁵⁹ Wykaje o'wa, o'ka'pa maitake moro wyino, moro irombo ro kusiri pana'po epemary uwaporoo'wa."

13

Otypan oty 'wa mo'ko tamamyry anu'mapyn epory

¹ Moro jako 'ne amykon kari'na amy oka ekarityry a'mojatokon Jesus 'wa. Pilatus 'wa amykon Galilea ponokon wopo'san ekarity'po i'waine moro Tamusi 'wano me tywomy yry

jako i'waine. Moro imynurukon we'kaima'po ekarity'po i'waine morokon inyrykon maro.

² Irombo Jesus 'wa ejuku'san: "Mo'karon Galilea ponokon mekano'saton tyja'wange pa'poro mo'karon amykonymbo Galilea ponokon ko'po, moro wara i'maty'san ke? ³ Uwa, wykaje o'waine. Ajemamyrykon anu'ma'pa aja'taine, iwaraine enapa pa'poro o'ma'ta'ton. ⁴ Mo'karon Siloam po moro kawono auto womary niwo'san ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'imanolon kari'na rapa mekano'saton tyja'wange pa'poro mo'karon Jerusalem ponokon ko'po? ⁵ Uwa, wykaje o'waine. Ajemamyrykon anu'ma'pa aja'taine, iwaraine enapa pa'poro o'ma'ta'ton."

⁶ Irombo Jesus 'wa ero onumengatopo aurranano ekarity'po: "Amy wokyry 'wa moro winu paty tymainary ta amy oroi typonje tywaije man. Irombo iwo'topombo tywaije man epeta'po ene. Amy eperymbo ro anepory'pa te tywaije man. ⁷ Irombo tymainary enenen 'wa tyka man: 'Eneko. Oruwa siriko terapa epeta'po ene ywopyry poko wa. Amy eperymbo ro anepory'pa te wa. Akotoko. Typo roten nono aky'manganon.'

⁸ "Mo'ko imainary enenen te tyka man: 'Jopoto, oro o'win siriko ro'kon ero po nainen. Moro ekondano nono sasa'kary su'mendake. Sundy'totake a'kapotato'me. ⁹ Irombo mero pai kynepetatan. Epeta'pa te iwe'i'poto, mako-topotake.' "

Jesus 'wa amy woryi kura'mary

10 O'wino me otare'matopo kurita amy Simosu wota'nano'to'kon auto ta Jesus ta'sakarykon emepakon. **11** Moro po ro amy ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'ima siriko terapa ewa'rumy nirupomangary woryi kynakon. Non-sume kyny'sakon. Sapatoro tywairy upijakon.

12 Ene'po mero ty'wa, Jesus 'wa iko'ma'po. Ika'po i'wa: "O'pi, arupomanganenymbo nyton."

13 Tainary yry'po i'wa itu'ponaka. O'win wytory sapatoro rapa iwe'i'po. Irombo Tamusi ety awonga'po i'wa.

14 Mo'ko iwota'nano'to'kon auto jopotory wore'ko'po te, moro otare'matopo kurita amy kura'ma'po ke Jesus 'wa. Ika'po mo'karon kari'na apyimy 'wa: "O'win-to'ima kurita amaminatopo man. Ijako ro ekura'mapotoko, se. Moro otare'matopo kurita kapyn te."

15 Jesus 'wa te ejuku'po: "Tonapiramon 'ne roten! Moro otare'matopo kurita 'kare ajeky paka, parito pai animboka'pa mandon moro erepar yje'ny wyino, tuna enyje aroto'me.

16 Mo'se ainapatoro itu'ponaka oruwa-to'ima siriko Satan nimy'po Abraham parymbo ymbokary kapyn te tywaije nan moro imytopo wyino otare'matopo kurita?"

17 Moro wara ikary 'wa pa'poro mo'karon ore'kotononymbo py'i'topo'san. Pa'poro mo'karon kari'na apyimy ewa'pota'po te morokon inikapyry potonon otykon pok.

Moro Tamusi nundmary wepuiry

¹⁸ Irombo Jesus wyka'po: “Otypan oty wara ko moro Tamusi nundymary nan? Oty wara ko sytan? ¹⁹ Amy wonatopo epy'po'membo 'ko wara man. Amy kari'na 'wa maina ta typomy'poto, kynatytyanon. Wewe me kynaijan. Mo'karon tonoro tapo'nykon ka'saton morokon iporirykon pokon.”

²⁰ Ika'po enapa: “Otypan oty wara ko moro Tamusi nundymary sytan? ²¹ Perere uwapuro-topo wara man. Amy woryi 'wa oruwa parapi tano man poromy taka tyry'poto, pa'poro moro poromy uwapurojan.”

Moro sirapi pena

²² Moro Jerusalem 'wa tytory jako ro potonon aito'kon pato, siky'inon aito'kon pato enapa ito'po. Tytotopo wara ro mo'karon tywaitopon-amon emepakon.

²³ Irombo amy woturupo'po I'wa: “Jopoto, iporo ro nan pyime wavy mo'karon uta'no wyino Tamusi nunemyrykon wairy?” Irombo ika'po i'waine: ²⁴ “O'mikatoko moro sirapi pena ta awo'myto'ko'me. Pyime irombo, wykaje o'waine, tywo'myrykon pokon kyne'kuta'ton. Tywo'myrykon upita'ton te.

²⁵ “Mo'ko auto aporemy 'wa moro pena etapur'u'poto, awo'myrykon noro mupita'ton. Moro pena ro rypo mimorykata'ton. Mykata'ton: ‘Jopoto, etapurumakako na'na 'wa!’ Ajeju'ta'ton te: ‘Ajukuty'paine wa.’ ²⁶ Morombo mero mykata'ton: ‘Amaro kore na'na kynendamen,

ran. Na'na emandopo po kore oma ta kari'na memepan, ran.' ²⁷ Irombo kyngatan o'waine: 'Ajukuty'paine wa. Omimatoko ywyinombo pa'poro, yja'wangonymbo 'ne roten.' ²⁸ Irombo matamota'ton, maijekyta'ton, mo'ko Abraham, mo'ko Isak, mo'ko Jakob, pa'poro mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo enery jako o'waine moro Tamusi nundymary ta, ato'ka'marykon jako te Tamusi 'wa. ²⁹ Irombo undy wyino, aretyry wyino, parana wyino, ijary wyino enapa kari'na kyno'ta'ton. Kynendameta'ton moro Tamusi nundymary ta. ³⁰ Iwara mo'karon wena'po tanokonymbo uwaponokon me kynaita'ton. Irombo mo'karon uwaponokonymbo wena'po tanokon me kynaita'ton."

Jesus rombyry man Jerusalem po

³¹ Moro jako 'ne amykon Farise wopy'san Jesus 'wa. Ika'san i'wa: "Omimako ero wyino. Herodes awory 'se man." ³² Irombo ika'po i'waine: "Mo'ko joroko 'wa kaitandoko: 'Erome, koro'po enapa akywano momary, je'tun pangon kura'mary enapa sarotake. Moro ijomuwanory kurita te yjaike'take. ³³ Ywytry te man erome, koro'po, mony koro'po enapa. Aipo'pa man amy Tamusi auran uku'ponen rombyry Jerusalem wyino kurando.'

³⁴ "Jerusalem, Jerusalem, amoro mo'karon Tamusi auran uku'ponamon wonen, topu ke

13:27 Ware 6:8 **13:28** Mateus 8:11-12 **13:28** Mateus 22:13, 25:30 **13:30** Mateus 19:30, 20:16, Markus 10:31 **13:31** Mateus 23:37-39

mo'karon o'wa emoky'san apojonano wonen, pyimemboto rypo o'makon a'nanopyry 'se we'i, amy korotoko 'wa ty'makon a'nanopyry wara taporiry upi'nonaka. I'se'pa te maiton. ³⁵ Iro ke ro moro ajautykon itary'pa kynainopotan. Wykaje te o'waine: Yjene'pa noro maita'ton moro ero wara awykarykon 'wa ro: 'Tykuranondo man mo'ko Tamusi ety ta o'toto.' "

14

Moro otare'matopo kurita Jesus 'wa amy kura'mary

¹ O'wino me, moro Simosu wotare'matopo kurita, Jesus wyto'po amy Farise jopotory auty 'wa, endame. Tuwaro imero Jesus pokon kynatokon.
² Irombo amy a'wese'tapoty'po wokyry we'i'po ipo'ponaka.

³ Irombo mo'karon omenano mero'po uku'namon 'wa, mo'karon Farise 'wa enapa Jesus wyka'po: "Iru'pa nan moro otare'matopo kurita amy kura'mary? Uwa ka'tu?"

⁴ Anejuku'pa te iwe'i'san. Irombo Jesus 'wa mo'ko a'wese'tapoty'po apo'i'po ainary pokon. Ikura'ma'po i'wa. Irombo emoky'po rapa i'wa. ⁵ Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Moro otare'matopo kurita topona tak a o'win amy ara'nanokon ymuru woma'poto, eky paka woma'poto pai, o'win wytory anika'pa naitan?"

⁶ Moro pokon ejukuru upi'po i'waine.

Aseke ajety kysawongai

⁷ Irombo one wara uwapo imero mo'karon iko'ma'san wotungary ene'po Jesus 'wa. Iro ke ro amy onumengatopo auranano ekarity'po i'wa i'waine: ⁸ "Aimytonon ewa'matopo 'wa ako'ma'poto, uwapo kytotungai. Amy ako'ponombo pai tyko'ma enapa man. ⁹ Irombo pai tywopy'po mero mo'ko ako'manamonymbo kyngatan o'wa: 'Mo'se 'wa 'nare moro awotungatopombo yko.' Irombo pai amoro pyiwano me wena'po taka atunga my'take.

¹⁰ "Ako'ma'poto te atungatango moro yja'wanymbo apo'nano tu'ponaka. Irombo pai tywopy'po mero, mo'ko ako'manenymbō kyngatan o'wa: 'Yjakono, uwapo 'kopore atungako, se!' Irombo pa'poro mo'karon moro po atunga'san ajety awongary eneta'ton. ¹¹ Pa'poro aseke toty awonganen ety emapota'ton. Aseke te toty emaponen ety awongata'ton."

Nokypangon ko'mary

¹² Ika'po enapa mo'ko tyko'manenymbō 'wa: "Kurita'ne'neno, koineno arepa ka'pory jako o'wa pai, apawanarykon, apiryjan, ajomorykon, ajaporito amandonon typyratakamon kysiko'maton. Mo'karon ro ako'mata'ton rapa endame. Iwara ro tyndameno'po'san y'petakamata'ton rapa o'wa. ¹³ Amy poto 'su endameno ka'pory jako te o'wa, epataimatetonon, turupy me aitonon, iwajakuta'san, enu'non rotен iko'mako. ¹⁴ Irombo janon sara'me 'ne maitake.

O'wa irombo i'petakamary upijaton. I'petakan te mapyitake mo'karon tamamboramón awomyry jako rapa."

Mo'ko kyko'manamonymbo nisanory

¹⁵ Moro eta'po mero ty'wa, o'win amy endame-toto wyka'po I'wa: "Sara'me 'ne janon kynaitan mo'ko Tamusi nundymary ta kynendametan in-oró."

¹⁶ Jesus wyka'po i'wa: "Amy kurita amy wokyry amy poto 'su endameno ka'pory pokó twaije man. Pyime ta'sakarykon taju'se tywaije i'wa mandon. ¹⁷ Moro arepa kapy'ma'po mero, typyitory tomo'se i'wa man mo'karon tynejuku'san 'wa ekari'se: 'O'toko 'ne! Pa'poro oty naikepyti terapa!'

¹⁸ "Irombo tywe'i'san mero pa'poro tywopyrykon upiry takari'po i'waine man. Mo'ko koromono tyka man i'wa: 'Ymainary man te kore amy sepekatyi. Iro ene ro ywytory man. Waturupoja o'wa yja'wan me ypoko onumenga'pa awaito'me.' ¹⁹ Amy rapa tyka man: 'Ainapatoro paka te kore amykon sepekatyi. Inaron menga ro ywytory man. Waturupoja o'wa yja'wan me ypoko onumenga'pa awaito'me.' ²⁰ Amy rapa tyka man: 'Penaro waty te kore yptyai. Iro ke ro ywopyrry supija.'

²¹ "Tywerama'po mero, mo'ko pyitonano 'wa pa'poro oty takari'se man tyjopotory 'wa. Irombo mo'ko jopoto tywore'ko man. Mo'ko typyitory 'wa tyka man: 'Ko'i terapa morokon potonon oma taka, morokon sikh'inon oma taka enapa

i'tango ero aitopo ta. Mo'karon epataimatonon, turupy me aitonon, enu'non, iwajakuta'san ene'ko ijaro 'wa.'

²² "Taiseky'ma'po mero, mo'ko pyitonano tyka man: 'Jopoto, awykatopombo no'kapyi terapa. Ise'me te atungatopo noro mondo man.'

²³ Irombo ijopotory tyka man mo'ko typyitory 'wa: 'Ero aitopo wyino kurandonaka i'tango morokon potonon oma taka, morokon siky'inon oma taka. Mo'karon moro ponokon iwyry'kako iwo'to'ko'me yjauty 'wa. Yjauty a'nopyry imero man. ²⁴ Wykaje o'waine: amy pairo penaro ynejuku'po yjerepar yjerepar anapo'pa kynaitan.' "

Jesus nemepary me aino

²⁵ Pyime kari'na apyimykon Jesus maro kyny'satokon. Irombo iwotu'ma'po i'waine.

²⁶ Ika'po: "Tyjumy, tysano, typyty, ty'makon, typiryjan, tanaunan, aseke tamamyry ani-jenonopy'pa mo'ko y'wa o'toto a'ta, ynemepary me tywairy upijan. ²⁷ Mo'ko ywena'po ta tytoto'me tywakapuru ananumy'pa man inoro ynemepary me tywairy upijan.

²⁸ "Mo'ko kawono auto amyry 'san ara'nanokon 'kare atandy'mo'pa na'sen naitan epety u'kuto'me, moro tamymy kapy'mary man eneto'me ty'wa. ²⁹ Moro auto apo'ny kapy'poto i'wa, irombo aike'kary upiry jako i'wa, pa'poro mo'karon enenamon kynaki'mata'ton. ³⁰ Kyngata'ton: 'Mo'ko wokyry kore nata'moi amy oty amyry pok'o. Aike'kary upi te.'

³¹ “Mo'ko amy terapa jopoto maro o'wo'ma tytory 'san jopoto 'kare atandy'mo'pa na'sen nan mo'karon turunamon maro, tyworupato'me. Mo'ko o'win-kari'na dusun warinu pokonokon maro o'toto jopoto y'mondory taro tywairy ukutyry 'se na'sen man mo'karon ainapatoro dusun tppyitorykon maro. ³² Ru'me ta'ta te, amykon tauran ekari'namon emo'tan mo'ko tywo'wo'mary akono 'wa tyse noro a'ta, aturupo one wara ase'wa rapa tywairykon man poko. ³³ Iwaro ro pa'poro oty nondary 'se'pa amy ara'nanokon a'ta ynemepary me tywairy upijan.”

Wajo y'ketu'kepyry

³⁴ “Wajo, iru'pyn oty moro man. Moro iposinymbo wyto'ma'poto te, oty ke noro ko iposinory naitan? ³⁵ Maina ta ro rypo noro a'kuru mupija, wonatopo a'kaporoto'me. Mipa'sa terapa. Mo'ko typanaken nepanaman.”

15

Mo'ko utapy'po kapara

¹ O'kapyn roten pa'poro mo'karon Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'namon, mo'karon tyja'wangamon kari'na enapa kyno'satokon Jesus 'wa epanama. ² Mo'karon Farise eruwa'san te mo'karon Tamusi karetary uku'namon maro. Ase'wa ika'san: “Mo'se tyja'wangamon kari'na wopyry ewa'manon. Kynendamejan paipo imaroine.” ³ Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo auranano ekarity'po: ⁴ “Amy

ara'nanokon ekosa ainatone-kari'na kapara a'ta, irombo o'win amy utapy'poto, o'to ko naitan? Mo'karon okupa'en-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka okupa'en-to'ima kapara anino'pa moro iponomyn wo'i ta naitan, mo'ko o'win utapy'po upi tytoto'me, epory 'wa ro ty'wa? ⁵ Irombo mo'ko kapara epory'po mero ty'wa, tawa'pore tymota'ponaka kynanundan. ⁶ Auto 'wa tytunda'poto, mo'karon ta'sakarykon ko'matan mo'karon taporito amandonon maro. Kyngatan: 'Tawa'pore aitoko ymaro! Mo'ko utapy'po ykaparary seporyi rapa.' ⁷ Wykaje o'waine: moro o'win amy tyja'wangen kari'na 'wa tamamyry u'mary mo'karon kapu tanokon ewa'porotan amykon okupa'en-kari'na itu'ponaka ainapatoro itu'ponaka okupa'en-to'imanokon tamamyrykon u'mary 'se'non tamamborammon ko'po.

Moro utapy'po amu'nymbō pyrata

⁸ "Amy woryi ekosa ainapatoro amu'nymbō pyrata a'ta, irombo o'win amy utapy'poto, o'to ko naitan? Kororeta po'ma'po mero tauty ana'koka'pa naitan upito'me, epory 'wa ro ty'wa? ⁹ Epory'poto, mo'karon ta'sakarykon ko'matan mo'karon taporito amandonon maro. Kyngatan: 'Tawa'pore aitoko ymaro! Moro ynuta'ka'po amu'nymbō pyrata seporyi rapa.' ¹⁰ Iwara enapa mo'karon Tamusi apojongan ewa'porojan moro o'win amy tyja'wangen kari'na 'wa tamamyry u'mary."

Mo'ko utapy'po ymunano

¹¹ Irombo Jesus wyka'po: "Amy wokyry oko tymune tywaije man. ¹² Irombo mo'ko imeseku'po tyka man tyjumy 'wa: 'Papa, erome moro aromby'po mero ynapyiry man ene'ko y'wa.' Irombo ijumy 'wa morokon totyrykon a'saka'san i'waine. ¹³ Irombo amykon kurita pa'po me, pa'poro totyrykon ekarama'san mero ty'wa, mo'ko imeseku'po tyto man amy tyseno aitopo 'wa. Moro po ro tpyrataray takama roten i'wa man, to'merepyry maro.

¹⁴ "Irombo pa'poro tpyrataray akama'ma'po mero, amy poto 'su kumyno tywo'se man moro aitopo taka. Morombo wyino ro omi taka tywoma man. ¹⁵ Irombo tyto man o'win amy moro pono 'wa, e'pima. Mo'ko 'wa ro tomo'se man wo'i taka tokykon pyiruku ene. ¹⁶ Moro po ro mo'karon tynenergykon pyiruku ereparay enapyry 'se terapa tywaije man. Amy kari'na paipo te anupa'pa ike tywaije man.

¹⁷ "Irombo tupu'po rapa tapyije i'wa man. Tyka man: 'O'toro 'ko waty yjumy pyitorykon ekosa arepa kynotakamanon. Awu te ykumyrry 'wa ero po wo'wopoja. ¹⁸ Yjumy 'wa rapa wy'take. Wykatake i'wa: 'Papa, yja'wan me we'i Tamusi embata, ajembata enapa. ¹⁹ Omuru me noro yjejatory 'se'pa rypo wa. O'win amy apyitory me kyko.'

²⁰ "Irombo tyjumy 'wa tyto man. Irombo tyse noro oma ta iwopyry jako, ijumy 'wa tone terapa man. Irombo ikotanory imero tone i'wa man. Epoje taka'nunje man. Irombo taky'ka i'wa man typona. Typosimapo'se i'wa man. ²¹ Irombo

mo'ko imuru tyka man i'wa: 'Papa, yja'wan me we'i Tamusi embata, ajembata enapa. Omuru me noro yjejatory 'se'pa rypo wa.' ²² Mo'ko ijumy te tyka man mo'karon typyitorykon 'wa: 'Ko'i! Moro iru'pynymbo wo'mynano ene'toko. Iwo'myndotoko ike. Ainatanondotoko. Isapato'totoko. ²³ Mo'ko tykakenymbo paka'membo ene'toko. Iwotoko. Kytendamesen tawa'pore imero. ²⁴ Mo'se ymuru tyromo'se rypo kynakon. Nerenai rapa te. Tuta'se rypo kynakon. Noporyi rapa te.' Irombo tawa'pore imero tywendame mandon.

²⁵ "Mo'ko uwapotory imuru te maina ta tywaije man. Irombo tytundary mero auto 'wa, moro sina ety maro uwarykon tota i'wa man. ²⁶ Irombo o'win amy pyitonano tyko'ma i'wa man. Tywoturupo man i'wa oty me moro oty wairy pok'o. ²⁷ Mo'ko ro tyka man i'wa: 'Apiry te nopyi rapa. Ajumy mo'ko tykakenymbo paka'membo wopoi, iru'pa rapa epory'po ke ty'wa.' ²⁸ Mo'ko iryi te tywore'ko man. Tywo'myrry 'se'pa tywaije man auto tak'a. Mo'ko ijumy tywo'se man kurandonaka, a'mykary u'ku.

²⁹ "Mo'ko imuru te tyka man tyjumy 'wa: 'Eneko. O'toro 'ko siriko waty yjemaminaje o'wa. Ywe'i'po poro typanaja'nare e'i'pa we'i. Ise'me te amy pairo kapirita'membo ro anyry'pa me'i y'wa, tawa'pore wendame'se me yja'sakarykon maro. ³⁰ Mo'ko omuru, mo'ko to'mere'samon woryijan maro ajotyrykonymbo akamanenymbo wopy'po mero te ko'wu, mo'ko tykakenymbo paka'membo tywopo o'wa man.'

³¹ “Mo'ko ijumy te tyka man: ‘Koki, amoro kore awe'i'po poro yjekosa mana, ran! Pa'poro yjotyry kore ajotyry me na, ran! ³² Tawa'pore awendamery manombo man. Mo'ko apiry tyromo'se rypo kynakon. Nerenai rapa te. Tuta'se rypo kynakon. Noporyi rapa te.’ ”

16

Mo'ko tywonumengaporen pyitonano

¹ Tynemeparykon 'wa enapa ika'po: “Amy ttypyrataken wokyry upi'no amy otyry enenen twaije man. Irombo otyry akamanen me takarama amy 'wa man ijopotory 'wa. ² Irombo mo'ko ijopotory kyniko'mapojan. Kynganon i'wa: ‘Otypan oty ko setanon apoko? Enepoko y'wa kareta tu'po one wara moro ajainaka ynyry'po ene'po o'wa. Yjotyry enenen me o'se'pa noro wa.’

³ “Irombo mo'ko tyjopotory otyry enenen kynganon tyturu'po ta: ‘O'to ko waitan? Yjopotory waty totyry enenen me noro y'se'pa nan. Samba a'kuru supija. Ywepataimary pok'o ttypike wa. ⁴ O'to ywairy man te suku'sa terapa, mo'karon kari'na 'wa yjapyito'me tautykon ta, mo'ko yjopotory otyry enenen me noro e'i'pa yja'ta.’

⁵ “Irombo iwe'i'san mero mo'karon tyjopotory ependomanamon ko'mapojan. Irombo kynganon mo'ko koromono 'wa: ‘O'toro ko yjopotory mependomanon?’ ⁶ Irombo kynganon i'wa: ‘Ainatone-kari'na samaku oleif katy.’ Irombo kynganon i'wa: ‘Ero, moro o'toro o'wa ependamery uku'potopo kareta ero man. Atandy'moko.

Ko'i oko-kari'na itu'ponaka ainapatoro imeroko.'

⁷ Irombo mero mo'ko ijokonory 'wa kynganon: 'O'toro ko mependomanon?' Irombo kynganon: 'Ainatone-kari'na kurukuru awasi.' Irombo mo'ko tyjopotory otyry enenen kynganon i'wa: 'Ero, moro o'toro o'wa ependomary uku'potopo kareta ero man. Okupa'en-kari'na imeroko.'

⁸ Irombo ijopotory 'wa mo'ko yja'wan totyry enenymbo tamyika man imero, tupu'pone iwe'i'po ke. Mo'karon ero nono y'makon tupu'pone asepoko mandon mo'karon aweinano y'makon ko'po.

⁹ "Awu te wykaje o'waine: Moro tykoren pyrata ke ata'saka'totoko, ajapyito'ko'me i'waine morokon utapy'non aito'kon taka, pyrata utapy'po mero.

¹⁰ "Amy a'si'kono oty pokon tamyikapore amy a'ta, pyimano oty pokon enapa tamyikapore man. Amy a'si'kono oty upu'po me emambo'pa amy a'ta, pyimano oty upu'po me enapa emambo'pa man. ¹¹ Moro tykoren pyrata pokon tamyikapore e'i'pa awe'i'sando, noky ko ajamyikata'ton moro iro 'nero poto 'su oty pokon? ¹² Moro aja'sakary otyry pokon tamyikapore e'i'pa awe'i'sando, noky ko moro ajotyrykon man ytan o'waine?

¹³ "O'win amy pyitonano oko jopotokon pyitory me tywairy upijan. Ijako irombo mo'ko o'win amy jenono'tan, mo'ko o'win amy pynatan te. Mo'ko o'win amy ekosa tywairy 'se kynaitan, mo'ko o'win amy te ato'ke kynaitan. Tamusi pyitorykon me awairykon mupijaton, moro pyrata pyitorykon me aja'taine."

14 Pa'poro te eta'san mo'karon Farise 'wa. Inaron ro pyrata pynatokon imero. Jesus u'kupoty'po i'waine. **15** Irombo ika'po i'waine: "Amyjaron aja'sakarykon embata tamamborammon wara monepojaton. Tamusi te aturu'san uku'san. Morokon poto me kari'na nenerykon Tamusi ato'ke man.

16 "Moro omenano mero'po, mo'karon Tamusi aurang uku'ponamonymbo enapa taurana mandon Johanes taronaka ro. Morombo wyino te moro Tamusi nundymary ekari'saton kari'na iru'pyn oka me. Pa'poro enapa itaka tywo'myrykon pokon kyno'wo'maton. **17** Moro kapu ero nono maro tutapyry taro man o'win amy itinga'po utapyry ko'po moro omenano mero'po wyino.

18 "Amy typyty nondanenymb 'wa amy terapa woryi apyiry jako typyty me, moro typyke twairymbo any'manon. Amy wokyry 'wa amy inonda'po woryi apyiry jako typyty me, tyinone mo'ko woryi wairymbo any'manon."

Mo'ko totyken mo'ko Lasarus maro

19 "Amy typyrataken wokyry tywaije man. Ty'meijen tykujuren mauru kapy'po wo'mynano ta iwewo'myndotopombo man. Kurita wararo poto 'su uwano ka'pojan. **20** Irombo ipenary po amy epataimatoto tapapo kyniko'mambo'san. Areky pe imero man. Lasarus ety me man. **21** Mo'ko typyrataken erepar y akosinykonymbo

enapyry 'se man. Pero terapa te erekryry amejaton. ²² Amy kurita mo'ko epataimato tyromo'se man. Irombo Tamusi apojongon 'wa mo'ko Abraham enaka taro man. ²³ Mo'ko typyrataken tyromo'se enapa man. Irombo tunenje man i'waine. Irombo moro iromby'san waitopo ta tywota'karykary jako, tyse Lasarus enejan Abraham ena. ²⁴ Irombo mo'ja kynganon: 'Papa Abraham, ykotanory eneko. Lasarus ene'poko y'wa, tainary are-sikyry u'mu'ka'se me tuna taka a'si 'ko 'ko rotentynuru y'sanapangato'me. Wa'to ka'muru je'tun irombo yja'karykaje.' ²⁵ Abraham te kynganon: 'Ito'my, onumengako rapa one wara iru'pyngon oty eپory'po pok'o'wa moro nuro noro aja'ta. Moro jako ro Lasarus 'wa yja'wan oty eپory'po. Erome te ero po Tamusi kynewa'porojan. Amoro terapa te mata'karykaje. ²⁶ Itaka ro, amy poto 'su nono atory na'na a'kotojan awyinoine. Iwara te mo'karon ero wyino o'waine tytorykon 'se aitonon tytorykon upijaton. Iwara enapa mo'karon moro wyinonokon tywepatorykon upijaton na'na wyinonaka.' ²⁷ Irombo te mo'ko typyratakenymb kynganon: 'Waturupoja iro ke o'wa, papa, mo'ko Lasarus emo'to'me o'wa yjumy auty 'wa. Aiatone noro ypiryjan mandon moro po. ²⁸ Oro poto me imero ne'mapo'sen, iwopyrykon pona ero ata'karykatopo taka, ywopy'po wara.' ²⁹ Abraham te kynganon: 'Moro Moses nimero'po ekosaine man, mo'karon Tamusi au-ran uku'ponamonymbo nimero'san maro. Oro morokon 'wa nepanamasen.' ³⁰ Irombo te

mo'ko typyratakeny whole kynganon: 'Uwa, papa Abraham! Epanama'pa kynaita'ton. Iromby'san wyino amy wyto'poto te ty'waine, tamamyrykon u'mata'ton.' ³¹ Abraham te tyka man i'wa: 'Moro Moses nimer'o'po 'wa, mo'karon Tamusi aurang uku'ponamonymbo nimer'o'san 'wa enapa epanama'pa ta'taine, amy iromby'san wyino awomy'po anamyika'pa pairo kynaita'ton.' "

17

Jesus 'wa tynemeparykon ururu

¹ Irombo Jesus wyka'po mo'karon tynemeparykon 'wa: "Morokon yja'wan taka kari'na emapoto'kon otykon opy'pa tywairykon upijaton. Mo'ko ene'ponamon 'wa te je'tun pe pore kynaitan! ² O'win amy ero pono ko'warono emapory ko'po iru'pa nairy moro parana taka emary, amy miri topuru ke taneka'to. ³ Tuwaro koro aitoko.

Yja'wan me amy aja'sakary we'i'poto e'mako. Tamamyry u'ma'poto i'wa, yja'wan me i'we'i'po ikako. ⁴ O'win kurita oko-to'imamboto yja'wan me o'to ajyry'poto i'wa, irombo oko-to'imamboto o'wa iwopy'poto 'Yjemamyry su'matake' tauro me, moro yja'wan me iwe'i'po kary o'wa man."

⁵ Irombo mo'karon apojoma'san wyka'san mo'ko Jopoto 'wa: "Poto me 'ne ka'tu rapa Tamusi amyikanamon me na'na yko." ⁶ Irombo mo'ko Jopoto wyka'po: "Amy ko'warono wonatopo epy wara roten rypo moro o'waine Tamusi amyikary we'i'poto, irombo moro poto

'su wewe 'wa awyka'sando: 'Atungako nono wyino! Parana ta terapa o'pongo!' nepanamary o'waine.

⁷ "Ara'naine o'win amy a'ta pyitonano aporemy me, irombo imainary uringajembo iwopy'poto, ekykon enejembo pai, nykatan ttypitory 'wa: 'O'ko 'ne ko'i! Endameko, se!?' ⁸ Yka'pa naitan i'wa: 'Yjerepary man ika'ko! Irombo awewo'myndo'po mero, kupako. Ywendame'ma'po mero mendametake amoro.'? ⁹ Morokon i'wa tyjopotory wykato'konymbo kapy'san 'kare mo'ko jopoto ewa'porotan. ¹⁰ Iwara enapa amyjaron, pa'poro mo'ko ajopotorykon wykato'konymbo kapy'sando o'waine, mykata'ton: 'Uwam'ponokon pyitonano roten na'na man. Na'na tynikapyry man kapyi roten.' "

Mo'karon ainapatoro areky pangon

¹¹ Irombo amy kurita tityory jako noro Jerusalem 'wa, Jesus wyto'po moro Samaria wairy pato Galilea maro asepona. ¹² Irombo amy aitopo'membo taka itory jako, ainapatoro areky pangon wokyryjan wopy'san epoje. Tyse a'si'ko iporopy'san. ¹³ Moro po ro Jesus 'wa iko'ta'san: "Jesus! Amepanen! Na'na kotanory eneko!" ¹⁴ Ene'san mero, Jesus wyka'po i'waine: "Asenepotandoko mo'karon Tamusi pokonokon 'wa." Irombo itorykon jako ro, iwekura'ma'san rapa.

¹⁵ Moro iru'pa tywe'i'po ene'po mero, o'win amy werama'po rapa, mo'ja imero Tamusi ety

awongary ta. ¹⁶ Irombo tombata'po iwoma'po Jesus pupuru pato, ety awongato'me ty'wa. Amy Samaria pono te mo'ko kynakon. ¹⁷ Irombo Jesus wyka'po: "Ainapatoronombo mero kapyn tywekura'ma nandon? Oje ko iro ke mo'karon okupa'en-to'imanolon nandon?" ¹⁸ Amykon rapa erama'pa naiton Tamusi ety awongato'me? Mo'se o'win Simosu me e'ipyn roten te neramai?" ¹⁹ Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Ajawongo! Iru'pa itango! Moro o'wa Tamusi amyikary akura'mai."

Mo'ko kari'na ymuru wo'topo kurita

²⁰ Mo'karon Farise woturupo'san Jesus 'wa one wara a'ta moro Tamusi nundymary wopyry pokon. Irombo ejuku'san i'wa: "Moro Tamusi nundymary tuku'se me opy'pa man. ²¹ Awykary mupitake: 'Eneko! Ero iro!'. Awykary pai mupitake 'Eneko! Moro iro!'. Moro Tamusi nundymary irombo ara'naine man."

²² Irombo ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa: "Amy jako o'win kurita roten mondo rapa mo'ko kari'na ymuru wairy enery 'se rypo maita'ton. Anene'pa te maita'ton. ²³ Irombo kyngata'ton o'waine: 'Eneko! Mo'ko inoro!'. Kyngata'ton pai: 'Eneko! Mo'se inoro!'. O'po'se kytoton! Kysiwekenaton! ²⁴ Moro kapekape ka'mutapotry 'wa wararo kapu aweipary wara irombo mo'ko kari'na ymuru kynonepotan moro tywo'topo kurita. ²⁵ Poto me na'sen te iwota'karykary man. Mo'karon eromenokon kari'na 'wa na'sen urumenary man. ²⁶ Mo'ko Noe jako iwe'i'pombo wara enapa kynaitan mo'ko

kari'na ymuru wopyry jako. ²⁷ Tywendame mandon, typytapo'se mandon, tyinombapo'se mandon moro atunendopo tam'po'kory taka Noe wo'mytopombo kurita taronaka. Irombo mero poto me tykuma man. Irombo pa'poro kari'na ty'ma'se mandon.

²⁸ "Lot jako enapa tywendame mandon, tywopeka'se mandon, tywokarama mandon, tywo'ponje mandon, tywotautymapo'se mandon. ²⁹ Moro Sodom wyino Lot wytotopombo kurita te konopo wara imero wa'to suwapuru maro tywo'pa'se man kapu wyino. Iwara pa'poro moro ponokon kari'na ty'ma'ka mandon. ³⁰ Iwara enapa kynaitan moro kari'na ymuru wepa'katopo kurita. ³¹ Moro kurita tauty re'ta amy a'ta, oro netuwarikan tauty taka o'my'pa totyrykon aije. Tymainary ta amy a'ta, tywena'po taka rapa ito'pa nainen. ³² Onumengatoko rapa mo'ko Lot pytymblo pokon. ³³ Mo'ko tamamyray aijomary 'san moro tamamyray uta'katan. Mo'ko tamamyray uta'kanen man moro tamamyray ytan asery me rapa.

³⁴ "Wykaje irombo o'waine: moro koko oko o'win o'ny'topo ta kynaita'ton. Irombo o'win amymblo arota'ton Tamusi apojongon. O'win amymblo nota'ton te. ³⁵ Oko woryijan kyno'kyta'ton aseta. Irombo o'win amymblo arota'ton Tamusi apojongon. O'win amymblo

nota'ton te." ³⁶ * ³⁷ Irombo moro pokor o
inemeparykon wyka'san I'wa: "Oje ko morokon
no'ka'tan, Jopoto?" Ika'po i'waine:
"Amy tonomy ekepy'po po ro mo'karon kurumu
kynota'nano'ta'ton."

18

Mo'ko a'wembono auranano ynen jopoto

¹ Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo auranano ekarity'po mo'karon tynemeparykon emepato'me, o'kapyn roten irupota'pa Tamusi 'wa auranato'ko'me.

² Ero wara ika'po: "Amy aitopo ta amy a'wembono auranano ynen jopoto tywaije man. Tamusi aninendo'pa tywaije man. Ta'sakary pokor enapa esyka'pa tywaije man. ³ Moro aitopo ta ro enapa amy inongepy'po tywaije man. Mo'ko wytotopombo man mo'ko jopoto 'wa, tykato'me: 'Mo'ko yja'wan me yjenanenymbo 'wa moro o'to yjyry'po epemapoko morokon omenano mero'san wykary wararo.' ⁴ Akore'pe mo'ko woryi epanopyry 'se'pa mo'ko jopoto waitopombo man. Irombo mero te kynganon tyturu'po ta: 'Tamusi aninendo'pa ro rypo wa. Yja'sakary pokor ro rypo esyka'pa wa. ⁵ Ise'me te mo'ko woryi sepano'take, yjaki'mary ke i'wa. Ka'pa rapa ypasapaikary ko'wu i'wa.' "

⁶ Irombo Jesus wyka'po: "O'to mo'ko emambopyn a'wembono auranano ynen jopoto

* **17:36** Amykon 'wa ero po tymero man Jesus wyka'po me: "Oko enapa pai maina ta kynaita'ton. Irombo o'win amymbo arata'ton Tamusi apojongan. O'win amymbo nota'ton te."

wyka'po apyitoko apanarykon ta. ⁷ Tamusi iro ke mo'karon typo tynyry'san, mo'karon koko, kurita wararo tajatonamon epanopyry pokonaimomo'tan? ⁸ Wykaje o'waine, ko'i imero Tamusi kynepano'ta'ton! Mo'ko kari'na ymuru te moro Tamusi amyikary epotan ero nono tu'po, tywopy'poto?"

Mo'ko Farise mo'ko pyrata amo'i'en maro

⁹ Jesus 'wa amy noro onumengatopo au-ranano ekarity'po mo'karon tamamboramone me asenetonon poco, mo'karon uwam'ponon me ta'sakarykon enenamon poco enapa: ¹⁰ "Oko kari'na tywonu'se tywaije mandon moro Tamusi auty 'wa tauranato'ko'me Tamusi 'wa: amy Farise amy Rome pono jopoto ekataka pyrata amo'i'en maro.

¹¹ "Pyre mo'ko Farise kynaurananon Tamusi 'wa tyturu'po ta: 'Tamusi, ajety sawongaje e'i'pa ywairy poco mo'karon amykonymbo kari'na wara: kumi'mangon wara, emambo'non wara, taporitonone aino any'manamon wara, mo'ky pyrata amo'i'en wara enapa pai. ¹² Okomboto wonemaje oko-to'ima kurita ta. Pa'poro ynapyiry otykon Jainapatoronorymbo amy syja.'

¹³ "Mo'ko pyrata amo'i'en te tyse moro Tamusi auty wyino typoro'se man. Tywo'potyry 'se'pa pairo tywaije man kapu 'wa. Ty'popuru po'po'mary ta te tyka man: 'Tamusi! Tyja'wange wa imero! Aturu'popory enepoko y'wa!'

¹⁴ "Wykaje o'waine: mo'ko pyrata amo'i'en tamambore terapa tyto man tauty 'wa. Mo'ko

Farise kapyn te. Pa'poro mo'karon aseke totykon awonganamon etykon emapotan Tamusi. Mo'karon aseke totykon emaponamon etykon awongatan te Tamusi.”

Jesus 'wa pitanikon ene'pory ty'wa

¹⁵ Amy kurita amykon pitanikon enepy'san enapa i'waine Jesus 'wa, apyito'ko'me i'wa. Moro ene'san mero, inemeparykon 'wa mo'karon ene'namon e'mapoty'san. ¹⁶ Jesus 'wa te mo'karon pitanikon ene'po'san ty'wa. Ika'po: “Oro mo'karon pitanikon no'sen y'wa. Kysa'kototon! Mo'sepangon 'wano me ro moro Tamusi nundymary man. ¹⁷ Ita'ro pore, amy pitani'membo wara moro Tamusi nundymary anewa'ma'pa amy kari'na a'ta, o'my'pa pairo kynaitan.”

Mo'ko totyken wokyry

¹⁸ Irombo amy jopoto woturupo'po Jesus 'wa: “Iru'pyn amepanen, o'to ko ywairy nan moro i'matypyn roten amano epoto'me y'wa?”

¹⁹ Irombo Jesus wyka'po i'wa: “O'tono'me ko 'iru'pyn' me kajatojan? Amy pairo kari'na iru'pa e'i'pa man. Tamusi roten iru'pa man.

²⁰ Morokon Tamusi wykato'konymbo muku'sa: Taporitonone aino kysany'mai. Woto kyte'i. Amonatai. Onapi ke amy oty kysamyikapoi.

Ajumy, asano inendoko.” ²¹ Irombo mo'ko wokyry wyka'po: “Pa'poro morokon wara ro we'i, pitani me yja'tanombo poro.” ²² Moro eta'po mero, Jesus wyka'po i'wa: “Amy o'win oty ro'kon mamono'sa. Pa'poro ajotyrykonymbo ekaramatango. Moro epetymbō yko mo'karon oty'non 'wa. Iwara totyke imero maitake kapukon ta. Irombo o'ko 'ne ywena'po ta.” ²³ Moro eta'po mero, kata'mato imero iwe'i'po, typyratake imero tywairy ke. ²⁴ Irombo kata'mato iwe'i'po ene'po mero ty'wa, Jesus wyka'po: “Tupi me pore man mo'karon totykamon wytory moro Tamusi nundymary taka. ²⁵ Amy typyrataken kari'na wo'myry moro Tamusi nundymary taka tupi me man amy kameri wo'myry ko'po amy akusa enuru taka.”

²⁶ Irombo mo'karon auran etanamon wyka'san I'wa: “Noky ko iro ke tapanopyry taro nan?” ²⁷ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Morokon kari'na ekosa tywo'kapyry taro e'i'pa man irokon Tamusi ekosa tywo'kapyry taro man.”

Oty epory mo'ko Jesus wena'po ta ytototo 'wa

²⁸ Irombo Petrus wyka'po i'wa: “Eneko, na'na totyrykonymbo ynoi, awena'po ta tytoto'me.” ²⁹ Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Ita'ro pore, mo'ko Tamusi nundymary upu'po me tauty, typyty pai, typiryjan pai, tysano pai, tyjumy pai, ty'makon pai nojan ³⁰ inoro ro ero nono

18:20 Exodus 20:14, Deuteronomium 5:18, Exodus 20:13, Deuteronomium 5:17, Exodus 20:15, Deuteronomium 5:19, Exodus 20:16, Deuteronomium 5:20, Exodus 20:12, Deuteronomium 5:16

tu'po pyimemboto moro ko'po 'ne ka'tu rapa oty apyitan. Irombo moro aireno nono tu'po moro i'matypyn roten amano apyitan."

Jesus auranary rapa tyrombyry man pokon

³¹ Irombo mo'karon ainapatoro itu'ponaka oko tynemeparykon aro'san i'wa typo terapa. Ika'po: "Epanamatoko! Jerusalem 'wa kytonu'saton. Moro po ro ko'wu pa'poro mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo nimerosan mo'ko kari'na ymuru pokon kyno'ka'tan. ³² Mo'karon Simosu me e'i'non ainaka kynytat'on. Irombo ipoko kynosai-jambata'ton. Kynikota'mata'ton. Itu'ponaka kyneta'tapo'ta'ton. ³³ Kynipoky'mata'ton. Irombo kyniwota'ton. Oruwa kurita pa'po me te kynawondan rapa." ³⁴ O'to ikary anukuty'pa te mo'karon inemeparykon we'i'san. Moro auran tauro'po anukuty'pa iwe'i'san. Oty pokon auranary anukuty'pa iwe'i'san.

Bartimeo

³⁵ Moro Jeriko 'wa itundarykon jako, oma esi'wo amy enupyn tandy'po kynepataimakon. ³⁶ Irombo amy kari'na apyimy wytory etary ke tyrato, iwoturupo'po oty me iwairy pokon. ³⁷ Irombo ejuku'po i'waine: "Mo'ko Nasaret pono Jesus ero pato kynysan." ³⁸ Irombo iko'ta'po: "Jesus! David parymbo! Ykotanory eneko!" ³⁹ Mo'karon uwapo ytotonon 'wa te e'mapoty'po, ity'nato'me. Mo'ja 'ne ka'tu rapa iko'tapoty'po: "David parymbo! Ykotanory eneko, se!"

40 Irombo Jesus poropy'po. Mo'ko enupyn
ene'po'po i'wa ty'wa. Itunda'po mero, Jesus
woturupo'po i'wa: **41** “O'to ko ywairy 'se man
o'wa?” Irombo ika'po: “Jopoto, oro wo'po'nen
rapa.” **42** Irombo Jesus wyka'po i'wa: “O'po'ko
rapa! Moro o'wa Tamusi amyikary akura'mai.”
43 O'win wytory enuru we'i'po iru'pa rapa.
Irombo Jesus wena'po ta ito'po, Tamusi ety
awongary ta. Pa'poro kari'na 'wa moro ene'po.
Irombo Tamusi ety awonga'po i'waine.

19

Sakeus

1 Irombo moro Jeriko taka tywo'my'po mero,
ita kyny'sakon. **2** Irombo te amy Sakeus tatynen
wokyry moro po kynakon. Mo'ko Rome pono
jopoto ekataka pyrata amo'i'namon jopotory me
kynakon. Typyrratake kynakon. **3** Noky me
Jesus wairy enery 'se kynakon. Mo'karon kari'na
apyimy te enery a'kotojakon i'wa, sani'myn 'ky
'ky iwairy ke. **4** Irombo uwaponaka eka'numy'po.
Jesus eneto'me ty'wa amy oroi pokon iwonuku'po,
moro pato itory man ke.

5 Irombo moro 'wa tytunda'po mero, Jesus
wo'poty'po kawonaka. Ika'po i'wa: “Sakeus, ko'i
ony'toko. Ero kurita ajauty ta ywairy man!”
6 Irombo ko'i iwony'to'po. Tauty taka Jesus
wopyry ewa'ma'po i'wa imero. **7** Moro ene'po
mero, pa'poro mo'karon kari'na eruwa'san.
Ika'san: “Amy yja'wan me aitoto auty taka otawa
nyton.”

8 Mo'ko Sakeus awomy'po te. Ika'po mo'ko Jopoto 'wa: "Ase'ra te morokon yjekosanokon sytake mo'karon ipyrata'non 'wa. Amy kari'na 'wa moro ynamo'ikyry manombo ko'po ywoturupo'poto, okupa'emboto sytake i'wa rapa."

9 Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Erome te ero auto tanokon kari'na tyka mandon uta'no wyino, mo'se wairy ke enapa amy Abraham parymbo me. **10** Mo'ko kari'na ymuru irombo tywo'se man moro utapy'po upi, ika enapa moro uta'no wyino."

O'to moro jopoto nyry'po yry

11 Mo'karon ty'wa epanamatonon 'wa amy noro onumengatopo auranano ekarity'po i'wa. Mo'karon kari'na irombo ko'i terapa moro Tamusi nundymary woseneemory ekano'satokon, Jerusalem wyino tyse waty terapa iwairy ke.

12 Ika'po: "Amy poto me aitoto wokyry tyse tyto man amy aitopo jopotory me tandy'moto'me. Morombo wyino iweramary rapa kynakon.

13 Tytory uwaporor ainapatoro typyitorykon tyko'ma i'wa mandon. Irombo aiatone-kari'na amu'nymbor pyrata tyje i'wa man i'waine. Tyka man i'waine: 'Ajemaminatoko ike, ywopyry 'wa ro.' **14** Mo'karon inundymary man tanokon 'wa te amykon apojonano tomo'se mandon 'Na'na mo'se wairy 'se'pa man tyjopotory me.' tauro me.

15 "Mo'ko poto me aitoto wokyry tywerama rapa man jopoto me tyry'po mero. O'win wytory mo'karon pyrata ke tynainary'to'san

typyitorykon tyko'mapo i'wa mandon, o'to moro pyrata ke iwe'i'san uku'to'me ty'wa. ¹⁶ Irombo mo'ko koromono tywo'se man i'wa. Tyka man: 'Jopoto, apyratary tu'ponaka ainapatoromboto amy sikapyi.' ¹⁷ Irombo ijopotory tyka man i'wa: 'Iru'pa tywaije mana, iru'pyn pyitonano. A'si'kono pokon tamyikapore awe'i'po ke, ainapatoro aitopo undymanen me maitake.'

¹⁸ "Mo'ko ijokonory tywo'se man. Tyka man: 'Jopoto, apyratary tu'ponaka ainatonemboto amy sikapyi.' ¹⁹ I'wa enapa mo'ko Jopoto tyka man: 'Amoro, ainatone aitopo undymanen me kyja.'

²⁰ "Irombo mo'ko ipokorono terapa tywo'se man. Tyka man: 'Jopoto, ero apyratary. Amy kamisa ta sunemyi. ²¹ Tanarike wavy we'i apoko, tokone awonery ke. Anyry'torymbo manunja. Anipomy'torymbo mipo'sa.'

²² "Irombo ijopotory tyka man: 'Aseke ajauranymbo ro yja'wan me ajypojan, yja'wanymbo 'ne roten pyitonano. Tokone ywonery muku'sakon. Ynyry'torymbo anunen me ywairy muku'sakon. Ynipomy'torymbo po'nen me ywairy muku'sakon. ²³ O'tono'me ko iro ke moro ypyratary anyry'pa me'i moro pyrata kura'matopo auto tak? Ijako ywopy'po mero, aije rapa wytory moro iwe'mekatopo maro ro.'

²⁴ "Irombo mo'karon tokosanokon 'wa tyka man: 'Moro pyrata ipinatoko ainary wyino. Yko mo'ko ekosa ainatone-kari'na amu'nymbو man inoro ainaka.' ²⁵ Irombo tyka mandon i'wa: 'Jopoto, ainatone-kari'na terapa ekosa

man.' ²⁶ Mo'ko jopoto te tyka man: 'Wykaje o'waine, pa'poro mo'ko totyken 'wa otykon yta'ton. Mo'ko otypyn wyino otyrykonymbo pinata'ton. ²⁷ Mo'karon yjenono'namon te, mo'karon tyjopotorykon me y'se'non ene'toko ijaro 'wa. Irombo ynenery me ro iwotoko!' "

Jesus wo'myry Jerusalem taka

²⁸ Moro wara taurana'ma'po mero, tynemeparykon uwapo tywonukuru a'mo'po rapa i'wa Jerusalem 'wa.

²⁹ Irombo morokon aito'kon Betfage, Betaenia 'wa, moro oleif paty tatynen wypy 'wa tytunda'po mero, oko amykon tynemeparykon apojoma'san i'wa. ³⁰ Ika'po i'waine: "Moro ajuwaponokon aitopo'membo 'wa i'tandoko. Awo'myrykon akono mero amy parito'membo my'po mepota'ton. Tywe'i'po poro mo'ko parito'membo amy kari'na anaro'pa noro man tynga'nary tu'po. Imbokatoko me. Irombo ene'toko me ijaro 'wa. ³¹ Irombo amy kari'na woturupo'poto o'waine: 'O'tono'me ko mimbokaton?' kaitoko me i'wa: 'Mo'ko Jopoto i'se man.'

³² Irombo tyto'san mero, mo'karon oko inapojoma'san 'wa Jesus wyka'po wara ro otyepory'po. ³³ Mo'ko parito'membo ymbokary jako ro i'waine, mo'karon aporenjan wyka'san i'waine: "O'tono'me ko mo'ko parito'membo mimbokaton?" ³⁴ Irombo ika'san: "Mo'ko Jopoto i'se man."

³⁵ Irombo aro'po i'waine Jesus 'wa. Tynoponykon yry'san i'waine mo'ko parito'membo tu'ponaka. Jesus andy'mopo'po i'waine itu'ponaka. ³⁶ Itory jako ro tynoponykon apika'san i'waine oma rary me. ³⁷ Tyse waty terapa Jerusalem wyino iwe'i'po mero, moro oleif paty wypy wo'pemary po, pa'poro mo'karon inemeparykon apyimy 'wa tawa'pore imero mo'ja Tamusi ety awonga'po pa'poro morokon tynene'san ipori'tory poko. ³⁸ Ika'san: "Mo'ko Tamusi ety ta o'toto Jopoto nainen pa'poro kurano maro. Sara'me aino kapu ta nainen. Mo'ko Tamusi ety imero kawo nainen kapu ta."

³⁹ Irombo mo'karon ata'nanopy'san ra'nanokon Farise amykon wyka'san I'wa: "Amepanen, mo'karon anemeparykon e'mako!" ⁴⁰ Irombo ejuku'san i'wa: "Wykaje o'waine, mojan yity'na'sando, morokon topu terapa kyniko'tapo'ta'ton!"

⁴¹ Irombo tyse waty iwe'i'po moro Jerusalem wyino. Ene'po mero, amo'po i'wa. ⁴² Ika'po: "Oty 'wa moro sara'me aino enepyry ukutyr manombo rypo man o'wa enapa ero kurita. Moro ajenuru te enery upijan. ⁴³ Amykon kurita irombo mo'karon ajenono'namon aja'koto'mata'ton. Aju'menda'ton. Wararo ajaky'kata'ton. ⁴⁴ Ajami'ta'ton pa'poro otanokon o'makon maro. Oko pairo topu anino'pa ota kynaita'ton asetu'po, moro Tamusi 'wa ajetawary anukuty'pa awe'i'po ke."

Jesus 'wa tyjumy auty korokary

45 Irombo moro Tamusi auty 'wa tytunda'po mero, mo'karon otykon ekaramanamon momary a'mo'po i'wa. **46** Ika'po i'waine: "Tymero man: 'Yjauty kynaitan kari'na we'pimatopo me.' O'waine te amy tymonakamon autary me terapa tyje man."

47 Irombo kurita wararo kynemepatokon moro Tamusi auty ta. Mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi karetary uku'namon, mo'karon jopotokon enapa iwory 'se kynatokon. **48** Amy oma anepory'pa te kynatokon, pa'poro kari'na wairy ke auran etary 'se imero.

20

Noky 'wa pori'tonano yry Jesus 'wa

1 Irombo amy kurita mo'karon kari'na emepary jako Jesus 'wa moro Tamusi auty ta, moro iru'pyn oka ekarityry jako i'wa enapa, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi karetary uku'namon, mo'karon uwapoto'san enapa wopy'san i'wa. **2** Irombo ika'san I'wa: "Na'na 'wa ekari'ko, noky 'wa erokon otykon ka'pory o'wa, noky 'wa pai erokon otykon kapyry yry'po ajainaka?"

3 Irombo ejuku'san i'wa: "Awu enapa amy oty pokon waturupoja o'waine. Ekari'toko 'nare y'wa. **4** Moro Johanes 'wa kari'na etyka'po, Tamusi nisanory moro tywaije nan? Kari'na

19:45 Mateus 21:12-13, Markus 11:15-17, Johanes 2:13-17

19:46 Jesaja 56:7, Jeremia 7:11 **19:47** Lukas 21:37 **20:1**

Mateus 21:23-27, Markus 11:27-33

nisanory te ka'tu?" ⁵ Irombo ero wara ase'wa iworupa'san: "Kyka'sando: 'Tamusi nisanory moro tywaije man,' kyngatan: 'O'tono'me ko iro ke Johanes anamyika'pa maiton?' ⁶ Kyka'sando te: 'Kari'na nisanory moro tywaije man', pa'poro mo'karon kari'na topu ke kwyota'ton. Amy Tamusi auran uku'ponen me irombo Johanes we'i'po amyikaton."

⁷ Irombo Jesus ejuku'po i'waine: "Anukuty'pa na'na man ojembo moro kari'na etyka'po wairy."

⁸ Irombo Jesus wyka'po iwaine: "Awu enapa iro ke anekarity'pa waitake o'waine, noky 'wa erokon otykon kapyry yry'po yjainaka."

Mo'karon maina pokonokon

⁹ Irombo mo'karon ata'nanopy'san 'wa ero onumengatopo auranano ekarityry a'mo'po i'wa: "Amy wokyry 'wa amy maina ta winu me tykapymy wonatopo typonje man. Irombo tapema me amykon tapojoma i'wa mandon, moro maina eneto'me i'waine. Morombo wyino amy tyseno aitopo 'wa sirikokon poko amanje tyto man. ¹⁰ Irombo moro wonatopo epery we'i'po mero, amy typyitory tomo'se i'wa man mo'karon maina pokonokon 'wa, moro wonatopo epery amy aije. Mo'karon maina pokonokon 'wa te tywo'ma man. Irombo ainairy'pa tomo'se rapa i'waine man.

¹¹ "Irombo mo'ko jopoto 'wa amy rapa typyitory tomo'se man. Mo'ko enapa i'waine tywo'ma man. Mene typy'i'topo i'waine man. Irombo ainairy'pa tomo'se rapa i'waine man.

12 “Irombo amy rapa tomo'se i'wa man ijoruwanory typyitory me. Mo'ko enapa te mene imero tymyngapo'se i'waine man. Irombo toma i'waine man moro maina wyino.

13 “Irombo mo'ko maina aporemy tyka man: ‘O'to ko waitan? Mo'ko ynipymary ymuru semo'take. Mo'ko nendota'ton pai.’

14 “Iwopyry ene'po mero te, mo'karon maina pokonokon tyworupa mandon ase'wa. Tyka mandon: ‘Mo'se ro mo'ko tyjumy otyrykonymbo apyinen man mo'se man. Kysiwoseen, moro inapyiry manombo wai'tome kotyrykon me.’

15 Irombo moro maina wyino toma i'waine man. Tywo i'waine man.

“O'to ko iro ke mo'ko maina aporemy mo'karon maina pokonokon ytan? **16** Iwoine kyno'tan. Irombo moro maina ytan amykon 'wa terapa.”

“Moro eta'po mero mo'karon kari'na wyka'san: “Uwa paizo!” **17** Jesus wo'poty'po i'waine. Irombo ika'po: “O'to ko iro ke ero imero'po tauro'po nan:

“Moro auto amynamon nema'pombo topu 'ne ro moro auto pori'tomanen me tywaije man.”

18 “Pa'poro moro topu pokو atamiromo'katoto ambaikata'ton. Mo'ko itu'ponaka kynomatan inoro ami'tan.”

Moro aitopo undymary epety

19 Typokoine moro onumengatopo auranano ekarity'po ke i'wa, mo'karon Tamusi karetary

uku'namon, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon enapa wonumenga'san rypo apyiry poko. Mo'karon pyimano kari'na nendojatokon te. ²⁰ Amy iru'pyn oma upiry ta ty'waine, amykon emoky'san i'waine maname o'po'se. Tamamborammon wara mo'karon emoky'san woseneemory kynakon, auranymbo poko ro rypo Jesus apyito'me ty'waine, yto'me ty'waine mo'ko Rome wyino opy'po jopoto ainaka.

²¹ Irombo iwoturupo'san Jesus 'wa: "Amepannen, iru'pa o'wa kari'na erupary, emepary uku'san na'na. Asewara imero kari'na menaje. Iporo moro Tamusi emary poko memepaje. ²² Iru'pa nan iro ke na'na 'wa mo'ko Rome pono jopoto nundymary epemary? Na'na nepematan? Uwa ka'tu?"

²³ Jesus 'wa te tu'kuru ukuty'po i'waine. Irombo ika'po i'waine: ²⁴ "Amy amu'nymbو pyrata ene'ko y'wa sene'se me. Noky upu'po ko tu'ku nan ipoko? Noky ety ko tymero nan ipoko?" Irombo ika'san: "Mo'ko Rome pono jopoto." ²⁵ Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Mo'ko Rome pono jopoto 'wa iro ke moro otyry ytoko. Mo'ko Tamusi otyry te ytoko Tamusi 'wa."

²⁶ Irombo auran poko apyiry upi'po i'waine mo'karon kari'na nenery me. Moro auran 'wa tanumengaporykon ta anejuku'pa i'wei'san.

Mo'karon iromby'san wyino rapa awono

²⁷ Irombo amykon moro iromby'san wyino rapa awono anamyika'non Saduse wopy'san I'wa

amy oty pok'o aturupo. Ika'san: ²⁸ "Amepanen, Moses 'wa tymero man ky'wanokon me:

"I'me'ma typyty a'ta amy kari'na yryi romby'poto, mo'ko ipirymbo 'wa terapa mo'ko ipytymbo apyiry man. Irombo mo'ko tyryi 'mi ekataka pitani kapyry i'wa man."

²⁹ "Oko-to'ima amykon asepiryjan kynatokon. Irombo mo'ko koromono typyta man. I'me'ma te tyromo'se man. ³⁰ Irombo ipokorono 'wa terapa ipytymbo tapyije man. ³¹ Irombo mo'ko ijoruwanorykon 'wa enapa. Iwara pa'poro oko-to'imanombo mero i'me'ma tyromo'se mandon. ³² Morombo wyino mo'ko woryi enapa tyromo'se man. ³³ Mo'karon iromby'san wyino awom-ryikon jako rapa, nokyp'an pty me ko mo'ko woryi naitan? Mo'karon oko-to'ima asepiryjan pty me waty twaijembo me nan?"

³⁴ Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Mo'karon ero nono tu'ponokon kari'na kynipyttaton, ty-woryijatonon yinombaton. ³⁵ Moro aireno nono tu'po te mo'karon iromby'san wyino awondo'ko'me iru'pa epory'san ipyta'pa mandon, inomba'pa mandon. ³⁶ Tyrombyrykon upijaton noro enapa. Kapu tanokon apojo-nano wara irombo mandon. Iromby'san wyino tawomy'san ke, Tamusi y'makon me mandon.

³⁷ "Moses enapa mo'karon iromby'san awom-ry man uku'pojan moro paremuru po. Moro po

kynganon:

“mo'ko Jopoto, mo'ko Abraham tamusiry, mo'ko Isak tamusiry, mo'ko Jakob tamusiry enapa.”

38 “Iromby'san tamusiry kapyn mo'ko man. Nuronokon tamusiry te mo'ko man. I'wa pa'poro kari'na nuro mandon.”

39 Irombo ejuku'po amykon Tamusi karetary uku'namon 'wa: “Amepanen, iporo ro mykaje.”

40 Irombo mo'karon Saduse we'i'san tanarike amy noro oty pokoytwoturuporykon pokoy i'wa.

Mo'ko David parymbo

41 Irombo Jesus wyka'po i'waine: “One wara 'ne ko mo'ko Mesias ekari'saton David parymbo me? **42** Aseke mo'ko David tykambo me man moro ware karetary ta:

“Tamusi nykai mo'ko Yjopotory 'wa: ‘Yjapo'tun wyino atandy'moko, **43** mo'karon ajenono'namon yry 'wa ro y'wa apupuru apo'ny me.’”

44 “Aseke ro David mo'ko kari'na ejatojan Jopoto me. One wara ko iro ke David parymbo me rapa mo'ko kari'na nan?”

Mo'karon Tamusi karetary uku'namon emery

45 Pa'poro mo'karon ata'nanopy'san netary me ika'po mo'karon tynemeparykon 'wa:

46 “Tuwaro aitoko mo'karon waino pangon

20:37 Exodus 3:6 **20:41** Mateus 22:41-46, Markus 12:35-37

20:42 Ware 110:1 **20:45** Mateus 23:5-14, Markus 12:38-40

Tamusi karetry uku'namon pona. Apokupeine man masi'pyngon wo'mynano ta itopotyrykon, otykon ekaramato'kon po ewa'marykon, uwapo iwotandy'morykon morokon Simosu wota'nano'to'kon auto ta, ta'sakarykon ko'po iru'pyn me tapo'ne iwendamerykon. ⁴⁷ Mo'karon inongepy'san otyke'katon. Iru'pa tywairykon ekano'toko'me kari'na 'wa, Tamusi 'wa akore'pe imero kynauranaton. Moro ipokoine tymy a'wembono auranano te awosin pe 'ne ka'tu rapa kynaitan."

21

Mo'ko omi tano inongepy'po nyry

¹ Irombo mo'karon typyratakamon 'wa pyrata ryry ene'po i'wa moro Tamusi 'wa tymy pyrata je'ny taka. ² Amy omi ta aitoto inongepy'po 'wa enapa oko tyka'miramon pyrata'makon yry ene'po i'wa itaka. ³ Irombo ika'po: "Ita'ro pore, mo'se omi tano inongepy'po pa'poro mo'karon amykon terapa ko'po nyryi. ⁴ Pa'poro mo'karon poto me pyrata ynamonymbo ekosa pyrata kynotakamanon. Moro yton ro. Mo'se woryi ko'wu omi ta man. Ise'me pa'poro typyratarymbo yryi, pa'poro tarepari epety manombo."

Jesus aurrary irokonymbo ro otykon poko

⁵ Irombo amykonymbo kynorupatokon moro Tamusi auty kura'ma'po poko kurangon topuke, mo'karon kari'na nyry'san kurangon otykon ke enapa. Irombo Jesus wyka'po: ⁶ "Pa'poro

morokon anenergykon otykon tororokata'ton amy jako. Oko pairo topu anino'pa kynaita'ton assetu'po."

⁷ Irombo iwoturupo'san i'wa: "Na'na emepanen, one wara a'ta ko iro ke morokon otykon naitan? Otypan oty pokon ko moro one wara a'ta pa'poro erokon otykon wo'kapyry man uku'tan na'na?" ⁸ Irombo Jesus wyka'po: "Tuwaro aitoko awomu'maporykon pona. Pyime yjety a'kuta'ton. Amykon kyngata'ton: 'Inoro ro awu wa.' Amykon terapa kyngata'ton: 'Eromembo rotent kynaitan.' Iwena'san ta kytoton.

⁹ "Irombo warinu ekary etary jako o'waine, o'wo'mano ekary etary jako o'waine, kytetyl'katon. Morokon otykon wo'kapyry na'sen man. O'win wytory te i'matyry kapyn moro kynaitan."

¹⁰ Irombo ika'po i'waine: "Kari'na ase'wa warinu ka'ta'ton. Potonon aito'kon ase'wa kyno'wota'ton. ¹¹ Potonon tytyty kyno'tan. Aito'kon po kumyno kynaitan, anyky kynota'kutan. Anarinon otykon kyno'ka'tan. Potonon otykon enapa kynosenepotan kapurary pokon. ¹² Pa'poro morokon wairy uwaporote, ajapyita'ton. Awetoine kyndopo'ta'ton. Tyjopotorykon wota'nanopy'san po'ponaka ajarota'ton ajemendoto'ko'me. Ajaru'kata'ton yja'wangon kari'na aru'katopo tako. Potonon jopotokon po'ponaka, poto 'su jopoto y'petakangon po'ponaka enapa ajarota'ton yjety upu'po me. ¹³ Moro jako ro moro anamyikarykon mekari'ta'ton. ¹⁴ Kytesykaton moro one wara awosaijomarykon man pokon

moro ajemendorykon man uwapor. ¹⁵ Awu ro oty suku'potake o'waine, iru'pyn me ajauranato'ko'me. Ajaurangon ejukuru upita'ton mo'karon ajenono'namon. O'to tywairykon upita'ton.

¹⁶ "Irombo ajumy, asano, apiryjan, ajomorykon, aja'sakarykon ro rypo ajekaramata'ton. Amykon ara'nanokon wopota'ton enapa. ¹⁷ Pa'poro kari'na ajenono'ta'ton yjety upu'po me. ¹⁸ O'win amy ajunsety pairo te utapy'pa kynaitan. ¹⁹ Moro aweja'nakarykon ke amano mepota'ton.

²⁰ "Warinu pokonokon apyimykon 'wa Jerusalem u'memyry enery mero te o'waine, uku'toko me moro utapyry wairy tyse wavy terapa. ²¹ Oro moro jako ro mo'karon Judea tanokon netuwarikasen morokon wypy 'wa. Mo'karon Jerusalem ta aitonon wytory man kurandonaka. Mo'karon maina ta aitonon wairy man Jerusalem taka rapa o'my'pa. ²² Moro jako ro Tamusi mo'karon kari'na yja'wanykonymbo ramatan itu'ponakaine ro rapa, pa'poro morokon imero'san wo'ka'to'me. ²³ Mo'karon mynotonon 'wa, mo'karon onema'senangon 'wa enapa je'tun pe pore oty kynaitan moro jako. Awosin pangon otykon kari'na epota'ton ero nono tu'po. Tamusi erekuru kyno'tan itu'ponakaine. ²⁴ Moro supara ke pyime moro ponokon y'ma'kata'ton mo'karon Simosu me e'i'non. Pyime enapa kynarota'ton pa'poro wara ro ero nono tu'po. Moro Jerusalem

uta'mita'ton, moro tamaporykon man kurita 'wa ro.

²⁵ "Weju pokon, nuno pokon, siriko pokon potonon oty enepotan kapu. Ero nono tu'po moro parana wetururukary mory mo'karon kari'na ytan o'to tywairykon man anukuty'pa.

²⁶ Morokon nono tu'ponaka o'tonon otykon pokon iwety'karykon kyniwota'ton. Morokon kapu tanokon pori'tonano irombo kynesakamapo'tan.

²⁷ Moro jako ro mo'ko kari'na ymuru wopyry eneta'ton kapurutu ta, pori'tonano maro imero, kurano me imero.

²⁸ "Morokon otykon wo'kapyry wota'mory jako, ajawondoko. Ajupu'san awongatoko. Eromembo roten moro ata'karykano wyino mo'kata'ton."

²⁹ "Irombo Jesus 'wa amy onumengatopo aurano ekarity'po: "Moro oroi 'wa o'po'toko, pa'poro morokon amykon terapa wewe 'wa enapa. ³⁰ Arynary enery mero o'waine, senge terapa moro poto 'su iromy wairy muku'saton.

³¹ Iwara enapa senge moro Tamusi nundymary wairy uku'toko, morokon otykon wo'kapyry enery mero o'waine. ³² Ita'ro pore, mo'karon eromenokon kari'na i'maty'ma'pa kynaita'ton,

pa'poro otykon wo'kapyry uwapor. ³³ Kapu, nono kynuta'tan. Moro yjauranyombo te utapy'pa kynaitan.

³⁴ "Tuwaro koro aitoko moro awonumengarykon any'mary pona moro kari'na

21:25 Mateus 24:29-35, Markus 13:24-31 **21:25** Jesaja 13:10, Ezechiël 32:7, Joel 2:31, Jesus nenepo'po 6:12-13 **21:27** Daniel 7:13, Jesus nenepo'po 1:7

u'werendy'konen tanymy 'wa, moro amano pok'o esykano 'wa pai. Aseke irombo moro kurita typo roten ajepota'ton ³⁵ amy ajenando'kon wara. Moro kurita irombo pa'poro ero nono tu'ponokon kari'na epotan. ³⁶ Tuwaro roten te aitoko. Tamusi 'wa aturupotoko awepori'tomato'ko'me pa'poro morokon kyno'ka'tan irokon otykon wyino awotunendo'ko'me, mo'ko kari'na ymuru po'ponaka awo'to'ko'me."

³⁷ Kurita moro Tamusi auty ta kari'na emepatopombo i'wa kynakon. Koko te kurandonaka itopombo kynakon moro oleif paty tatynen wypy tu'ponaka. ³⁸ Kokoro 'ne pa'poro mo'karon kari'na apyimy wo'topombo kynakon I'wa auran eta moro Tamusi auty taka.

22

Jesus ekaramary Judas 'wa

¹ Morokon uwaputa'non perere ewa'mary, mo'ko 'eratonomapotopombo onory ewa'mary' me kynejatojaton iro, tyse waty terapa kynakon. ² Moro jako ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi kare-tary uku'namon maro oma upijatokon Jesus woto'me. Ekapyn ta iwory 'se kynatokon, tanarike tywairykon ke mo'karon kari'na apyimy pona.

³ Irombo mo'ko Satan wo'my'po Judas Iskariot tatynen, mo'ko o'win amy Jesus nemepary me

man inoro taka. ⁴ Tyto'po mero, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi auty erangon jopotorykon enapa erupa'san Judas 'wa, one wara Jesus yry man pokon ty'wa ainakaine. ⁵ Mo'karon ewa'pota'san ro. Irombo pyrata ke epemary man pokon taurangon epopo'san i'waine. ⁶ Judas 'wa enapa iru'pa epory'po. Irombo amy oma upiry a'mo'po i'wa Jesus yto'me ainakaine mo'karon kari'na apyimy nukuty'tory me.

Mo'ko eratonomapotopombo y'mo'kary

⁷ Irombo te morokon uwaputa'non perere ewa'mary jakono koromono kurita tunda'po. Moro kurita ro mo'ko eratonomapotopombo kapara'membo wory kynakon. ⁸ Moro jako ro Jesus 'wa Petrus emoky'po Johanes maro. Ika'po i'waine: "Mo'ko eratonomapotopombo i'mo'katandoko kywotorykon me." ⁹ Irombo iwoturupo'san I'wa: "Oje ko na'na 'wa i'mo'kary 'se man?" ¹⁰ Ika'po i'waine: "Moro Jerusalem taka awo'my'sando, amy wokyry 'wa poty'sa ta tuna arorymbo mepota'ton. Mo'ko ro iwekenatoko me moro iwo'mytopo auto taka. ¹¹ Irombo mo'ko auto aporemy 'wa kaitoko me: 'Mo'ko amepanen kynganon o'wa: 'Oje ko mo'karon nemeparykon maro mo'ko kapara'membo onoto'man y'wa nan?'" ¹² Irombo kawo amy poto 'su apuru'po enepotan o'waine. Pa'poro kyna'kurukon man oty ita terapa man. Moro po ro mo'ko kapara'membo i'mo'katoko

me." ¹³ Irombo ito'san. Jesus wyka'po wararo ty'waine oty epory'po i'waine. Irombo mo'ko kapara'membo y'mo'ka'po i'waine.

Mo'ko kapara'membo onory

¹⁴ Irombo mo'ko eratonomapotopombo onory mero, tari'po Jesus we'i'po mo'karon apojoma'san maro tywendameto'me. ¹⁵ Irombo ika'po i'waine: "Mo'se eratonomapotopombo onory 'se imero we'i amaroine, moro ywota'karykary man uwapor! ¹⁶ Wykaje irombo o'waine, mo'ko eratonomapotopombo anono'pa noro rapa waitake ewa'mary uwapor moro Tamusi nundymary ta." ¹⁷ Irombo amy sapera apo'i'po i'wa. Tamusi ety awonga'po mero, ika'po: "Ero apyitoko. A'si pai 'ko enytoko. ¹⁸ Wykaje irombo o'waine, erombo wyino winu anenyry'pa noro waitake moro Tamusi nundymary wopyry 'wa ro."

¹⁹ Irombo mero amy perere anumy'po i'wa. Tamusi ety awonga'po mero ipoko, i'sakapoty'po i'wa. Irombo ekamy'po i'wa i'waine. Ika'po: "Yja'mun ero man. O'wanokon me ro syja. Ero wara aitoko me, ypoko awetuwaro'mato'ko'me rapa."

²⁰ Iwara enapa moro endameno pa'po me moro sapera anumy'po i'wa. Ika'po: "Ero sapera moro Tamusi wykatopombo yjan rapa asery me. Ikatopombo pori'tomanen me ro ymynuru kyne'kanjan, ajupu'san me.

22:14 Mateus 26:26-30, Markus 14:22-26, 1 Korinte 11:23-25

22:20 Jeremia 31:31-34

21 "Mo'ko yjekaramanen man te 'kuru erome kynendamejan ymaro. **22** Kyny'tan ro mo'ko kari'na ymuru, Tamusi 'wa yry'po wararo. Mo'ko ekaramanenymbō te janon kynotamotan imero." **23** Irombo ase'wa iworupa'san nokypān 'wa moro oty kapyry man pokō.

Jesus 'wa tynemeparykon ururu

24 Taurangon ejuku'san enapa i'waine nokypān wairy poto poto me 'ne tyra'naine. **25** Jesus wyka'po te i'waine: "Mo'karon potonon jopotokon mo'karon typyitorykon yjaton tytomosirykon me. Mo'karon aijopotoma'san kynojatopojaton ta'sakarykon epano'namon me. **26** Amyjaron te, moro wara awairykon kapyn man. Ara'naine mo'ko uwapotombo wairy man amy meseku wara. Ara'naine mo'ko jopoto wairy man amy pyitonano wara. **27** Nokypān ko poto me 'ne nan? Mo'ko endametoto? Mo'ko upanen te ka'tu? Mo'ko endametoto kapyn? Awu te ara'naine amy pyitonano wara wa. **28** Amyjaron te mo'ja ro maiton yjekosa pa'poro yju'kuto'kon ta. **29** Iro ke ro awu anundymarykon man syja o'waine, yjumy 'wa yry'po wara enapa y'wa. **30** Poto 'su jopoto me ywe'i'poto, ymaro mendameta'ton ywendametopo po. Matandy'mota'ton jopoto apo'nykon tu'po. Mo'karon ainapatoro itu'ponaka oko Israel

22:21 Ware 41:9 **22:24** Mateus 18:1, Markus 9:34, Lukas 9:46

22:25 Mateus 20:25-27, Markus 10:42-44 **22:26** Mateus 23:11, Markus 9:35 **22:27** Johanes 13:12-15

y'makon pajanymbo poko a'wembono auranano myta'ton.

31 “Simon, Simon, epanamako te! Mo'ko Satan awonumengarykon u'kuru 'se imero ne'i. **32** Awu te Tamusi 'wa waturupoi, o'wa Tamusi amyikakepyry pona. Amoro mo'karon aja'sakarykon ipori'tomako me, Tamusi 'wa awotu'ma'poto rapa.” **33** Irombo Petrus wyka'po I'wa: “Jopoto, amaro ro yja'wangon kari'na aru'katopo taka ywytory taro wa. Amaro ro yrombyry taro enapa wa.” **34** Jesus wyka'po te: “Wykaje o'wa, Petrus: ero koko noro koro-toko ko'tary uwaporor, oruwamboto yjukuty'pa awairy mekari'take.”

35 Irombo ika'po tynemeparykon 'wa: “Ipyrata'pa, otyje'ny'ma, isapato'pa ajemoky'sando y'wa moro iru'pyn auranano ekari'se, matupiton amy oty poko?” Irombo ika'san: “Uwa.” **36** Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Erome te typyratake amy a'ta, typyrtary aron tymaro. Iwara enapa totyje'nyne amy a'ta, totyry je'ny aron. Isupara'pa amy a'ta, tywo'mymblo ekaraman amy epeka'to'me. **37** Ero wara irombo wykaje o'waine: tymero man: ‘Yja'wan oty ka'namonymbo maro tu'ku man’. Moro ro kyno'ka'tan ymaro.” **38** Irombo ika'san: “Jopoto, erokon amykon oko supara.” Irombo Jesus wyka'po i'waine: “Iporo terapa man!”

22:30 Mateus 19:28 **22:31** Mateus 26:31-35, Markus 14:27-31, Johanes 13:36-38 **22:35** Mateus 10:9-10, Markus 6:8-9, Lukas 9:3, 10:4 **22:37** Jesaja 53:12

Moro oleif paty wypy tu'po

³⁹ Irombo Jesus wyto'po Jerusalem wyino kuranonaka. Tamery mero moro oleif paty wypy 'wa ito'po. Mo'karon inemeparykon wyto'san iwena'po ta. ⁴⁰ Irombo moro 'wa tytunda'po mero, mo'karon tynemeparykon 'wa ika'po: "Tamusi 'wa ajauranatoko aju'kurukon pona."

⁴¹ Irombo iwyinoine iwomima'po, a'si 'ko tyse. Iwokunama'po. Tamusi 'wa aurana'po: ⁴² "Papa, ero je'tun pan sapera 'wa kuwaporimakapoko. Ynisanory kapyn te no'ka'nen. Anisanory te." ⁴³ Irombo amy kapu tano apojonano wosenepo'po i'wa ipori'tomato'me.* ⁴⁴ Irombo amy poto 'su anari 'wa imero apo'i'po. Pari'pe 'ne ka'tu rapa Tamusi 'wa aurana'po. Mynu wara moro eramukuru wo'paikapoty'po nono tu'ponaka.

⁴⁵ Tamusi 'wa taurana'ma'po mero, awomy'po. Mo'karon tynemeparykon 'wa ito'po. Kata'mato iwairykon 'wa tyny'no'se eپory'san i'wa. ⁴⁶ Irombo ika'po i'waine: "O'tono'me ko mo'ny'saton? Ajawondoko! Tamusi 'wa ajauranatoko aju'kurukon pona."

Jesus apyiry

⁴⁷ Moro Jesus auranary jako noro, amy kari'na apyimy wopy'po. Mo'ko o'win amy Jesus nemepary Judas tatynen uwapoine kynakon. Jesus 'wa iwopy'po, iposima. ⁴⁸ Jesus wyka'po te

^{22:39} Mateus 26:36-46, Markus 14:32-42 * ^{22:43} Amykon moro Lukas 22:43-44 animero'pa tywaije mandon. ^{22:47} Mateus 26:47-56, Markus 14:43-50, Johanes 18:3-11

i'wa: "Judas, iposimary ke mo'ko kari'na ymuru mekaramanon?"

⁴⁹ Irombo otypan oty wo'kapyry man ene'po mero mo'karon Jesus ekosanokon wyka'san i'wa: "Jopoto! Nipakotota'ton na'na supara ke?"

⁵⁰ Irombo o'win amy Jesus ekosano 'wa mo'ko Tamusi pokonokon jopotory pyitory panaka'po apo'tun wyino. ⁵¹ Irombo Jesus wyka'po: "Ajaike'toko!" Irombo mero mo'ko wokyry panary apyipo'po rapa i'wa. Iru'pa rapa yry'po i'wa.

⁵² Irombo mo'karon tyweto opy'san Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi auty erangon jopotorykon, mo'karon uwapoto'san 'wa ika'po: "Amy manaman apyiry 'sangon wara imero supara maro, putu maro tywo'se mandon. ⁵³ Kurita wararo ajekosaine wakon moro Tamusi auty ta. Moro jako te yjapo'i'pa maiton. Erome te Tamusi anisanorykon ka'pojaton o'waine. Erome mo'ko ewa'rumpy tamamin kapyry taro man."

Petrus enapitary

⁵⁴ Jesus apo'i'po mero, moro wyino aro'po i'waine. Mo'ko Tamusi pokonokon jopotory auty 'wa aro'po i'waine. Petrus kyniwekenatokon tyse terapa. ⁵⁵ Moro auto pyrorory apu'to'po owarira'na wa'to po'manga'po i'waine. Moro wa'to ekonda iwotandy'mo'san. Petrus wotandy'mo'po enapa ira'naine. ⁵⁶ Irombo moro wa'to aweiry ta amy amyijanano 'wa iwotandy'mo'po ene'po. Iru'pyn me imero

iwo'poty'po i'wa. Irombo ika'po: "Mo'se enapa kore imaro kynakon!" ⁵⁷ Petrus wyka'po te: "Uwa, woryi! Anukuty'pa wa!" ⁵⁸ Akore'pe waty moro pa'po me amy terapa 'wa ene'po. Inoro wyka'po ro i'wa: "Amoro enapa amy a'sakarykon me mana!" Petrus wyka'po te: "Uwa pairo, to!"

⁵⁹ A'si 'ko akore'pe moro pa'po me amy terapa wyka'po imero: "Mo'ko enapa kore imaro kynakon, ran! Galilea pono enapa mo'ko man." ⁶⁰ Petrus 'wa te ejuku'po: "O'to awykary anukuty'pa wa, se!" Irombo te moro auranary jako noro, amy korotoko ko'ta'po. ⁶¹ Irombo Jesus wotu'ma'po. Petrus 'wa iwo'poty'po. Moro tywosenergykon akono mero Petrus we-tuwaro'ma'po rapa moro Jesus auronymbo pokon: "Ero koko moro korotoko ko'tary uwapor, oruwamboto yjukuty'pa awairy mekari'take." ⁶² Irombo iwepa'ka'po kurandonaka. Je'tun pe imero iwotamo'po.

Jesus arory mo'karon Simosu jopotorykon po'ponaka

⁶³ Mo'karon apyinamon wosaijamba'san te Jesus pokon. Mene iwo'po i'waine. ⁶⁴ Irombo kamisa ke embatapu'to'po mero ty'waine, iwoturupo'san i'wa: "Tamusi auran uku'ponen! Ekari'ko noky 'wa awo'po!" ⁶⁵ Pyime noro je'tun pe o'to ika'san i'wa.

⁶⁶ Irombo koro'po, emamy'po mero, mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon wota'nanopy'san mo'karon Tamusi karetary

uku'namon maro. Jesus ene'po'po i'waine typo'ponakaine. ⁶⁷ Ika'san i'wa: "Mo'ko Mesias me aja'ta, ekari'ko na'na 'wa." Jesus wyka'po te i'waine: "Ekarity'poto ro rypo y'wa, yjamika'pa maita'ton. ⁶⁸ Ywoturupo'poto ro rypo o'waine amy oty pok'o, yjejuku'pa maita'ton. ⁶⁹ Erome ro mo'ko kari'na ymuru tandy'po kynaitan mo'ko pari'pyn Tamusi apo'tun wyino." ⁷⁰ Irombo pa'poro iwoturupo'san Jesus 'wa: "Tamusi ymuru iro ke amoro man?" Irombo Jesus 'wa ejuku'san: "Aseke ro mykaton inoro me ywairy." ⁷¹ Irombo ika'san: "O'tono'me ko emendonen me amy kysupijaton noro? Aseke ro kore indary wyino emendoto'man kysetaton, ran!"

23

Jesus arory Pilatus po'ponaka

¹ Irombo pa'poro mo'karon Simosu jopotorykon apyimy awomy'po. Jesus aro'po i'waine Pilatus po'ponaka. ² Emendory a'mo'po iwaine. Ika'san: "Mo'se eporyi na'na pa'poro Simosu wonumengary any'manen me. Mo'ko Rome pono jopoto anepemapo'pa man pyrata ke, moro aitopo undymary epety me. Mesias me kynokari'san, Poto 'su Jopoto me."

³ Irombo Pilatus woturupo'po i'wa: "Mo'karon Simosu Jopotory amoro man?" Irombo Jesus 'wa ejuku'po: "Aseke ro moro wara mykaje." ⁴ Irombo Pilatus wyka'po mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon 'wa, mo'karon

22:66 Mateus 26:59-66, Markus 14:55-64, Johanes 18:19-24

23:1 Mateus 27:1-2,11-14, Markus 15:1-5, Johanes 18:28-38

kari'na apyimykon 'wa enapa: "Amy paipo oty anepory'pa wa mo'se wokyry u'ta." ⁵ Aikepy'pa te iwe'i'san tykarykon poko: "Emeparykon ta mo'karon kari'na apokumanon pa'poro Judea ta. Galilea wyino ro kari'na apokumary tane'se i'wa man ijaro 'wa." ⁶ Moro eta'po mero, Pilatus woturupo'po i'waine: "Galilea pono mo'se nan?" ⁷ Amy Herodes nundymary tano me mo'ko Jesus wairy ukuty'po mero, aropo'po i'wa Herodes 'wa. Inoro ro moro jako 'ne Jerusalem po kynakon.

Jesus arory Herodes po'ponaka

⁸ Jesus enery 'wa Herodes ewa'poro'po imero. Penaro terapa enery 'se kynakon, ekary eta'po ke ty'wa. Amy Jesus nenealogy kapu wyinono oty enery po kyno'po'sakon. ⁹ A'si 'ko akore'pe otykon poko Herodes woturupo'po Jesus 'wa. Anejuku'pa paipo te iwe'i'po. ¹⁰ Ijako ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon, mo'karon Tamusi karetary uku'namon enapa mene kynemendojatokon. ¹¹ Irombo Herodes 'wa enu'kary a'mo'po mo'karon warinu pokonokon maro. Iwosaijamba'san ipoko. Iwo'myndopo'po i'wa amy typotyren wo'mynano ke. Moro wara ro aropo'po rapa i'wa mo'ko Pilatus 'wa. ¹² Moro kurita ro Herodes we'i'po Pilatus maro asakono me. Moro uwaporoiwaijenono'to'konymbo kynakon.

Jesus arory Pilatus po'ponaka rapa

¹³ Irombo mo'ko Pilatus 'wa ro mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon ko'ma'san, mo'karon amykon terapa Simosu jopotorykon ko'ma'san enapa mo'karon kari'na apyimy maro.

Ika'po i'waine: ¹⁴ "Mo'se wokyry mene'ton y'wa kari'na erupo'toma'san pok'o emendory ta. Ajembataine ro iru'pyn me simengai. Emendory se'me o'waine, otymbo ro anepory'pa we'i u'ta. ¹⁵ Herodes enapa amy pairo oty anepory'pa tywaije man u'ta. Ijar'o 'wa rapa irombo tane'po i'wa man. Otymbo ro anikapy'pa kore mo'se wokyry tywaije na iwopoto'me y'wa.

¹⁶ Iro ke ro sinondatake, ipoky'ma'po mero." ¹⁷ * ¹⁸ Pa'poro te mo'karon kari'na apyimy ko'ta'po: "Uwa, mo'se uta'kako imero! Barabas te inondako na'na 'wa!" ¹⁹ Mo'ko Barabas ro moro jako moro yja'wangon kari'na aru'katopo taka toma kynakon. O'win amy kari'na irombo tywo i'wa kynakon moro Jerusalem po iwe'kurukon jako mo'karon tupi'nonakaine tynamonymbo momary pok'o. ²⁰ Pilatus 'wa te Jesus nondary 'se tywairy ekarity'po rapa. ²¹ Mo'karon ko'tapoty'san te: "Ipokary man! Wakapu pok'o ipokary man!" ²² Irombo te Pilatus wyka'po ijoruwanory ta: "Otypan yja'wan oty kapyi 'ne ko iro ke? U'ta otymbo ro anepory'pa we'i, iwopoto'me y'wa. Iro ke ro sinondatake, ipoky'ma'po mero." ²³ Aikepy'pa te mo'karon kari'na kyniko'tapo'satokon wakapu pok'o ipokato'me. Iko'tykon 'wa Pilatus y'mondo'po.

²⁴ Irombo iwoturupoto'kon kapyry man ekarity'po Pilatus 'wa. ²⁵ Inisanorykon wararo mo'ko

23:13 Mateus 27:15-26, Markus 15:6-15, Johanes 18:39-19:16

* **23:17** Amykon 'wa ero po tymero man: Amy oty ewamary wararo te moro yja'wangon kari'na aru'katopo wyino o'win amy kari'na nondatopombo i'wa kynakon.

warinu kapyry jako o'win amy kari'na wo'po
poko moro yja'wanton kari'na aru'katopo tako
aru'ka'po nondapo'po i'wa. Jesus yry'po te
ainakaine iwopoto'me.

Jesus arory ipokatopo 'wa

²⁶ Irombo Jesus aro'po i'waine. Oma ta amy
maina wyino o'toto wokyry poro'ka'po i'waine.
Amy Sirene pono Simon tatynen mo'ko kynakon.
Mo'ko mota'ponaka ro moro Jesus pokatopo
man wakapu yry'po i'waine, aroto'me i'wa Jesus
wena'po ta.

²⁷ Poto 'su kari'na apyimy Jesus wena'po ta
kyny'sakon. Pyime woryijan enapa ira'naine
kynatokon. Inaron ro Jesus amojatokon
ty'popurukon po'po'mary ta. ²⁸ Irombo Je-
sus wotu'ma'po tynga'na'po tako. Ika'po
i'waine: "Jerusalem ponokon woryijan, kyto-
tamoton ypoko. Aseke apokoine te atamo-
toko, o'makon pokon enapa. ²⁹ Amy jako
irombo kyngata'ton: 'Sara'me 'ne janon ky-
naita'ton mo'karon i'me'non woryijan, morokon
e'meka'nonymbo uwembonanokon, morokon pi-
tani anupa'nonymbo manatykon enapa.' ³⁰ Moro
jako ro tykarykon a'mota'ton morokon wypy
'wa: 'Omatoko na'na tu'ponaka!' Morokon
wypy'makon 'wa kyngata'ton: 'Na'na unendoko!'
³¹ Ero wara moro irombypyn wewe yry jako
i'waine, o'to ko iro ke moro iromby'po yta'ton?"

³² Oko yja'wangonymbo kari'na aro'san enapa
i'waine, asewara imaro ipokato'ko'me.

23:26 Mateus 27:32-44, Markus 15:21-32, Johanes 19:17-27

23:30 Hosea 10:8, Jesus nenepo'po 6:16

Jesus pokary wakapu poko

³³ Irombo moro 'U'je'pombo Waitopo' tatynen 'wa tytunda'san mero Jesus poka'po i'waine wakapu poko. Mo'karon okonokon tyja'wangamon poka'san enapa i'waine, o'win amy apo'tun wyino, o'win amy apoje wyino. ³⁴ Irombo Jesus wyka'po: "Papa, ija'wanyakonymbo ikako. O'to tywairykon anukuty'pa mandon." Irombo iwo'mykonymbo ekamy'san i'waine ase'wa. Nokypan 'wa otypan iwo'mymbo apyiry man uku'to'me ty'waine, tymeramon tapusikiri emapoty'san i'waine.

³⁵ Irombo mo'karon kari'na apyimy kyno'po'sakon. Mo'karon Simosu jopotorykon Jesus ety jamikatokon. Kyngatokon: "Amykon terapa tapano'se i'wa man. Aseke napano'nen, mo'ko Tamusi nyry'po Mesias me ta'ta!"

³⁶ Mo'karon warinu pokonokon 'wa enapa ere'nopy'po. Tyjasakoren winu ke upa iwopy'san. ³⁷ Ika'san i'wa: "Mo'karon Simosu Jopotory me ro aja'ta, aseke opano'ko!" ³⁸ Epo tymero kynakon:

MO'SE MO'KARON SIMOSU JOPOTORY

³⁹ Mo'ko o'win amy ipoka'po tyja'wangen 'wa ro rypo eju'po: "Mo'ko Mesias kapyn amoro man? Opano'ko aseke iro ke. Irombo na'na epano'ko enapa." ⁴⁰ Mo'ko akono 'wa te e'ma'po: "Amoro Tamusi aninendo'pa pairo man, iwara enapa awopory se'me?" ⁴¹ Ky'ko te kyrombyry iru'pa man. Moro o'to kywe'i'po epety kysapyija.

Mo'se te amy pairo yja'wan me o'to e'i'pa tywaije man."

42 Irombo ika'po Jesus 'wa: "Jesus, ypo ko onumengako me, Poto 'su Jopoto me awe'i'poto."

43 Irombo Jesus wyka'po i'wa: "Ita'ro pore, erome ro yjekosa terapa maitake Tamusi waitopo po."

Jesus rombyry

44 Kurita 'ne 'ne iwe'i'po mero, pa'poro wararo ewa'rumamy'po. Oruwa juru taronaka aweita'pa rypo moro weju kynakon. **45** Moro jako ro moro Tamusi auty ta isererema'po kamisa wo'seka'po ase'ra. **46** Jesus wyka'po mo'ja: "Papa, ajainaka yja'kary syja." Moro wara tyka'po mero, iwaremakepy'po. **47** Moro ene'po mero ty'wa, mo'ko warinu pokonokon jopotory 'wa Tamusi ety awonga'po. Ika'po: "Iporo ro kore mo'se wokyry tamambore tywaije na!"

48 Mo'karon oty ene opy'san kari'na apyimykon werama'san rapa tautykon 'wa, morokon otykon wo'kapyry ene'po mero ty'waine. Oma ta ty'popurukon po'po'mary aro'po i'waine.

49 Pa'poro Jesus nukutyrykon te tyse kyno'po'satokon, mo'karon Galilea wyino iwekenanamonymbo woryijan maro.

Jesus unemyry

50-51 Amy Josef tatynen Simosu jopotorykon te tauran anepopo'pa tywaije kynakon mo'karon ta'sakarykon nikapyry man oty poko. Amy

23:44 Mateus 27:45-56, Markus 15:33-41, Johanes 19:28-30

23:45 Exodus 26:31-33 **23:46** Ware 31:5 **23:49** Lukas 8:2-3

Judea tano Arimatea tatynen aitopo pono mo'ko kynakon, amy iru'pyn, tamamboren wokyry. Moro Tamusi nundymary wopyry po enapa kyno'po'sakon. ⁵² Inoro wyto'po ro Pilatus 'wa aturupo Jesus ekepy'po pokon. ⁵³ Moro ipokatopombo wakapu wyino ika'po i'wa. Kamisa ke ijondo'po i'wa. Unemy'po i'wa amy topu atoka'po atunendopo taka. Moro taka amy unemy'pa na'sen tywaije kynakon. ⁵⁴ Moro otare'matopo kurita te kynitundakon terapa. Moro 'wano me ro mo'karon Simosu otykon ytokon iru'pa.

⁵⁵ Mo'karon Galilea wyino Jesus maro opy'san woryijan 'wa te Josef tywekena tywaije kynakon. One wara moro unendopo taka Jesus ekepy'po ryry ene'po i'waine. ⁵⁶ Irombo iwerama'san rapa auto 'wa. Moro po ro typoporamon otykon ka'poty'san i'waine kari'na kyrykyrymato'kon maro. Moro otare'matopo kurita iwotare'ma'san moro omenano mero'po wararo.

24

Jesus awomyry

¹ Irombo moro otare'matopo kurita pa'po me, kokoro 'ne imero mo'karon woryijan wyto'san moro Jesus unendopombo 'wa morokon tynikapy'san typoporamon otykon aro. ² Moro unendopombo aputy topu epory'po i'waine tamima terapa. ³ Irombo itaka tywo'my'san

23:50-51 Mateus 27:57-61, Markus 15:42-47, Johanes 19:38-42

23:56 Exodus 20:10, Deuteronomium 5:14 **24:1** Mateus 28:1-10, Markus 16:1-8, Johanes 20:1-10

mero, mo'ko Jopoto Jesus ekepy'po anepory'pa
iwe'i'san.⁴ One wara pairo moro pok
tywonumengarykon upijatokon. Moro jako
'ne oko wokyryjan wosenepo'san typotyramon
wo'mynano ta.

⁵ Irombo mo'karon woryijan wety'ka'san won-suma'san. Mo'karon okonokon wokyryjan wyka'san te i'waine: "O'tono'me ko mo'ko nurono mupijaton iromby'san ra'na? ⁶ Ero po waty man! Nawomyi rapa! Onumengatoko rapa o'to ika'po pokoro Galilea po noro ta'ta, ⁷ moro tyja'wangamon kari'na ainaka mo'ko kari'na ymuru yry man pokoro, moro iwory man pokoro, moro ijoruwanory kurita awomyry man pokoro rapa." ⁸ Irombo morokon aurangonymbo pokoro iwetuwaro'ma'san rapa.

⁹ Irombo tywerama'san mero, pa'poro morokon ekarity'san i'waine mo'karon ainapatoro itu'ponaka o'win Jesus nemeparykonymbo 'wa, pa'poro mo'karon amykon terapa 'wa enapa.

¹⁰ Ekari'namon me kynatokon mo'ko Magdala pono Maria, mo'ko Johana, mo'ko Jakobus sano Maria, mo'karon a'sakarykon woryijan enapa.

¹¹ Mo'karon apojoma'san te mo'karon woryijan 'wa typo roten oty ekarityry ekano'satokon. Anamyika'paine iwe'i'san.

¹² Mo'ko Petrus awomy'po te. Taka'ne imero ito'po moro Jesus unendopombo 'wa. Itaka tywonsuma'po mero, inoponykonymbo rotenene'san terapa i'wa. Iwerama'po rapa. Tywon-umengary aro'po i'wa.

24:6 Mateus 16:21, 17:22-23, 20:18-19, Markus 8:31, 9:31, 10:33-34, Lukas 9:22, 18:31-33

Mo'karon Emaus 'wa ytotonon

¹³ Moro kurita noro oko amykon Jesus nemeparykonymbo kyny'satokon amy Emaus tatynen aitopo'membo 'wa. Oruwa-kari'na stadiion* moro aitopo man Jerusalem wyino. ¹⁴ Mo'karon ro kynorupatokon pa'poro morokon o'kapy'san poko. ¹⁵ Moro iworuparykon jako ro, iwasauranakarykon jako, aseke Jesus wopy'po i'waine. Imaroine tytory a'mo'po i'wa. ¹⁶ Anukuty'pa te kynatokon, tanupu'to tywairykon ke. ¹⁷ Irombo ika'po i'waine: "Oty poko ko moju'po'saton ero awytorykon ta?" Iporopy'san. Iposi'ma Jesus 'wa iwo'poty'san.

¹⁸ Irombo o'win amy Kleopas tatynen 'wa ejuku'po: "Jerusalem etawary se'me o'wa, amoro roten anukuty'pa man oty wo'kapy'po erokon kurita Jerusalem po?" ¹⁹ Ika'po i'waine: "Otypan oty?" Ika'san I'wa: "Mo'ko Nasaret pono Jesus epory'po oty kore, ran! Tamusi aurang uku'ponenymbō mo'ko kynakon. Pana'pe kynakon tamamin ta, tauran ta Tamusi embata, pa'poro mo'karon ero ponokon kari'na apyimy embata enapa. ²⁰ Mo'karon Tamusi pokonokon jopotorykon 'wa te, mo'karon na'na jopotorykon 'wa enapa takarama man iwopoto'me. Ty-pokapo i'waine man wakapu poko. ²¹ Na'na te rypo moro i'wa Israel ymbokary po no'potyi. Erome te oruwa kurita terapa morokon otykon wo'kapy'san man. ²² Amykon na'na woryijatonon enapa te na'na enutano'poton. Kokoro 'ne imero moro Jesus unendopombo 'wa tyto

* **24:13** Moro "Otykon ekari'topo kareta" eneko. **24:13**
Markus 16:12-13

tywaije mandon. ²³ Ija'munumbo anepory'pa te tywaije mandon. Irombo no'ton rapa na'na 'wa. Amykon nuro ekari'namon kapu tanokon apojonano wosenepo'san ekari'ton enapa ty'waine. ²⁴ Irombo amykon na'na a'sakarykon nytoton moro unendopombo 'wa. Mo'karon woryijan wyka'san wararo topoje i'waine man. Jesus anene'pa te tywaije mandon."

²⁵ Irombo ika'po i'waine: "Tu'ja'nare kore mandon! Pa'poro morokon Tamusi aurang uku'ponamon wyka'san anamyikaporpa mandon! ²⁶ Mo'ko Mesias wota'karykary man kapyn tywaije nan, moro tykuranory tako tywo'myto'me?" ²⁷ Irombo pa'poro morokon Tamusi karetary ta morokon typoko imero'san ekarity'san i'wa i'waine. Moses po iwota'mo'po. Irombo mo'ja ro ito'po pa'poro mo'karon Tamusi aurang uku'ponamonymbo 'wa.

²⁸ Irombo tyse waty terapa moro itoto'kon aitopo 'wa itundarykon we'i'po. Mo'ko we'i'po amy mo'ja ro ytototo wara. ²⁹ Iwyry'ka'po te i'waine itoto'me tymaroine. Ika'san: "Na'na ekosa aiko! Koine 'ne terapa man. Kyniko'manjan terapa." Irombo imaroine ito'po ekosaine tywaito'me. ³⁰ Irombo tywotunga'san mero tywendameto'ko'me, perere anumy'po i'wa. Tamusi ety awonga'po i'wa. Moro perere y'sakapoty'po i'wa. Irombo ekamy'po i'wa i'waine. ³¹ Moro jako 'ne enuta'san. Ukuty'po rapa i'waine. Tukuty'po mero te iwonekepy'po. ³² Irombo ase'wa ika'san: "Kyturu'san waty nasinakon moro oma ta korupary jako i'wa,

morokon imero'san enepory jako i'wa!"

³³ Irombo o'win wytory awomy'san. Iwerama'san Jerusalem 'wa rapa. Moro po ro mo'karon ainapatoro itu'ponaka o'win Jesus nemeparykonymbo wota'nanopy'san epory'san i'waine mo'karon ekosanokon maro. ³⁴ Mo'karon wyka'san ro mo'karon Emaus wyino opy'san 'wa: "Iporo ro mo'ko Kyjopotorykon tawonje man. Simon 'wa tywosenepo man!" ³⁵ Irombo mo'karon Emaus wyino opy'san 'wa moro oty 'wa oma ta topory'san, moro one wara moro perere y'sakapotyry jako ty'waine ukuty'po ekarity'po.

Jesus wosenepory tynemeparykonymbo 'wa

³⁶ Morokon otykon poko iworuparykon jako noro, typo roten aseke Jesus ira'naine kynakon. ³⁷ Ika'po i'waine: "Iru'pa ro rypo mandon?" Poto me iwety'ka'san. Tanarike imero iwe'i'san. Amy akatombo ja'ta ekanopy'po i'waine. ³⁸ Ika'po te i'waine: "O'tono'me ko mety'katon? O'tono'me ko moropangon onumengano mene'pojaton aturu'san taka? ³⁹ O'po'toko yjainary 'wa, ypupuru 'wa. Awu ro awu wa. Yja'mun apotoko, se, meneto'se me amy akatombo me kapyn ywairy. Amy akatombo kore ija'mu'ma man. Awu te tyja'mune wa." ⁴⁰ Moro wara tykary akono mero morokon tainary, typupuru enepo'san i'wa i'waine. ⁴¹ Ise'me te tawa'porykon ta anamyika'pa iwe'i'san. Enuta'san imero. Irombo Jesus wyka'po i'waine: "Tanapymy me amy ajekosaine nan?" ⁴² Irombo amy

woto kararaka'po punu'po ke upa'po i'waine.
43 Apo'i'po i'wa. Inenerykon mero ono'po i'wa.

44 Ika'po i'waine: "Ajekosaine noro yja'ta, ero wara wykan o'waine: 'Morokon Moses karetary ta, mo'karon Tamusi auran uku'ponamonymbo karetarykon ta, moro ware karetary ta enapa ypoko tymero man irokon wo'kapyry man.'

" **45** Irombo enutano'po'san i'wa, morokon imero'san uku'to'me i'waine. **46** Ika'po i'waine: "Iwara tymero man mo'ko Mesias wota'karykary, moro ijoruwanory kurita awomyry rapa mo'karon iromby'san wyino. **47** Jerusalem wyino pa'poro kari'na 'wa ety ta ero oka aripapyry man tymero enapa menejaton: Tamamyrykon u'mary man mo'karon kari'na 'wa, tyja'wanyakonymbo kato'me Tamusi 'wa. **48** Erokon amyikaponamon me amyjaron mandon. **49** Mo'ko yjumy wykatopombo semo'take otu'ponakaine. Amyjaron te aimomo'toko me Jerusalem po, ajondorykon 'wa ro kapu tano pori'tonano ke."

50 Irombo Jesus 'wa aro'san kurandonaka moro aitopo'membo Betania 'wa. Moro po ro tainary awonga'po i'wa kawonaka. Ikuranondo'san i'wa. **51** Moro ikuranondorykon jako noro, ito'po iwyinoine. Kapu taka awo'nuku'po. **52** Tywokunama'ma'san mero, Jerusalem 'wa rapa iwerama'san tawa'pore imero. **53** Irombo o'kapyn roten moro Tamusi auty ta Tamusi ety awongary pokoiwe'i'san.

**Asery Tamusi karetary
New Testament in Carib (NS:car:Carib)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carib

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9d22e71c-0a69-5934-a8d6-b98c106e8efa